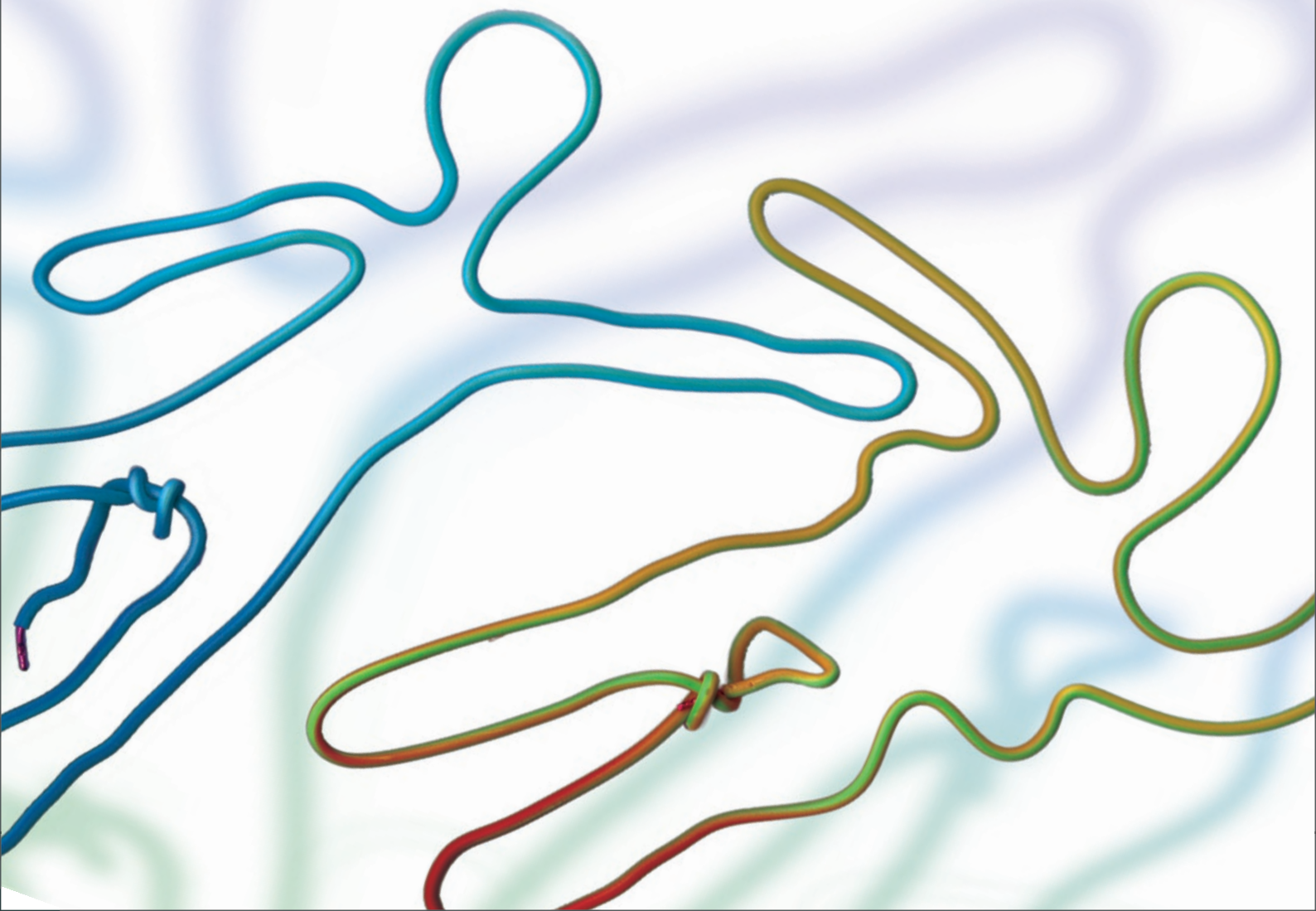

Minister for Ligestilling
Statens Institut for Folkesundhed

Mænds Vold mod Kvinder

Omfang - karakter
og indsats mod vold - 2007

**Minister for Ligestilling
Statens Institut for Folkesundhed**

Mænds vold mod kvinder

**Omfang, karakter
og indsats mod vold - 2007**

**Redigeret af Karin Helweg-Larsen og Marie Louise Frederiksen
i samarbejde med Ligestillingsafdelingen**

Mænds vold mod kvinder
Omfang, karakter og indsats mod vold - 2007

Udgivet i et samarbejde mellem
Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
og
Minister for Ligestilling

Skrevet og redigeret af Karin Helweg-Larsen og Marie Louise Frederiksen
Statens Institut for Folkesundhed

Forside; Layout: Gitte Blå Design

Tryk: Reproafdelingen, Københavns Universitet

November 2007

Trykt udgave:
ISBN-13 978-87-92142-11-5

Elektronisk udgave:
ISBN-13 978-87-92142-12-2

Rapporten kan rekvireres ved henvendelse til Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet

Tlf.: +45 39207777

E-mail: sif@si-folkesundhed.dk

Rapporten kan downloades på www.lige.dk eller www.si-folkesundhed.dk

Forord

I 2004 blev der for første gang præsenteret et samlet overblik over omfanget af vold og seksuelle overgreb mod kvinder i Danmark. Tallene viste dengang, at der årligt er skønsmæssigt 65.000 tilfælde af vold mod kvinder i Danmark. I godt 42.000 af disse tilfælde var voldsudøveren kvindens nuværende eller tidligere partner.

Tallene fra 2004 er nu blevet opdateret. Og der er både gode og dårlige nyheder. Partnervold mod kvinder er faldet. Mens Statens Institut for Folkesundhed i 2004 skønnede, at ca. 42.000 kvinder årligt udsættes for partnervold, er det skønsmæssige omfang nu gjort op til ca. 28.000 kvinder. Det er en meget klar tendens.

Regeringens indsats og de mange konkrete initiativer har medvirket til at gøre det klart for mænd og kvinder, at vold mod kvinder er en forbrydelse og et overgreb, som ikke kan accepteres – heller ikke inden for hjemmets fire vægge.

Desværre viser databasen også, at den samlede vold mod kvinder er steget, siden vi første gang gjorde tallene op. Der skønnes nu årligt at være 70.000 tilfælde af vold mod kvinder. Både i hjemmet og på arbejdspladsen og andre steder, hvor kvinder færdes, risikerer de at blive udsat for vold.

Derfor er det også vigtigt at understrege, at indsatsen mod vold mod kvinder fortsætter, ikke kun i familien, men også på arbejdsmarkedet. Regeringen vil fortsætte arbejdet med at sikre en helhedsorienteret støtte til voldsramte kvinder og deres børn, herunder ikke mindst voldsramte minoritetskvinder. Vi vil forebygge volden ved at tilbyde behandling til voldelige mænd, og vi vil fortsat fortælle den brede befolkning, at vold mod kvinder ikke skal accepteres. Og på arbejdsmarkedet har regeringen allerede gjort vold til en del af indsatsen for et forbedret psykisk arbejdsmiljø.

Rapporten giver et billede af udviklingen i vold mod kvinder over de sidste 5-6 år og indsatsen for at bekæmpe denne vold. Og det er ganske tydeligt, at pålidelige tal og statistikker er vigtigt i vores videre arbejde mod volden. Denne viden er med til at sikre, at indsatsen målrettes der, hvor der er mest brug for den. Jeg er derfor glad for at kunne præsentere denne rapport.

Karen Jespersen
Velfærdsminister og Minister for ligestilling

Om rapporten

Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet har for Minister for Ligestilling siden 2004 fulgt udviklingen i vold mod kvinder på grundlag af befolkningsundersøgelser og registerdata. Det Nationale Voldsobservatorium under Kvinderådet tog i 2004 initiativ til, at der blev oprettet en database om vold mod kvinder i Danmark og i samarbejde med Ligestillingsafdelingen blev den første samlede rapport om mænds vold mod kvinder i Danmark udgivet den 25. november 2004.

Nærværende rapport er en direkte opfølgning på 2004-rapporten. Den beskriver udviklingen i vold mod kvinder i Danmark over de seneste fem-seks år. Der indgår heri resultater fra befolkningsundersøgelser og en lang række registerdata, der gør det muligt at beskrive både voldsofre og voldsudøvere. Rapporten indeholder en bred beskrivelse af de forskellige datakilder .

Der er gennemført en sammenkobling af data i befolkningsundersøgelser og de nationale registre. Data bearbejdning og de følgende analyser er foretaget på Statens institut for Folkesundhed af cand.scient.san.publ. Marie Louise Frederiksen. Speciallæge Karin Helweg-Larsen er som projektleder ansvarlig for sammenskrivningen af resultaterne og redigeringen af rapporten. Ligestillingsafdelingen har bidraget til rapportens beskrivelse af den aktuelle støtte til voldsofre, tilbudene til voldsudøvere, træningen af professionelle og de statslige initiativer.

Samtidig med offentliggørelsen af denne rapport blive en database tilgængelig på Internettet under www.voldmodkvinder.dk.

Henrik Brønnum-Hansen
Forskningsleder

Karin Helweg-Larsen
Projektleder

Statens Institut for Folkesundhed

København, November 2007

KAPITEL 1. PERSPEKTIVER	9
KAPITEL 2. EU INDIKATORER.....	10
Definitioner	12
INDIKATOR 1, VOLDSOFFERPROFIL	13
Befolkningsundersøgelser i 2000 og 2005; selvrapporteret voldsudsættelse	13
Registerdata	15
”Partnervold”	16
Kvindekrisecentre	16
Seksuelle overgreb	17
INDIKATOR 2; VOLDSUDØVERPROFIL.....	19
Politianmeldt vold.....	19
Mænd der modtager behandlings- og rådgivningstilbud.....	21
INDIKATOR 3; STØTTEN TIL VOLDSOFRE	22
Rådgivningscentre	22
Offentlig støtte og rådgivning	23
Sundhedsvæsenet	23
Konkrete initiativer	24
Støtte til særlige grupper	24
INDIKATOR 4; TILBUD TIL VOLDSUDØVERE	25
Rådgivning	25
Kriminalforsorgen	26
INDIKATOR 5; TRÆNING AF PROFESSIONELLE	27
Status	27
Mænds vold mod kvinder og børn i familien som emne på relevante uddannelser	27
Efteruddannelse af personale i kommunerne	27
Undervisning af beboerrådgivere.....	28
Opkvalificering af krisecentrenes viden om etniske minoritetskvinder og børn	28
Eksisterende undervisning af relevante faggrupper	28
INDIKATOR 6; STATSLIGE INITIATIVER.....	29
Lovgivning.....	29
Politiske initiativer.....	29
Handlingsplanen til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn omfatter:	29
Viden og information.....	30

Kampagner	30
Budget	30
INDIKATOR 7; EVALUERING.....	32
KAPITEL 3. DATAKILDER	34
3.1 Befolkningsundersøgelser	35
Rigspolitiets offerundersøgelser.....	35
Undersøgelser af vold mod kvinder.....	35
Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne.....	36
3.2 Registerdata.....	38
Dødsårsagsregisteret.....	38
Landspatientregisteret.....	39
Rigspolitichefens Anmeldelsesregister og Offerregisteret.....	39
Integreret database for arbejdsmarkedsforskning (IDA-databasen).....	40
DANCOS, Danske Nationale Cohorte Study.....	41
Kobling af registerdata.....	41
3.3 Statistik fra krisecentre og centre for voldtægts ofre	42
Krisecentre	42
Centre for voldtægts ofre.....	42
KAPITEL 4. VOLDSOFRENE.....	44
4.1 Spørgeskemaundersøgelser	44
Rigspolitiets Offerundersøgelser 1995/96 og 2005/06	44
Den Internationale Spørgeskemaundersøgelse, IVAWS 2003.....	45
Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2000 og 2005	47
4.2 Registerdata.....	69
Drabstal	69
Voldsrelaterede skadestuekontakter	70
Politianmeldt vold.....	76
4.3 Voldsofre på kvindekrisecentre	80
4.4 Udviklingen i fysisk vold.....	86
Udviklingen baseret på befolkningsundersøgelser	87
Udviklingen i partnervold	88
Udviklingen baseret på registerdata	89
Udviklingen baseret på krisecentres statistik	91
4.5 Udviklingen i kontakter til centre for voldtægts ofre	92
4.6 Voldsofre belyst ved registersammenkobling - fokus på partnervold	95

KAPITEL 5. VOLDSUDØVERNE	111
KAPITEL 6. STØTTE TIL VOLDSOFRE (INDIKATOR 3)	120
6.1 Krisecentre	120
6.2 Voldtægtsmodtagelser	121
6.3 Konkrete initiativer til støtte for volds ofre	122
KAPITEL 7. BEHANDLINGSTILBUD TIL VOLDSUDØVERE (INDIKATOR 4)	123
Dialog Mod Vold (DMV)	123
Manderådgivningen i Ålborg	124
Alternativ til Vold (ATV-Roskilde).....	125
Herning Krisecenter	127
Krisecenter Odense.....	127
KAPITEL 8. UDDANNELSE AF PROFESSIONELLE MEDARBEJDERE (INDIKATOR 5).....	129
Opfølgning på lov om bortvisning beføjelse til at meddele tilhold	129
Opprioritering af relevante uddannelser	129
Efteruddannelse af personale i kommunerne	130
Undervisning af beboerrådgivere.....	130
Opkvalificering af krisecentrenes viden om etniske minoritetskvinder og børn	131
KAPITEL 9. STATSLIGE FORANSTALTNINGER (INDIKATOR 6)	132
9.1 Støtte til ofre.....	133
Rigspolitiets overordnede strategi	133
Voldsofres retsstilling	134
Genoptryk af informationsfolderen ”Stop volden mod kvinder – bryd tavsheden”.....	135
Juridisk rådgivning til fagfolk og voldsramte kvinder	135
Undersøgelse af ofres processuelle retsstilling i straffesager.....	136
Netværk for voldsramte kvinder	136
Hotline for voldsramte kvinder.....	136
Akut psykologbistand til voldsramte kvinder.....	137
Metodeudviklingsprojekt om fysisk handicappede kvinder på krisecenter.....	138
Fokus på voldsramte kvinder med misbrugsproblemer	138
Oplysningskampagne rettet mod etniske minoritetskvinder	139
Kampagne ”Stop volden mod kvinder – bryd tavsheden” – målrettet etniske minoritetskvinder.....	139
Udbygning af netværk for voldsramte kvinder	140
Vold mod kvinder og arbejdspladsers sociale ansvar.....	140
9.2 Støtte til børn og unge	141
Støtte og behandling til kvinder og børn i voldsramte familier.....	141
Digitalt børnenetværk - Børnelinket	141
Oplysningskampagne rettet mod unge, køn og vold	142
Bofællesskab for voldsramte etniske minoritetskvinder og deres børn	142
Oplysningskampagne om vold mod børn	143

Forberedende forældrekurser	143
Styrkelsen af et børneperspektiv i samværsager i voldsramte familier	143
9.3 Seksualiseret vold	144
Bekæmpelse af seksualiseret vold og voldtægt	144
Pilotprojekt om krisecentertilbud til handlede kvinder i prostitution	144
Samlet strategi for politiets indsats mod æresrelaterede forbrydelser.....	145
9.4 Aktiviteter rettet mod voldsudøverne	145
Behandling af den voldsudøvende mand.....	145
Behandling under afsoning	146
Opfølgning på lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.....	146
Kampagne ”mænd siger nej til vold mod kvinder”	147
9.5 Aktiviteter rettet mod fagfolk	147
Konference for socialchefer	147
Uddannelsesdage for fagfolk.....	147
Mænds vold mod kvinder og børn i familien som emne på relevante uddannelser	147
Efteruddannelse af personale i kommunerne	148
Undervisning af beboerrådgivere.....	148
Opkvalificering af krisecentrenes viden om etniske minoritetskvinder og børn	149
Politiets strategi om Alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser	149
9.6 Viden og information.....	151
Undersøgelse af sammenhæng mellem vold mod kvinder og marginalisering på arbejdsmarkedet.....	151
Vedligeholdelse af national database om vold mod kvinder.....	151
Indsamling og formidling af årsstatistik om kvinder på krisecenter	151
Indsamling og formidling af årsstatistik om børn på krisecenter	152
Undersøgelse af etniske minoritetsbørn på krisecenter	152
Undersøgelse af partnervold blandt unge.....	152
Undersøgelse af muligheder for støtte til rehabilitering i oprindelseslandet	152
Udvidet offerstatistik	153
Rapporten ’Vold og overgreb mod kvinder’	153
Undersøgelse om hverdag og vold i danske mænds samliv med udenlandske kvinder	153
Oversættelse af rapporten ”Når vold er hverdag”	153
KAPITEL 10. EVALUERING (INDIKATOR 7)	154
LITTERATUR HENVISNINGER	160
GENEREL OPLYSNING OG INFORMATION	164

Kapitel 1. Perspektiver

Der har inden for de seneste ti år været betydelig fokus på vold mod kvinder som et alvorligt folkesundhedsproblem. Der er i tilslutning til de danske handlingsplaner til bekæmpelse af vold mod kvinder igangsat og gennemført en lang række tiltag for at forebygge, at volden opstår og for at mildne eftervirkningerne af vold for ofre.

Den første danske nationale handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder, 2002, var først og fremmest rettet mod partnervold herunder de fysiske, seksuelle og psykiske overgreb, der oftest foregår i kvindens eget hjem, hvor kvinden netop burde kunne føle sig særlig tryk. Den udvikling, der nu kan beskrives ud fra både spørgeskemaundersøgelser og registerdata, er glædelig og synes at bekræfte, at der har været en effekt af at sætte vold mod kvinder på den offentlige dagsorden og af de mange forskellige interventioner, som er gennemført de seneste år.

De mange initiativer som er gennemført i tilslutning til handlingsplanerne 2002-2004 og 2005-2008 har som overordnet tema haft "Stop Volden". Der er stadigvæk alt for mange kvinder, der årligt udsættes for fysisk vold og seksuelle overgreb, og som lever i frygt for volden. Men den øgede åbenhed om, at denne vold ikke er et privat men et fælles samfundsproblem, som vi kan gøre noget ved, synes langsomt at bære frugt i form af en markant nedgang i den nedværdigende og invaliderende partnervold.

Kapitel 2. EU indikatorer

Under det danske EU formandskab i 2002 blev det vedtaget at afdække problemets omfang gennem 7 indikatorer, der beskriver omfanget og karakteren af partnervold i de enkelte medlemslande samt landenes konkrete tiltag og metoder til bekæmpelsen af vold mod kvinder. Indikatorerne skal således kunne bruges i forbindelse med overvågning og evaluering af medlemslandenes implementering af FN's Beijing-handlingsplan om ligestilling og bekæmpelse af vold mod kvinder herunder bidrage til, at de enkelte lande løbende indsamler sammenlignelige data om vold mod kvinder.

Indikatorerne er:

1. Voldsofrenes profil
2. Voldsudøvernes profil
3. Støtten til ofre
4. Aktiviteter rettet mod voldsudøveren for at få denne til at bryde voldscirklen
5. Træning af professionelle
6. Statslige initiativer til bekæmpelse af vold mod kvinder
7. Evaluering

I et nært samarbejde mellem Ligestillingsafdelingen, Kvinderådets Voldsobservatorium og Statens Institut for Folkesundhed blev status for disse 7 indikatorer i Danmark beskrevet ud fra en lang række forskellige datakilder i en rapport, der blev udgivet i 25. november 2004. Rapporten beskrev ikke alene partnervold, men også andre former for vold og seksuelle overgreb mod kvinder i Danmark og gennemgik de eksisterende aktiviteter til støtte for ofre og den statslige indsats til bekæmpelse af volden med udgangspunkt i handlingsplanen fra 2002.

I april 2005 præsenterede Minister for Ligestilling en ny 4-årig handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008. Hovedformålet er fortsat at give ofre den nødvendige støtte, at bremse volden bl.a. med behandlingstilbud til voldsudøveren, at styrke myndighedernes tværfaglige indsats og at øge viden og information om volden.

En status for implementering af aktiviteterne i handlingsplanen pr. april 2007 er tilgængelig på Internettet¹. De statslige initiativer, der er gennemført eller planlagt gennemført, er nærmere beskrevet i nærværende rapports kapitel 9.

I de følgende 7 afsnit (Indikator 1-7) beskrives kortfattet status for de enkelte indikatorer. Oplysningerne gennemgås mere detaljeret i kapitlerne 4-10.

Rapporten tager i lighed med rapporten i 2004 udgangspunkt i de 7 EU-indikatorer og beskriver ud fra forskellige datakilder omfanget af fysisk vold og seksuelle overgreb mod kvinder i Danmark, både partnervold og andre former for vold. Beskrivelsen af voldsofferprofil og voldsudøverprofil, indikatorerne 1 og 2, er hovedsageligt baseret på oplysninger i tre forskellige datakilder: befolkningsundersøgelser, Nationale registre (Kriminalregisteret, Dødsårsagsregisteret og Landspatientregisteret) og statistik fra kvindekrisecentre, centre for voldtægtsofre og behandlingstilbud til voldsudøvere.

De forskellige datakilder præsenterer forskellige aspekter af vold mod kvinder. Der er således betydelig forskel i omfanget og karakteren af den vold, som kvinder selv rapporterer i spørgeskemaundersøgelser, og den vold, der anmeldes til politiet eller medfører skadestuekontakt. Det er især voldsramte kvinder med sociale problemer, der henvender sig til kvindekrisecentre. Der er derfor også forskelle i profilen af voldsoffer og voldsudøver, hvad enten de beskrives ud fra befolkningsundersøgelser, på grundlag af registerdata eller ud fra andre kilder.

De tilgængelige data om vold mod kvinder omfatter kun i beskedent omfang den ikke-fysiske vold. Vold mod kvinder består også i psykisk vold som for eksempel angst for overgreb eller nedværdigende behandling, indskrænket bevægelsesfrihed, seksuel chikane, andre verbale overgreb, misbrug af økonomisk magt, trusler om overgreb og tvang. Disse former for vold mod kvinder udøves oftest af en partner og er i samme grad som fysisk vold en alvorlig trussel mod kvinders ligestilling og velfærd.

Status for de øvrige indikatorer er baseret på en gennemgang af de aktuelle tilbud til voldsoffer og voldsudøvere samt de tiltag, der er iværksat ud fra de to nationale handlingsplaner til bekæmpelse af vold mod kvinder, henholdsvis 2002-2004 og 2005-2008.

¹ www.lige.dk/files/pdf/vold/statusvold120607.pdf

Definitioner

FN definerer i Beijing-handlingsplanen ”vold mod kvinder” som enhver kønsrelateret voldshandling, der resulterer i eller kan antages at medføre fysisk, seksuel eller psykisk skade for kvinder, inklusive trusler om sådanne handlinger, tvang eller vilkårlig frihedsberøvelse, hvad enten det sker offentligt eller privat.

EU's initiativer og de danske handlingsplaner har fokuseret på vold mod kvinder i deres hjem, først og fremmest vold udøvet af en partner. Vold i hjemmet er ikke fuldt synonymt med partnervold. Mindst halvdelen af partnervold udøves af en tidligere ægtefælle eller kæreste og ikke altid i kvindens hjem. Ud fra spørgeskemaundersøgelser er det med visse begrænsninger muligt at adskille partnervold fra anden vold, men registerdata muliggør kun i begrænset omfang at definere partnervold i forhold til andre former for vold. Med disse begrænsninger præsenterer vi et estimat om udviklingen i partnervold i forhold til anden vold mod kvinder i Danmark i perioden 2000 til 2005.

Partnervold er ud fra data i befolkningsundersøgelser defineret som fysisk vold og eller seksuelle overgreb, der er udøvet af kvindens aktuelle eller tidligere ægtefælle, samlever eller kæreste.

Ud fra data i politiets anmeldelsesstatistik og offerregister og husstandsoplysninger i Danmarks Statistik er partnervold i politianmeldte sager defineret som vold udøvet af en person, der inden for en given periode er registreret i samme husstand som det kvindelige voldsoffer.

Indikator 1, Voldsofferprofil

Indikatoren beskriver den aktuelle forekomst af vold mod kvinder med fokus på partnervold og belyser relationen mellem voldsoffer og udøver, aldersfordelingen for volds ofre, deres samlivsforhold, nationalitet og andre sociale faktorer.

Knap fire ud af hundrede voksne kvinder oplever hvert år at blive udsat for fysisk vold. Det skønnes, at ca. 70.000 kvinder i alderen 16-64 år årligt er udsat for nogen form for fysisk vold. Volden er oftest relativ mild, men dog oplever ca. 32.000 kvinder i Danmark hvert år grov fysisk vold. 6.000 kvinder kontakter en skadestue pga voldsskader og knap 5.500 kvinder anmelder årligt vold eller trusler om vold.

Over de seneste 5-6 år er omfanget af partnervold faldet, mens arbejdsrelateret vold mod kvinder er steget.

Unge kvinder (16-29-årige) er seks gange hyppigere end midaldrende kvinder udsat for vold. Gifte kvinder har lavest risiko for voldsudsættelse, mens samlevende kvinder har større risiko for grov vold end både gifte og enlige kvinder. Kvinder der udsættes for vold har gennemsnitligt lavere uddannelse og er oftere uden for arbejdsstyrken end ikke voldsramte kvinder. En betragtelig del af voldsramte kvinder bor sammen med børn.

Befolkningsundersøgelser i 2000 og 2005; selvrapporeret voldsudsættelse

Der er forskel i omfanget af voldsudsættelse i telefoninterviewundersøgelser og i undersøgelser baseret på selvudfyldte spørgeskemaer. Undersøgelser, der spørger til forskellige former for vold, rapporterer en højere voldsforekomst end undersøgelser, der kun spørger til generel udsættelse for fysisk vold.

I det følgende refereres til data indhentet gennem selvudfyldte spørgeskemaer i de landsdækkende sundheds- og sygelighedsundersøgelser i 2000 og 2005.

Omfang og udvikling i fysisk vold

- Andelen af voksne kvinder, der har været udsat for nogen form for fysisk vold seneste år, var 3,7% i 2000 og 3,9% i 2005. Der er ikke tale om en statistisk signifikant stigning.
- Grov fysisk vold (knytnæve slag, spark, kast mod genstande, forsøg på kvælning mm) blev rapporteret af 1,5% i 2000 og 1,6% i 2005.
- Det skønnes, at ca. 70.000 kvinder i alderen 16-64 år årligt udsættes for nogen form for fysisk vold – og at ca. 32.000 i samme aldersgruppe udsættes for grov vold.
- Omfanget af partnervold blandt 16-64-årige skønnes faldet fra ca. 42.000 i 2000 til ca. 28.000 i 2005.
- I 2000 var volden i ca. 66% af tilfældene udøvet af en nuværende eller tidligere ægtefælle, partner eller nær ven mod i ca. 40% af tilfældene i 2005.
- Partnervold forekommer hyppigst blandt kvinder over 30 år.
- Godt og vel halvdelen af volden blandt 30-49-årige er udøvet af nuværende eller tidligere partner – det svarer til, at ca. 17.000 kvinder i denne aldersgruppe skønnes udsat for partnervold hvert år, 2/3 af denne vold omfatter grov vold.
- Andelen af arbejdsrelateret fysisk vold ud af alle voldstilfælde er steget fra ca. 10% i 2000 til ca. 20% i 2005.
- Knap 15.000 kvinder i erhvervsaktive alder blev i 2005 udsat for fysisk vold fra klient, kollega eller anden person på arbejdet.

Sociodemografiske forhold

- Unge kvinder (16-19-årige) har ca. 6 gange større risiko for voldsudsættelse end midaldrende kvinder (45-66-årige).
- Unge kvinder har ca. 4 gange større risiko for grov vold end midaldrende kvinder.
- Kvinder med lang uddannelse har lavere risiko for vold end kvinder med kort og mellem-lang uddannelse.
- Enlige kvinder har ca. 3 gange større risiko for nogen form for fysisk vold end gifte kvinder.
- Samlevende kvinder har ca. 4 gange større risiko for grov vold end gifte kvinder, og enlige 3 gange større risiko end gifte kvinder.
- Kvinder udsat for vold seneste år rapporterer oftere end ikke-voldsudsatte kvinder:
 - manglende indflydelse på jobbet
 - langvarige ægteskabelige problemer
 - barndomsproblemer

- psykiske problemer
- tidligere selvmordsforsøg.
- Risikoen for voldsudsættelse er større blandt homoseksuelle og biseksuelle seksuelle kvinder.

Registerdata

Dødsfald

- Årligt bliver ca. 25 kvinder over 15 år dræbt.
- Drabstallet var relativt lavt i 2001 og 2006, henholdsvis 17 og 18 drab.
- Der foreligger ikke data for 2002-2005.

Voldsrelaterede skadestuekontakter

- Antallet af skadestuekontakter blandt kvinder over 15 år på grund af voldsskader er steget fra knap 5.000 i 2000 til 6.000 i 2005.
- Stigningen er størst blandt yngre kvinder, 115% blandt 15-19-årige og 73% blandt 20-29-årige i perioden 1995 til 2005.
- Knap 1% af alle 15-19-årige kvinder kontakter årligt en skadestue for voldsskader.
- Over halvdelen (60%) af samtlige skader blandt kvinder er opstået i bolig og knap 40% af skaderne er lokaliseret til hoved og hals.
- Hovedskader opstået på bopæl er karakteristisk for partnervold – antallet af denne type skader er i perioden 2003-2006 faldet i antal, mens hovedskader ved vold uden for hjemmet er steget.
- Udviklingen i skadestuekontakter tyder således på et fald i voldsskader ved partnervold.

Stigningen i årlige antal skadestuekontakter kan delvist forklares ved forbedret registrering - og kan også skyldes grovere vold og dermed flere fysiske skader især blandt unge.

Politianmeldt vold

- Antallet af anmeldelser om fysisk vold og trusler om vold mod kvinder over 15 år er steget fra 4.985 i 2002 til 5.338 i 2006.
- Stigningen fra 2002 til 2006 vedrører især anmeldelser om simpel vold
- Anmeldelser om vold mod kvindelig offentlig myndighed er også steget.
- Der er et fald i antallet af anmeldelser om drab og drabsforsøg samt alvorligere vold.

- 15-19-årige anmelder fire gange hyppigere simpel vold og ca. dobbelt så hyppigt alvorligere vold end kvinder over 40 år.
- Knap halvdelen af ofrene, der politianmeldte volden, havde været på en skadestue.

”Partnervold”

Data om politianmeldte voldssager mod kvinder er koblet til Danmarks Statistiks registre med henblik på at estimere omfanget af vold fra en person, der har haft bofællesskab med offeret inden for en afgrænset tidsperiode, defineret som ”partnervold”.

- i perioden 2004-2005 udgjorde partnervold 14% af den politianmeldte vold mod 26% i perioden 2001-2003, svarende til et fald på 46%.
- Vold udøvet af partner synes at være relativt grovere end anden form for vold, idet andelen af denne type politianmeldte voldssager hyppigere end anden vold havde medført en skadestuekontakt.

Politianmeldt vold; ofrenes sociale profil

- Voldsofrene er yngre end den samlede kvindelige befolkning i Danmark.
- Voldsofrene er hyppigere arbejdsløse eller på anden måde uden for arbejdsstyrken, 50% mod 25% af alle 16-59-årige kvinder i Danmark.
- Andelen af enlige voldsofre er højere (70%) end andelen blandt alle kvinder i Danmark (50%).
- 2/3 kvinder udsat for ”defineret partnervold” havde hjemmeboende børn.
- Hver fjerde offer for partnervold er indvandrer mod knap hver tiende etnisk dansk kvinde.

Kvindekrisecentre

- 2.162 kvinder flyttede ind på et krisecenter i 2006.
- Antallet af indflytninger er steget ca. 10% fra 2004 til 2006.
- Omfanget af genindflytninger er ikke præcist registreret.
- De fleste kvinder havde været udsat for fysisk vold og hver sjette for meget alvorlig fysisk vold, såsom kvælningsforsøg.
- Ca. hver fjerde kvinde havde politianmeldt volden ved eller under indflytningen i krisecentret.
- 40% af kvinderne var født i andet land end Danmark.
- Volden var oftest udøvet af en dansk mand.

- Blandt indvandrerkvinder var volden i hvert fjerde tilfælde udøvet af en etnisk dansk mand.
- Kvinder, der opsøgte krisecentre, var relativt dårligere stillet end den generelle kvindelige befolkning i Danmark, fx var kun hver femte i arbejde mod tre ud af fire i den alderssvarende kvindelige befolkning.

Seksuelle overgreb

I det følgende gengives data indhentet gennem et selvudfyldt spørgeskema i den landsdækkende sundheds- og sygelighedsundersøgelse i 2005.

Selvrapporteret forekomst

- Knap 2% af kvinder rapporterede tvungen seksuel aktivitet eller seksuelt overgreb det seneste år.
- Ca. 26.000 kvinder under 60 år skønnes årligt at opleve tvungen sex
- Forekomsten er højst blandt unge kvinder; hver tiende af 16-19-årige kvinder mod en ud af hundrede kvinder over 40 år.
- Blandt de 16-19-årige kvinder omfattede overgrebet i knap halvdelen af tilfældene tvungen samleje eller forsøg herpå – denne andel var lavere blandt 20-49-årige.
- Blandt de yngre kvinder, 16-29-årige, var tvangen i halvdelen af tilfælde udøvet af en tidligere partner – blandt 40-49-årige kvinder overvejende af en nuværende partner.
- Risikoen for overgreb er større blandt biseksuelle end blandt heteroseksuelle kvinder.

Politianmeldte seksuelle overgreb

- Der er i perioden 2002-2006 gennemsnitligt anmeldt 400 voldtægter og forsøg på voldtægt årligt mod kvinder over 15 år.
- Der er ingen tendens til stigning i anmeldelsestallet.
- Et flertal af anmeldelser vedrører unge kvinder, og tre gange hyppigere 15-19-årige end 20-39-årige.

Centre for Voldtægtsofre

- 330 kvinder kontaktede i 2006 centret på Rigshospitalet mod 234 i 2001, svarende til en stigning på ca. 30%.

- 130 kvinder kontaktede i 2006 centret på Århus Sygehus mod 105 i 2001, en stigning på knap 25%.
- Knap 70% af overgreben var eller blev anmeldt til politiet, som er en lille stigning i forhold til i 2005.
- I halvdelen af sagerne var overgriberen en meget kortvarig bekendt eller en fremmed.
- 10% af gerningsmænd var nuværende eller tidligere kæreste eller ægtefælle.
- Ca. 40% af gerningsmænd var en ven eller bekendt.

Indikator 2; Voldsudøverprofil

Indikatoren beskriver mandlige og kvindelige voldsudøvere i politianmeldte voldssager. Oplysninger om voldsudøvere, der modtager rådgivning og behandling via offentlige eller private tilbud, beskriver derudover en udvalgt gruppe af voldsudøvere, og befolkningsundersøgelser kan vurdere udviklingen i relationerne mellem offer og udøver.

Oplysninger om voldsudøveren er mindre omfattende end oplysninger om voldsofferet. Der kan være en vis social og etnisk selektering i, hvem der sigtes og retsforfølges, og også i hvem der opsøger behandlingscentre. Det gør det vanskeligt at tegne en præcis voldsudøverprofil.

Vold mod kvinder udøves hovedsageligt af mænd. Omtrent alle politianmeldte sager om partnervold er udøvet af mænd. I 15% af andre politianmeldte voldssager er den sigtede en kvinde.

Procentandelen af voldsudøvere med nær relation til ofre er faldet de seneste 5-6 år. Hver femte voldsudøver er en aktuel eller tidligere partner i de politianmeldte sager. Baseret på befolkningsundersøgelsen i 2005 udgør partnervold derimod to ud af fem voldstilfælde.

Voldsudøvere er yngre, hyppigere arbejdsløse, lavere uddannede og oftere ugifte end den øvrige befolkning. Det gælder både mandlige og kvindelige voldsudøvere. Der er relativt flere indvandrere end i baggrundsbefolkningen.

Politianmeldt vold

- I 2004 og 2005 blev 6.599 personer sigtet for vold mod kvinder, dvs. ca. 3.300 årligt
- Cirka 1/3 af sigtelserne førte ikke til fældende afgørelse (domfældelse).
- Vold mod kvinder er langt overvejende udøvet af mænd (85% af alle anmeldelser).
- Knap hver femte af de sigtede havde haft samme bopæl som offeret inden for en given periode, dvs. volden kan defineres som partnervold.

- Kvinder er sigtet for et fåtal, 2%, af de 1.178 anmeldelser, der er defineret som partner-vold (offer og sigtet har haft samme bopæl).
- Derimod er en kvinde voldsudøveren i hver sjette af de øvrige anmeldelser om vold mod kvinder – og oftere omhandler det arbejdsrelateret vold, herunder vold mod myndigheder, end anden form for vold.

Mandlige voldsudøvere

- Mandlige voldsudøvere er yngre end den generelle mandlige befolkning, 36% var 16-29 år mod 16% i befolkningen.
- 2/3 af partnervolds-udøvere er 20-29 år mod 1/3 i den mandlige befolkning.
- En langt større andel af de 16-59-årige mandlige voldsudøvere, 60%, er uden for arbejdsstyrken mod 20% af 16-59-årige i den samlede mandlige befolkning.
- Voldsudøverne har markant lavere uddannelse end mænd generelt.
- Halvt så mange er gift sammenlignet med alle mænd i Danmark.
- En større andel af mandlige voldsudøvere er indvandrere, 20% mod 6% af alle mænd i Danmark.

Kvindelige voldsudøvere

- Kvindelige voldsudøvere er gennemsnitligt yngre end den generelle kvindelige befolkning i Danmark.
- Omtrent tre gange flere var uden for arbejdsstyrken sammenlignet med den samlede kvindelige befolkning.
- De har kortere uddannelse end den generelle kvindelige befolkning.
- En større andel var enlige, 85%, mod 60% af alle kvinder i Danmark.
- Andelen af kvindelige voldsudøvere, der havde hjemmeboende børn, var omtrent den samme som blandt alle kvinder i Danmark.
- Andelen af indvandrere og efterkommere blandt kvindelige voldsudøvere var omtrent dobbelt så stor som i den samlede kvindelige befolkning.

Relationen mellem voldsudøver og offer i andre datakilder

- I befolkningsundersøgelsen-2005 var ca. 40% af alle former for fysisk vold udøvet af tidligere eller nuværende partner.
- Andelen af voldsudøvere, som var en nuværende eller tidligere partner, blev estimeret højere i 2000, ca. 66%.
- Kvinder på krisecentre har oftest været udsat for vold fra partner, knap 90%.

- I politianmeldte voldstilfælde kan knap 20% defineres som partnervold.
- Der er ikke registreret data om relationen mellem skadevolder/voldsudøver og offer ved skadestuekontakter.
- Kriminalregisteret rummer ikke direkte data om relationen mellem offer og sigtet.

Mænd der modtager behandlings- og rådgivningstilbud

- Rådgivningscentret "Dialog mod vold" har i en fireårig periode haft 268 mænd i behandling.
- Den største andel henvender sig på egen foranledning eller på opfordring fra deres kvindelige partner.
- Den gennemsnitlige behandlingsperiode er et år.
- Ca. 70% af klienterne i "Dialog mod Vold" har gennemført et fuldt behandlingsforløb.
- Alternativ til Vold-Roskilde har siden efteråret 2004 tilbudt behandling efter en norsk model og har årligt kontakt med ca. 100 mænd.
- "Manderådgivningen" i Nordjyllands Amt har i perioden 1999 til 2005 årligt haft kontakt med mellem mindst 50 og maksimalt 68 mænd og har gennemført op til 500 samtaler årligt med disse mænd.
- $\frac{3}{4}$ af mændene i denne rådgivning var i alderen 21-40 år.
- Hver femte havde en videregående uddannelse.
- Ca. hver tiende var uden for erhvervsarbejde.
- Knap halvdelen boede alene på tidspunktet for henvendelsen til "Manderådgivningen".
- Manderådgivningen i Ringkøbing Amt rapporterer, at der i ca. fire ud af fem gennemførte behandlingsforløb ikke har været recidiv af partnervold inden for en seks måneders periode.

Indikator 3; Støtten til volds ofre

Indikatoren beskriver de aktuelle tilbud til voldsramte kvinder.

Siden marts 2002 er der udsendt 2 nationale handlingsplaner til bekæmpelse af vold mod kvinder. Den nyeste handlingsplan med overskriften: "Handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008" blev lanceret i april 2005. Under disse handlingsplaner er der udviklet nye tilbud til voldsramte kvinder og eksisterende tilbud er blevet styrket. Der er blandt andet gennemført landsdækkende kampagner, oprettet hjemmesiden www.voldmodkvinder.dk og en 24-timers Hotline (tlf. 70 20 30 82), udsendt informationsfilm samt uddelt informationspjecer om kvindernes muligheder for at få støtte, rådgivning og behandling i tilfælde af vold. Informationerne er tilgængelige på dansk og 8 fremmedsprog.

Rådgivningscentre

Hjemmesiden www.voldmodkvinder.dk samler en lang række oplysninger om vold mod kvinder og mulighederne for at få hjælp og støtte, blandt andet findes der informationspjecer på dansk og 8 fremmedsprog og henvisning til 24-timers Hotline på hjemmesiden.

Hotlinen (70 20 30 82) er døgnåben alle ugens dage. Den betjenes af professionelle rådgivere.

Kvindekrisecentre: 45 kvindekrisecentre er åbne for modtagelse og rådgivning af voldsramte kvinder.

- De 36 krisecentre, der indgår i LOKK's årsstatistik 2006 havde i alt 355 pladser til kvinder og 396 pladser til børn, svarende til at der er knap 20 pladser pr. 100.000 kvinder i de aldersgrupper, som hyppigst benytter krisecentrene.
- I 2003 var der godt 2000 anmodninger om ophold på krisecenter, 98% fik plads efter henvendelse på forskellige krisecentre.
- Landets ca. 45 kvindekrisecentre finansieres langt overvejende af det offentlige gennem kommunernes takstfinansiering.

- Der var i 2006 ansat 156 personer på fuldtid, 109 på deltid og ca. 1200 aktive frivillige krisevagter på de 36 krisecentre, der indgår i LOKKs årsstatistik.

Rehabiliteringscenter for Etniske kvinder i Danmark (R.E.D.): Der er som en forsøgsordning over fire år oprettet et særligt bosted for kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, der flygter fra tvangsægteskab eller trusler om tvangsægteskab. Der kan bo 12 kvinder på bostedet i op til to år. Bostedet tilbyder bl.a. akut støtte og støtte til at kunne klare at komme tilbage til en tilværelse i samfundet så godt som muligt.

Offentlig støtte og rådgivning

- Politiet er generelt velinformeret om problemstillingen. Der indgår undervisning om vold mod kvinder i politiskolens grunduddannelse.
- Enhver, der anmelder et overgreb har mulighed for at få rådgivning af en bisiddende advokat, der stilles til rådighed af det offentlige.
- Rigspolitiet udsendte i august 2007 en ”Overordnet strategi for en styrket indsats over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser”².
- Servicestyrelsen under Socialministeriet varetager analyser og undersøgelser om vold mod kvinder, herunder statistiske udredninger af kvinder og børn på kvindekrisecentrene.
- Det kommunale system er en ganske central del af støtten til voldsramte familier. Kommunerne yder den nødvendige støtte og rådgivning i henhold til Lov om Social Service. Der har under begge handlingsplaner været fokus på at sikre den nødvendige viden om vold mod kvinder blandt de relevante fagfolk, herunder sagsbehandlerne på lokalt niveau.

Sundhedsvæsenet

Der er lettilgængelig og gratis adgang for volds ofre til skadestuer, lægevagt og praktiserende læge. En del skadestuer har faste retningslinjer for rådgivning af voldsramte kvinder og henvisning til socialcentre og kvindekrisecentre efter behov. En række personale-

² Man kan læse om strategien på: www.politi.dk/da/aktuelt/nyheder/jalousidrab_23082007.htm

grupper inden for sundhedsvæsenet modtager postgraduat undervisning om problemstillingen, men undervisningen er ikke obligatorisk. Vold mod kvinder og de sundhedsmæssige følger af volden indgår i de prægraduate sundhedsuddannelser. Der er i alt 8 modtage- og behandlingscentre for voldtægts ofre på centralsygehuse og universitetshospitaler.

Konkrete initiativer

Der er igennem de seneste år iværksat en lang række konkrete initiativer for at styrke støtten til voldsramte kvinder og børn. Initiativerne er beskrevet mere fyldestgørende i kapitel 9 under Statslige foranstaltninger.

- Akut psykologbistand til voldsramte kvinder
- Udvikling af støtte og fysisk tilgængelighed til krisecentre for kvinder med handicap
- Oplysningskampagne på sprogskoler landet over rettet mod etniske minoritetskvinder
- Udbygning af netværk for voldsramte kvinder
- Udslusningsprojekt til støtte og behandling til kvinder og børn i voldsramte familier
- Digitalt børnenetværk med chatroom for børn og unge (Børnelinket)
- Oplysningskampagne rettet mod unge, køn og vold
- Bofællesskab for voldsramte etniske minoritetskvinder og deres børn
- Oplysningskampagne om vold mod børn
- Forberedende forældrekurser

Støtte til særlige grupper

Under begge handlingsplaner mod vold mod kvinder har der været et særligt fokus på følgende grupper:

- Børn i voldsramte familier
- Kvinder med etniske minoritetsbaggrund
- Voldsramte kvinder med handicap.

Udover at tænke disse gruppers særlige behov ind i tiltagene for alle voldsramte kvinder, er der også iværksat en række specifikke initiativer og afsat midler for at give disse kvinder den nødvendige og målrettede hjælp.

Indikator 4; Tilbud til voldsudøvere

Indikatoren beskriver tiltag, der henvender sig til mandlige voldsudøvere for at forhindre gentagelse af volden. I tilslutning til Handlingsplanen 2002-2004 blev der iværksat tre offentligt støttede behandlingstilbud til mænd, som har udøvet eller mener, at de har en risiko for at udøve vold mod kvinder. Handlingsplanen 2005-2008 støttede i større omfang etableringen af behandlingstilbud til mænd, der har eller er i risiko for at udøve vold mod kvinder

Rådgivning

Manderådgivningen i Ålborg startede som et forsøgsprojekt i 1994 og blev permanent i 1999 (siden 1/1 2007 et tilbud under Aalborg Kommune). Der tilbydes gratis personlige samtaler til mænd, der ønsker at ændre en voldelig adfærd. Behandlingsforløbet er 5-12 måneder. Siden 1999 har Manderådgivningen haft gennemsnitligt 50 mænd i behandling årligt.

Dialog mod vold blev iværksat i 2002 i København som del af regeringens handlingsplan og findes nu også i Odense og Århus. Der tilbydes gratis og anonymt behandlingstilbud ud fra henvisning fra kvindekrisecentre, sociale myndigheder, politi og læger. Behandlingen har fokus på familien og tilbyder også at inddrage partneren i behandlingen. Behandlingsforløbet er et år. Over en fireårig periode har DMV haft 268 mænd i behandling.

Alternativ Til Vold – Roskilde (ATV-Roskilde) er startet i december 2003 som et gratis behandlingstilbud baseret på erfaringer fra Alternativ til Vold i Norge. Målgruppen er mænd over 18 med voldsproblemer over for samlever. Der er mulighed for gruppebehandling i op til 2 år. Behandlingen varetages af 4 psykologer. 83 mænd har pr. november 2007 været i behandling.

Herning Krisecenter - Mandrådgivningen tilbyder voldelige mænd behandling ved hjælp af kognitive behandlingsteknikker. Rådgivningen er støttet af satspuljemidler 2007-2010.

Krisecenter Odense har fået støtte fra Satspuljen til et familieorienteret behandlingstilbud til voldelige mænd, der indgår som part i en familie. Støtten dækker perioden 2007-2010.

Kriminalforsorgen

Mænd, der er idømt straf for seksuelle overgreb mod børn og unge, tilbydes psykologisk-psykiatrisk behandling. Ordningen blev etableret som en forsøgsordning i slutningen af 1990erne i et samarbejde mellem kriminalforsorgen og psykiatrisk-sexologiske klinikker. Tilbudet er gjort permanent i 2003. Det henvender sig udelukkende til mænd i forbindelse med en afsoning.

Der er fra satspuljemidlerne bevilliget et budget til arbejdet med voldsdømte. Personer, der har fået en mildere voldsdom og hører under Kriminalforsorgen i Frihed i enten København eller Århus vil nu få tilbudt kurser og behandling. Tiltagene bliver til i samarbejde med behandlingstilbudet Dialog mod Vold og omfatter også personer, der har fået en dom for vold i familien. Det sker indirekte, ved at Dialog mod Vold oplærer Kriminalforsorgens medarbejdere, således at de også kan forestå behandlingen af voldsmændene.

Desuden har Kriminalforsorgen i Nørre Snede har haft 20-30 mænd i behandling.

Indikator 5; Træning af professionelle

Indikatoren beskriver den type efteruddannelse, der tilbydes til relevante faggrupper. Det indgår i regeringens handlingsplan at styrke kompetencerne blandt professionelle, der kan yde rådgivning til voldsofre og forebygge senfølger af vold blandt kvinder – og gennem de landsdækkende oplysningskampagner om vold mod kvinder at styrke viden om problemet blandt beslutningstagere og myndigheder.

Rigspolitichefen har august 2007 udsendt en overordnet strategi for en styrket indsats over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser.

Status

Mænds vold mod kvinder og børn i familien som emne på relevante uddannelser

1. Undersøgelse af inddragelsen af emnet vold mod kvinder på relevante uddannelser er offentliggjort i januar 2006³.
2. Da undersøgelsen viste, at emnet vold mod kvinder ikke inddrages i uddannelsesforløbene på en lang række af de relevante uddannelsesinstitutioner, følges der op på undersøgelsen med udvikling af undervisningsmateriale.
3. LOKK's rapport "Når vold er hverdag" anvendes nu på en række uddannelser som grundbog om vold i familien og følgerne heraf⁴.

Efteruddannelse af personale i kommunerne

1. Aktiviteten blev sat i gang med en kick-off konference i januar 2006. Konferencen havde fokus på de juridiske og sociale aspekter af mænds vold mod kvinder.
2. Der er afholdt 6 temadage på landsplan med deltagelse af 100 fagfolk (kommunale sagsbehandlere, familieretseksperter, politi mv.) om blandt andet mulighederne ved lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold. Det overordnede formål med temadagene har været at give kommunernes sociale, pædagogiske og sundhedsfaglige

³ "Vold i familien – et forsømt eller prioriteret undervisningsemne?".

⁴ www.lokk.dk

personale en tværfaglig viden og forståelse i forhold til voldsramte familier med henblik på at tilgodese de voldsramte kvinders, børnenes og den voldsramte mands behov.

Undervisning af beboerrådgivere

1. Undervisningsforløb om forebyggelse af vold i familien via Boligselskabernes Landsforening
2. Internt netværk mellem beboerrådgiverne i form af 3 regionale erfa-grupper
3. 1 undervisningsdag om vold i familien, 1 om handleredskaber og konflikthåndtering og 1 dag med opsamling for byudviklere og samarbejdspartnere, i alt ca. 100 personer.
4. Undervisningen vil finde sted i perioden marts 2007 - januar 2008.
5. Der udarbejdes en værktøjskasse om vold i familien til beboerrådgiverne.

Opkvalificering af krisecentrenes viden om etniske minoritetskvinder og børn

1. Kursusaktiviteter for ansatte og frivillige på krisecentrene om mødet med og metoderne i arbejdet med voldsramte kvinder med etnisk minoritetsbaggrund.
2. LOKK har udgivet en række hæfter og rapporter om erfaringer på området.
3. Professionel rådgivning til fagfolk, herunder krisecentrenes medarbejdere.
4. LOKK har to særlige projektmedarbejdere tilknyttet området om æresrelateret vold.
5. LOKK's 2 juridiske specialkonsulenter bliver brugt som undervisere, sparringspartnere og rådgivere.
6. Eksterne konsulenter med specialviden og erfaring på dette vanskelige område.
7. LOKKs medarbejdere deltager hyppigt som foredragsholdere på seminarer mv. arrangeret af andre aktører.
8. Rigspolitiet har inviteret LOKK til et samarbejde om vold mod kvinder.

Eksisterende undervisning af relevante faggrupper

1. Fast emne i prægraduat undervisning inden for sundhedsvidenskab, folkesundhedsvidenskab og sygepleje
2. Fast tema inden for flere lægelige specialer:
 - a. Speciallægeuddannelse i gynækologi og obstetrik
 - b. Speciallægeuddannelse i almen medicin
3. Fast tema på grunduddannelsen på politiskolen
4. Tema i videreuddannelse på politiskolen

Indikator 6; statslige initiativer

Indikatoren beskriver de tiltag, som staten har gennemført inden for de seneste 3 år vedrørende lovgivning, forskning, politiske initiativer, vedtagelse af handlingsplaner og oplysningskampagner.

Lovgivning

Den danske lovgivning kriminaliserer ethvert overgreb mod en anden person. Straffelovens bestemmelser dækker også overgreb inden for familien og voldtægt i ægteskabet.

Politiske initiativer

Den første danske handlingsplan til forebyggelse af vold mod kvinder med fokus på partner vold blev offentliggjort i marts 2002. I december 2002 blev denne plan suppleret af en handlingsplan mod kvindehandel (ny handlingsplan til bekæmpelse af handel med mennesker 2007-2010 lanceret i marts 2007).

Den første handlingsplan blev fulgt op af ”Handlingsplanen til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008”, som blev lanceret i april 2005. Handlingsplanen følger op på de eksisterende aktiviteter og lancerer samtidig en række nye initiativer.

Handlingsplanen til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn omfatter:

1. Støtte til ofre
2. Aktiviteter rettet mod voldsudøverne
3. Aktiviteter rettet mod fagfolk
4. Viden og information

De første tre punkter er beskrevet i indikatorerne 3, 4 og 5.

Regeringen sætter desuden hvert år på FN's internationale dag mod vold mod kvinder særlig fokus på problemstillingen.

Regeringen har ydermere sat fokus på Unge og Vold, og vil blandt andet offentliggøre en undersøgelse af vold i parforhold blandt unge (kærestevold) i 2008.

Viden og information

Aktuelt er der bevilliget midler til at opnå mere viden om en række delområder:

1. Undersøgelse af sammenhæng mellem vold mod kvinder og marginalisering på arbejdsmarkedet.
2. Vedligeholdelse af national database om vold mod kvinder.
3. Indsamling og formidling af årsstatistik om kvinder på krisecenter.
4. Indsamling og formidling af årsstatistik om børn på krisecenter.
5. Undersøgelse af etniske minoritetsbørn på krisecenter.
6. Undersøgelse af partnervold blandt unge.
7. Undersøgelse af muligheder for støtte til rehabilitering i oprindelseslandet.
8. Udvidet offerstatistik.

Kampagner

Inden for de seneste år er der gennemført landsdækkende kampagner:

1. "Vær en mand – sig nej til vold mod kvinder" (August 2007).
2. Oplysningskampagne med fokus på etniske minoritetskvinders rettigheder i forbindelse med børn, skilsmisse, vold og økonomi er gennemført på sprogskoler landet over i efteråret 2005 til foråret 2006.
3. Videreførelse i 2008 af oplysningskampagnen for fagfolk, som første gang blev gennemført i 2003.
4. Initiativ rettet mod det kommunale chefniveau er under planlægning.
5. Oplysningskampagne rettet mod etniske minoritetskvinder er under planlægning.

Budget

1. I forbindelse med implementeringen af handlingsplanen 2005-2008 blev der i alt afsat kr. 64 mio. kroner.
2. 5,8 mio. kroner er heraf afsat til behandlingstilbudet for voldelige mænd Dialog mod Vold.
3. Der er afsat i alt 52 mio. kroner af satspuljemidler til et større projekt til støtte og behandling af kvinder og børn i voldsramte familier i forbindelse med udslusning fra krisecenter.
4. Derudover finansierer det offentlige en stor del af driften af krisecentrene med et årligt beløb på kr. 77,3 millioner (2006).

5. Midler til diverse undersøgelser er endvidere afsat i de forskellige ministeriers ressort-budgetter.
6. Der afsættes også midler til efteruddannelse og til træning af professionelle som led i den almindelige efteruddannelse.

Indikator 7; Evaluering

Indikatoren beskriver, hvad der hidtil er erfaret og det videre forløb for regeringens indsats.

Rambøll Management gennemførte i perioden december 2004 til februar 2005 en evaluering af regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder 2002-2004. Evalueringens formål var at dokumentere handlingsplanens relevans, aktiviteter, resultater og virkninger. Evalueringen havde derfor primært et *bagudrettet perspektiv*. Ydermere skulle evalueringen pege på erfaringer, der kunne medtænkes i en ny handlingsplan for området. Evalueringen har dermed også i nogen grad et *fremadrettet perspektiv*.

Herunder følger en kort gennemgang af evalueringens resultater. Man kan læse mere om evalueringen under Indikator 7 senere i denne rapport:

I evalueringen står der blandt andet, at "Et centralt emne, som samstemmende fremhæves af alle interviewede interessenter, er, at indsatsen har formået at bidrage til en proces, hvor vold mod kvinder er blevet bragt ind i den offentlige sfære og er blevet genstand for debat. – En debat, en aftabuisering, der har tvunget centrale aktører og offentligheden til ikke blot at afskrive fænomenet, som noget der hører til den private sfære."

Senere beskrives, at "Det er ligeledes vurderingen, at handlingsplanens projekter har fokuseret på centrale problematikker omkring vold mod kvinder."

Vedrørende **støtte til ofre** vurderer Rambøll Management blandt andet, at flere kvinder i dag ved, hvor de kan henvende sig i tilfælde af vold, at der er tilvejebragt nye tilbud for den voldsramte kvinde, at anvendelsen af disse tilbud er ved at blive en del af flere faggruppers viden samt nye tilbud.

Vedrørende **de voldsudøvende mænd**, finder Rambøll Management, at der som et resultat af handlingsplanen er kommet fokus på mændenes rolle i forhold til at bryde voldscirklen. Der er således skabt mulighed for sanktionering i form af lovhjemmel for fjernel-

se af den voldelige part fra hjemmet samt skabt udvidet muligheder for at give tilhold og der er etableret mulighed for behandling af voldsudøveren.

Vedrørende **aktiviteter rettet mod fagfolk** er Rambøll Managements samlede vurdering af resultaterne, at deltagerne har modtaget en relevant opkvalificering. Fagfolkene er blevet bedre i stand til at identificere problemet omkring vold mod kvinder, samt bedre til at agere på mødet med en kvinde der har været udsat for vold. Fagfolk der har deltaget i projekter, er ligeledes blevet klædt bedre på i forhold til at få henvendt sig til andre centrale aktører, alene af den grund, at de har fået knyttet personer til de opgaver de godt kendte i forvejen.

Vedrørende **viden, debat og nedbrydning af tabuer** peger Rambøll Management på, at vold mod kvinder er kommet på dagordenen, og at det er blevet noget der lettere kan tales om, end det var tilfældet tidligere. Der er således sket en aftabuisering – uden at hermed hævder, at området ikke længere er tabubelagt. Rambøll Management gennemførte en spørgeskemaundersøgelse, der viste, at der er lidt mere end en tredjedel af befolkningen generelt, der mener, at vold mod kvinder fylder mere i medierne i dag, end det var tilfældet for to år siden.

Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008 vil på samme vis som den tidligere handlingsplan blive evalueret.

Kapitel 3. Datakilder

I Danmark er der mulighed for at belyse vold mod kvinder ud fra tre meget forskellige slags datakilder. For det første befolkningsundersøgelser baseret på telefoninterviews eller selvudfyldte spørgeskemaer. For det andet de nationale registre, Centrale Kriminalregister, Rigspolitiets Offerregister, Dødsårsagsregister og Landspatientregister kombineret med andre befolkningsregistre i Danmarks Statistik. For det tredje belyser kvindekrisecentrenes og voldtægtsmodtagelsernes årlige statistik særlige problemstillinger. Kombineret giver disse forskellige datakilder et mere fuldstændigt billede af det aktuelle omfang og karakteren af fysisk vold og seksuelle overgreb mod kvinder, end det er muligt i de fleste andre lande.

Befolkningsundersøgelser beskriver kvinders egen oplevelse af voldsudsættelse, mens registerdata kun omfatter den vold mod kvinder, der er kendt af det offentlige, enten ved politianmeldelse, dødsfald eller sygehuskontakt på grund af voldsskader. Generelt er det de mere alvorlige former for fysisk vold, som politianmeldes eller fører til en skadestuekontakt. Selvrapporteret vold omfatter derimod både lettere og grovere fysisk vold, seksuelle krænkelser og seksuelle overgreb. Omfanget af rapporteret vold afspejler i betydelig grad kvindernes egen vurdering af hændelser og overgreb. Denne vurdering vil bl.a. være påvirket af alder, sociale omstændigheder og kulturelle forhold. Data om kontakter til kvindekrisecentre omfatter det udsnit af volds ofre, som i særlig grad er socialt belastet ved ikke at have et stærkt socialt netværk, og som har få eller ingen sociale ressourcer, som fx kvinder der er indvandret til landet.

De danske registerdata og befolkningsundersøgelser kan samlet beskrive forekomsten af fysisk vold og seksuelle overgreb mod kvinder i Danmark og tegne et forholdsvist præcist billede, en profil, af volds ofrene. Derimod er der generelt meget mindre konkret viden om voldsudøverne. Informationen om voldelige mænd hviler først og fremmest på oplysninger om mænd, der politianmeldes og retsforfølges. Heri kan der meget vel være en betydelig social selektion, idet fx mænd af anden etnicitet hyppigere end etnisk danske mænd arresteres på mistanke om seksuelle overgreb uden at det medfører en sigtelse eller domfældelse (Kyvsgaard, 2005). Tilsvarende kan der være en social forskel i udfaldet af sigtelser i voldssager.

Inden for de seneste år er der dog indhentet megen ny viden om de mænd, der selv har opsøgt behandlingstilbud rettet mod voldsudøvere. Men denne gruppe kan også være selekteret og er næppe fuldt repræsentativ for mænd, der har udøvet vold mod kvinder i og uden for parforhold. Der er endnu ikke gennemført spørgeskemaundersøgelser om omfanget af voldsudøvelse blandt et repræsentativt udsnit af mænd og kvinder i Danmark.

3.1 Befolkningsundersøgelser

Der er siden starten af 1970erne gennemført en række offerundersøgelser i Danmark ofte i tilslutning til undersøgelser om befolkningens levevilkår. Fra slutningen af 1980erne er offerspørgsmål mere regelmæssigt blevet medtaget i Danmarks Statistiks og Socialforskningsinstituttets omnibusundersøgelser. I de fleste undersøgelser er der dog kun medtaget enkelte spørgsmål om vold og sjældent spørgsmål om seksuelle overgreb.

Rigspolitiets offerundersøgelser

I 1995/96 og i 2005 blev der på Rigspolitichefens initiativ og i samarbejde med Københavns Universitet, ved professor Flemming Balvig, gennemført en mere omfattende undersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af voksne mænd og kvinder, som via telefoninterviews blev stillet en række spørgsmål om udsættelse for trusler og fysisk vold seneste år. Undersøgelserne kunne blandt andet klarlægge omfanget af vold i hjemmet, på gaden og på arbejde. Det er med nogle begrænsninger ud fra disse to undersøgelser muligt at beskrive udviklingen i volden i den tiårige periode (Balvig F & Kyvsgaard B 2006b).

Undersøgelser af vold mod kvinder

Den første danske befolkningsundersøgelse, der specifikt fokuserede på vold mod kvinder, blev gennemført i form af telefoninterviews i 1991 blandt knap 900 kvinder (Christensen E 1992). I 2003 deltog Danmark i en international spørgeskemaundersøgelse om vold mod kvinder. Undersøgelsen blev gennemført blandt ca. 3.500 kvinder ved telefoninterviews. Resultaterne er rapporteret i 2006 (Balvig F & Kyvsgaard B 2006a).

Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne

Statens Institut for Folkesundhed gennemfører med jævne mellemrum landsdækkende undersøgelser. Det overordnede formål med disse sundheds- og sygelighedsundersøgelserne er at beskrive den aktuelle status for befolkningens sundheds- og sygeligheds-tilstand og de faktorer, der har betydning for sundhedstilstanden, til brug for statslig og regional sundhedsovervågning, forskning, sundhedsplanlægning og forebyggelse af folkesygdomme (Ekholm O *et al.* 2006). Undersøgelserne gennemføres som personlige interviews blandt et repræsentativt udsnit af den voksne befolkning, 16 år og ældre. Efter interviewet udleveres der et spørgeskema til selvudfyldelse af interviewpersonen. Spørgeskemaet tilbagesendes pr. post. I 2000 og 2005 er der i det selvudfyldte spørgeskema medtaget spørgsmål om voldsudsættelse, dvs. trusler om vold, udsættelse for fysisk vold samt seksuelle overgreb.

Spørgsmålene er detaljerede og gør det muligt at kategorisere voldsudsættelse som let/moderat eller grov. Spørgsmålene om seksuelle overgreb svarer til, hvad der er spurgt om i IVAWS.

Spørgsmål om voldsudsættelse i Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005

Er De inden for <i>de sidste 12 måneder</i> blevet udsat for en eller flere af følgende former for fysiske og seksuelle overgreb?		
	Nej	Ja, antal gange
<u>Fysiske overgreb</u>		
1. Trusler om fysisk skade		
2. Skubbet, revet, rusket, slået med flad hånd eller lignende		
3. Sparket, slået med knyttet hånd eller genstand		
4. Kastet ind mod møbler, vægge, ned ad trappe eller lignende		
5. Udsat for kvælningsforsøg, angrebet med kniv eller skydevåben		
<u>Seksuelle overgreb</u>		
6. Ubehagelig seksuel beføling, blotteri eller lignende		
7. Forsøg på tvunget samleje		
8. Gennemført tvunget samleje		
9. Andre seksuelle overgreb		

Hvis ja til et eller flere overgreb:

Hvem udsatte Dem for overgrebet/overgrebene. Svar venligst både vedrørende fysiske og seksuelle overgreb?

Fysisk Seksuelt
over- overgreb
greb

1. Nuværende ægtefælle/samlever/kæreste
2. Tidligere ægtefælle/samlever/kæreste, mens forholdet bestod
3. Tidligere ægtefælle/samlever / kæreste, efter forholdet var brudt
4. Andet familiemedlem/slægtning
5. Ven/bekendt
6. Kollega/person på Deres arbejdsplads
7. En fremmed, dvs. person De ikke har en nær relation til

3.2 Registerdata

I det følgende beskrives de nationale danske registre, der rummer oplysninger om politianmeldte voldssager og om kontakter til skadestuer på grund af voldsskader. I Danmarks Statistiks Integrerede Arbejdsmarked Forskningsdatabase (IDA) er der samlet en lang række oplysninger om befolkningens socioøkonomiske forhold. Data i de nationale registre er registeret på personens CPR-nummer. Derved er det muligt at samkøre oplysninger i de forskellige registre, som fx i Kriminalregisteret, Landspatientregisteret og Danmarks Statistiks registre om uddannelse, erhverv og boligforhold, da alle registre er baseret på CPR-numre.

I nærværende rapport er der anvendt data fra følgende nationale registre:

- Dødsårsagsregisteret
- Landspatientregisteret
- Det Centrale Kriminalregister
- Danmarks Statistiks Integrerede Arbejdsmarked Forskningsdatabase (IDA databasen)

Dødsårsagsregisteret

Den danske dødsårsagsstatistik omfatter alle dødsfald, der er indtruffet her i landet blandt personer med fast bopæl i landet. Statistikken dannes ud fra oplysninger på dødsattesten, der udstedes ved ethvert dødsfald. Attesten giver oplysning om dødsårsag, dvs. om dødsfaldet skyldes sygdom (alderdom), ulykke, selvmord eller vold (drab) – og om dødsårsagen, dvs. den sygdom eller skade, der har medført døden, samt evt. tilgrundliggende sygdomme.

Sundhedsstyrelsen publicerer årligt en dødsårsagsstatistik opdelt på hovedgrupper af dødsårsager (http://www.sst.dk/Informatik_og_sundhedsdata). I dødsårsagsstatistikken kan voldsbetingede dødsfald opdeles på forskellige kategorier af voldsskade, fx skud, stump vold, vold med skarp genstand. Dødsårsagsregisterets oplysninger om drabstal svarer ikke fuldstændig til det drabstal, som politiet opgiver. Det skyldes, at dødsattesten udfyldes på et tidspunkt, hvor der endnu ikke er gennemført en retssag

mod en evt. sigtet, og i en række tilfælde vil der ikke blive rejst sigtelse for overlagt drab, men muligvis for uagtsom vold med døden til følge.

Landspatientregisteret

Registeret blev etableret i 1977 primært med henblik på planlægning af sygehusydelse, overvågning af sygehusbrugen og medicinalstatistik, dvs. overordnede data om indlagte patienters alder, køn og sygdomme. Siden 1995 omfatter registeret også alle ambulante, deldøgns og skadestuekontakter. Registeret opdateres månedligt via elektronisk indberetning fra de enkelte skadestuer og sygehusafdelinger. Sundhedsstyrelsen har ansvar for registeret.

Registeret indeholder administrative oplysninger, fx om indlæggelsestid, og medicinske oplysninger om årsagen til sygehuskontakten. Sygehus- eller skadestuekontakter registreres med en **kontaktårsagskode**, som angiver om kontakten skyldtes sygdom, ulykke, vold eller selvskade. Såfremt en skade er årsagen til sygehuskontakten skal der også registreres oplysninger om, hvor skaden er opstået, dvs. **skadesstedet**, fx bolig, om hvordan skaden er opstået, og om **skadesmekanismen** (slag, forbrænding etc.). Den eller de skader/læsioner, som er følger af volden, registreres med specifikke **koder**, der angiver, hvor på kroppen skaden er lokaliseret, og skadens art, fx blodudtrædning, brud eller snitsår.

Identifikation af sygehuskontakter pga. vold forudsætter en præcis registrering af kontaktårsagskoden. Det kræver, at skadestuesekretæren indhenter tilstrækkelige oplysninger fra patienten om skadens opståelsesmåde, og at patienten selv allerede ved ankomsten til skadestuen oplyser, at årsagen til skaderne er vold. Det er sandsynligt, at ikke alle skadestuesekretærer spørger tilstrækkeligt ind til vold, og at der også er en vis grad af underrapportering fra patienterne selv. Omfanget af underrapportering af volds-tilfældene på skadestuer er ikke kendt.

Rigspolitichefens Anmeldelsesregister og Offerregisteret

Rigspolitichefens anmeldelsesregister er baseret på oplysninger i den politirapport, som optages ved enhver anmeldelse af et strafbart forhold. Oplysningerne i politirapporten overføres til registeret, hvorfra der kvartårligt og årligt foretages et udtræk, som siden

bearbejdes henholdsvis af Danmarks Statistik og af Rigspolitiet, som hver udgiver kvartalsstatistikker og årlige statistikker over anmeldelser. Registeret opdateres løbende med oplysninger fra politiets efterforskning, og der kan ske ændringer af gerningskode, fx ændringer fra drab til vold med døden til følge.

De relevante straffelovsovertrædelser i forhold til vold mod kvinder omfatter forbrydelser mod liv og legeme: straffelovens §237, drab; §244 at øve vold på en andens legeme; §245 at tilføje skade på legeme eller helbred; § 246 at tilføje en anden varig skade i form af grov legemsbeskadigelse og §§ 216 og 217 vedrørende voldtægt.

Den aktuelle kilde til statistikken over voldssager er Politiets Sagsstyrings System (POL-SAS), som siden 2001 har kunnet videregive statistiske data fra alle politikredse til anmeldelses- og offerstatistikken. Offerstatistikken omhandler kun straffelovsovertrædelser af personfarlig karakter, dvs. sædeligheds- og voldsforbrydelser samt særlige berigelsesforbrydelser såsom røveri. Registreringen af offeroplysninger sker i forbindelse med anmeldelsen og udelukkende via POL-SAS, mens oplysninger om sigtede registreres i anmeldelsesregisteret. Statistik over ofre kan knyttes til anmeldelsesstatistikken, dvs. oplysninger om offer og sigtet i voldssager kan sammenkobles via anmeldelsens sagsnummer, men der kan stadig være en vis usikkerhed i sammenligning af data om ofre og anmeldelser.

I denne rapport indgår der oplysninger om anmeldelsens karakter ud fra sagsnummeret, der refererer til straffeovertrædelsens, om offerets køn og lader, om sigtede i sagen, dvs. køn og alder.

Integreret database for arbejdsmarkedsforskning (IDA-databasen)

Der er for både offer og sigtet indhentet oplysninger i Danmarks Statistiks IDA database, dels om evt. samboforhold og dels en række socioøkonomiske data, der kan belyse både offer- og gerningsmandprofilen i de politianmeldte sager.

Databasen rummer mere end 250 forskellige variable om den danske befolknings socio-demografiske sammensætning.

DANCOS, Danske Nationale Cohorte Study

Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne fra 1986 og frem er på personniveau via personnummeret koblet til data i de nationale sundhedsregistre, dvs. Dødsårsagsregisteret, Landspatientregisteret, Cancerregisteret, Psykiatriregisteret og Sygesikringsregisteret, der rummer oplysninger om kontakt med praktiserende læger og speciallæger. Der eksisterer således en database, "Danish Cohort Study, DANCOS" der rummer selvrapporterede voldsdata, en lang række oplysninger om sociale faktorer, sundhed, sygdom, sygdomsadfærd og registerdata, der belyser voldsofres kontakt med sundhedsvæsenet.

Kobling af registerdata

Vi beskriver ofre og sigtede i politianmeldte voldssager ud fra en kobling mellem Rigspolitiets Anmeldelsesregister og Offerregister 2004 og 2005, hvilket til en vis grad gør det muligt at belyse relationen mellem ofre og voldsudøvere, når der benyttes oplysninger i Danmarks Statistiks registre om disse personers husstand og sociale forhold. Data om de politianmeldte voldssager er desuden koblet til data om skadestuekontakter for at beskrive voldsskadernes karakter. Derudover er data i befolkningsundersøgelsen i 2005 (Statens Institut for Folkesundheds Sundheds- og sygelighedsundersøgelse) blevet koblet til data i Kriminalregisteret og Landspatientregisteret for at beskrive omfanget af politianmeldelse og skadestuekontakt blandt kvinder, der har angivet at de det seneste år har været udsat for vold.

3. 3 Statistik fra krisecentre og centre for voldtægts ofre

Der har siden starten af 2000-tallet været tilgængelige data på Internettet om det årlige antal kontakter og ophold på krisecentre og om undersøgelser af voldtægts ofre på det nationale center for voldtægts ofre på Rigshospitalet.

Krisecentre

De fleste kvindekrisecentre i Danmark er organiseret i Landsorganisationen af Kvindekrisecentre i Danmark, LOKK. Information om centrene og organisationen findes på: www.lokk.dk.

Der er i Danmark ca. 45 kvindekrisecentre, som tilbyder rådgivning og ophold til kvinder, der har været udsat for vold, 40 af centrene er organiseret under LOKK og rummer knap 270 pladser til kvinder og 325 til børn. To ud af tre centre er døgnåbne, og der er mulighed for telefonisk eller personlig henvendelse.

Oplysninger om krisecentrenes klienter indhentes ved kvindens første kontakt med centret, hvor der udfyldes et enkeltside spørgeskema. Hvis kvinden flytter ind på centret udfyldes et større skema. Det er dog ikke alle kvinder, som giver oplysninger til skemaet. Data bearbejdes af en enhed under Servicestyrelsen. De seneste årsrapporter er tilgængelig på LOKKs hjemmeside; www.lokk.dk.

I spørgeskemaerne noteres kvindens personnummer; men det krypteres, dvs. anonymiseres, og indtil videre er der ikke mulighed for at koble data i krisecenterstatistikken med andre registerdata. Det er heller ikke muligt at afgøre, hvor mange kontakter der er fra samme kvinde.

Centre for voldtægts ofre

Siden slutningen af 1999 er der i Danmark på otte sygehuse oprettet modtage og behandlingscentre for voldtægts ofre. Det er i København, Odense, Århus, Ålborg, Hillerød, Rønne, Herning og Kolding. Centret på Rigshospitalet i København har funktion som nationalt videnscenter. Det forestår undervisningen af sundhedspersonale, politi og andre

faggrupper og har også til opgave at gennemføre forskning og formidle forskningsresultater om seksuelle overgreb.

Information om centre og andre relevante rådgivningscentre kan fås via <http://www.voldtaegt.dk/>.

De to største centre, København og Århus, indsamler løbende data om klienterne ud fra standardiserede spørgeskemaer. Disse data er sammenlignelige med de oplysninger, der indsamles i Statens Institut for Folkesundheds nationale sundheds- og sygelighedsundersøgelse. De kvinder, der henvender sig efter en voldtægt eller et voldtægtsforsøg bliver ikke registreret i sygehusenes almindelige datasystem, og oplysninger om sygehuskontakten registreres ikke i Landspatientregisteret.

Der er siden 2001 årligt udgivet en rapport fra det nationale center for voldtægtsofre på Rigshospitalet, og Centret i Aarhus har tilsvarende publiceret tilsvarende oversigter over kontakterne fra 1999 og frem. Disse data indgår i den følgende beskrivelse af det aktuelle omfang og karakter af voldtægt og andre seksuelle overgreb i Danmark. Data er tilgængelige på: www.centerforvoldtaegtsofre.dk.

Kapitel 4. Voldsofrene

Kun få lande er som Danmark i stand til direkte at sammenligne data i spørgeskemaundersøgelser med registerdata. Dette er muligt her i landet, idet nogle spørgeskemaundersøgelser benytter svarpersonens personnummer som identifikation, og fordi data i de nationale registre indeholder borgernes personnummer. Derved kan der præsenteres et mere nuanceret billede af voldsforekomsten end, hvis forekomsten alene beskrives ud fra selvrapporterede data i spørgeskemaundersøgelser, på grundlag af Kriminalstatistikens data om politianmeldt vold eller ud fra data i Landspatientregisterets om voldsrelaterede sygehuskontakter. Det er især socialt udsatte kvinder, der søger hjælp i kvindekrisecentre, og data fra voldtægtscentre omhandler i høj grad overgreb fra fremmede og i mindre grad overgreb i partnerforhold. Tilsammen kan de forskellige datakilder belyse det aktuelle omfang og karakter af vold mod kvinder og beskrive udviklingen over en given tidsperiode.

4.1 Spørgeskemaundersøgelser

I det følgende beskrives udviklingen i voldsudsættelse blandt kvinder i Danmark inden for de seneste ti år ud fra følgende spørgeskemaundersøgelser:

- Offerundersøgelserne i 1995/96 og 2005/06
- Den internationale undersøgelse af vold mod kvinder, IVAWS 2003
- Statens Institut for Folkesundheds Sundheds- og sygelighedsundersøgelser 2000 og 2005.

Rigspolitiets Offerundersøgelser 1995/96 og 2005/06

Offerundersøgelserne er baseret på telefoninterviews af et repræsentativt udsnit af 16-74-årige som led i Danmarks Statistiks omnibusundersøgelser, der samler flere forskellige emner i et interview (Balvig F 1996). Der er blevet stillet spørgsmål om, hvorvidt interviewpersonen havde været udsat for vold eller trusler, som var så alvorlige, at vedkommende blev bange. Svarpersoner, der havde været udsat for vold, fik stillet spørgsmål om, hvor volden foregik, antal voldsudøvere, relationen til disse, deres alder, an-

vendelse af våben, anmeldelse til politiet og egen vurdering af voldens alvor (Balvig F & Kyvsgaard B 2006b).

Foreløbige tal fra 2005/06 undersøgelsen viser, at 1,4% af 16-74-årige kvinder havde været udsat for fysisk vold seneste år. Voldsudsættelse var hyppigst blandt yngre kvinder, 4,6% af 16-19-årige rapporterede udsættelse for vold mod 1,1% af 30-49-årige kvinder. Gennemsnitligt havde hver kvinde været udsat for 4,7 voldshandlinger seneste år, og den gentagne vold forekom ofte på en arbejdsplads. Godt og vel 1/3 af kvinder, der rapporterede udsættelse for fysisk vold seneste år, havde været udsat for volden på arbejdspladsen.

Der er en ikke signifikant stigning i procentandelen af 16-74-årige kvinder, der rapporterede voldsudsættelse seneste år, 1,2% i 1995 og 1,4% i 2005. Stigningen forklares delvis ved hyppigere udsættelse for vold på arbejdspladsen.

Den Internationale Spørgeskemaundersøgelse, IVAWS 2003

Denne undersøgelse blev gennemført som et telefoninterview blandt 3.553 kvinder i alderen 18-70 år, svarende til 52% af en national repræsentativ stikprøve på 6.862 kvinder. Der indgik i alt syv spørgsmål om trusler og forskellige former for fysiske overgreb eller forsøg herpå samt fem spørgsmål om seksuelle overgreb, inklusive seksuel chikane. I alt 4,8% af svarpersonerne havde inden for det seneste år været udsat for en eller flere former for trusler, fysisk vold og seksuelle overgreb, inklusive seksuel chikane. Hvis besvarelser, der kun omfattede seksuel chikane udelukkes, havde 3,6% af kvinderne været udsat for trusler, fysisk vold og/eller seksuelle overgreb, 2,5% for fysiske overgreb og 0,2% for tvangssamleje eller forsøg herpå.

Resultaterne af undersøgelsen angiver, at der i Danmark er ca. 20.000 kvinder i alderen 18-70-år, som det seneste år har været udsat for fysisk overgreb fra deres nuværende eller tidligere partner. Undersøgelsen viste også, at kun 13% af de fysiske overgreb, som en partner havde begået, var anmeldt til politiet, mod 22% af overgreb begået af en ikke-partner. Blandt kvinder, der havde været udsat for fysisk vold fra en partner havde ca. 4% søgt hjælp eller telefonisk rådgivning i et krisecenter eller offerrådgivning mod 8% af

dem, der havde været udsat for fysisk vold af en ikke-partner (Balvig F & Kyvsgaard B 2006a).

Data i denne undersøgelse kan til en vis grad sammenlignes med data i en undersøgelse, der i 1991 blev gennemført af Socialforskningsinstituttet i Justitsministeriets regi (Christensen E 1992). I 1991 oplevede 5,3% af kvinderne sig udsat for fysisk vold seneste år mod 2,5% i 2003, der har således ud fra de to undersøgelser været et markant fald i selvrapporteret fysisk vold.

Undersøgelserne belyste andelen af kvinder, der selv vurderede, at de rapporterede fysiske overgreb var vold. Det havde 40% i 1991 og 70% i 2003. Herudfra blev det estimeret, at 37.000 kvinder i 1991 og 32.000 i 2003 havde oplevet vold seneste år, mens i alt 93.000 kvinder i 1991 og 44.000 i 2003 havde været udsat for fysiske overgreb, der ikke nødvendigvis var oplevet som vold.

Det blev estimeret, at 7.000 kvinder i 1991 havde politianmeldt volden mod 14.000 i 2003 (Balvig F & Kyvsgaard B 2006a).

Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2000 og 2005

I Statens Institut for Folkesundheds 2000-undersøgelse indgik der spørgsmål om både voldsudsættelse det seneste år og om nogensinde oplevet vold. Udsagnet om ”nogensinde oplevet vold” er for usikkert til at vurdere voldsforekomsten i den kvindelige befolkning og er derfor udgået i 2005 undersøgelsen. Derudover er der foretaget en mindre justering af spørgsmålene om fysisk vold, idet kategorien, ”anden form for vold”, er udgået. Trods ændringerne i voldsspørgsmålene i 2005, er det muligt at vurdere udviklingen i udsættelse for vold fra 2000 til 2005.

I 2005 blev selvadministrerede spørgeskema udleveret til 3.588 kvinder efter endt interview. Af forskellige årsager fik 147 kvinder ikke udleveret spørgeskemaet. I alt 2.979 kvinder sendte spørgeskemaet retur og havde besvaret spørgsmålene om vold, svarende til en svarprocent på 86% blandt de, der havde mulighed for at deltage og til 83% blandt alle interviewede.

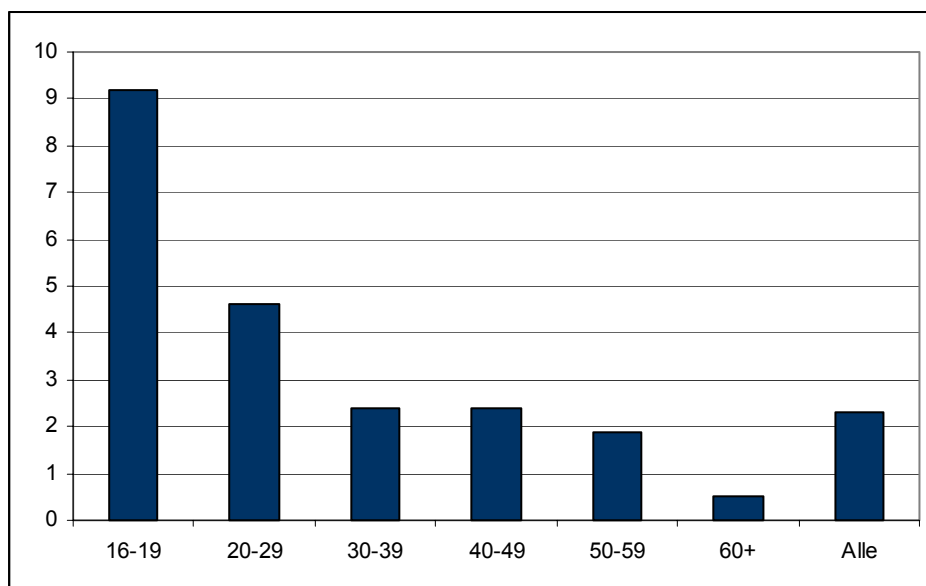
De følgende data er baseret på svar fra 2.979 kvinder, hvoraf 80%, var 16-59-årige. Estimer vedrørende det samlede antal kvinder i den danske befolkning, der skønnes at have været udsat for fysisk vold og seksuelle overgreb seneste år er baseret på den rapporterede voldsudsættelse blandt de 16-64-årige. Andelen af voldsudsatte blandt de ældre kvinder er lav, mindre end 1%.

For at gøre estimerne for antallet af voldsudsatte kvinder i henholdsvis 2000 og 2005 sammenlignelige er der anvendt alderskorrigerede tal for andelen af alle kvinder, der rapporterede udsættelse for vold, og antal kvinder er beregnet ud fra den 16-64-årige befolkning i 2000 og 2005.

Trusler om vold seneste år

I alt 2,3% af de kvinder, der besvarede Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen i 2005, havde oplevet trusler om vold seneste år. Figur 1 viser andelen i de forskellige aldersgrupper. Andelen var højst blandt de yngre kvinder, 9,1%, og faldende med alder.

Figur 1. Procentandel af kvinder, der havde oplevet trusler om vold seneste år, fordelt på aldersgrupper, 2005

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005

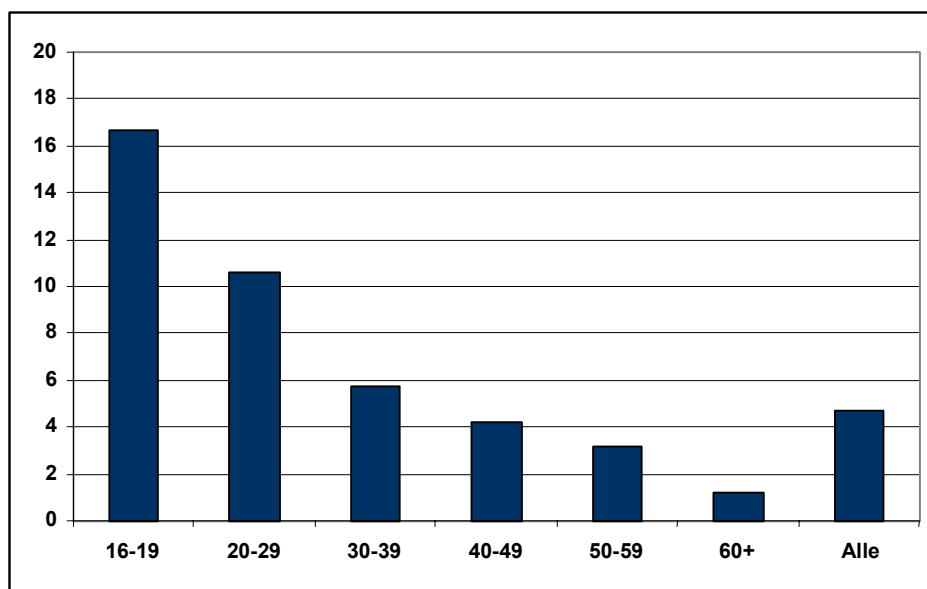
Trusler om vold og/eller oplevet fysisk vold seneste år

Nogle kvinder oplever kun trusler om vold, andre udsættes både for trusler og fysisk vold (Figur 2). Når oplysningerne sammenholdes, om de enkelte svarpersoner har været udsat for både trusler om vold og fysisk vold eller kun for enten trusler eller kun for fysisk vold, estimeres det, at ca. 90.000 kvinder i alderen 16-64 år årligt udsættes for enten trusler om vold, fysisk vold eller både trusler og fysisk vold.

Den største andel har kun oplevet trusler om vold eller forholdsvis mild vold. Det er som det vil fremgå af de følgende afsnit kun en mindre andel, der har haft fysiske skader som følge af volden, som har medført behandling på skadestue. Det er kun en mindre andel af de kvinder, der i befolkningsundersøgelsen rapporterede volds, som har anmeldt volden til politiet.

Men også oplevelsen af mild vold og at leve med trusler om vold er en alvorlig belastning for kvinders psykosociale trivsel.

Figur 2. Procentandel af kvinder, der havde oplevet trusler og/eller fysisk vold seneste år, fordelt på aldersgrupper, 2005

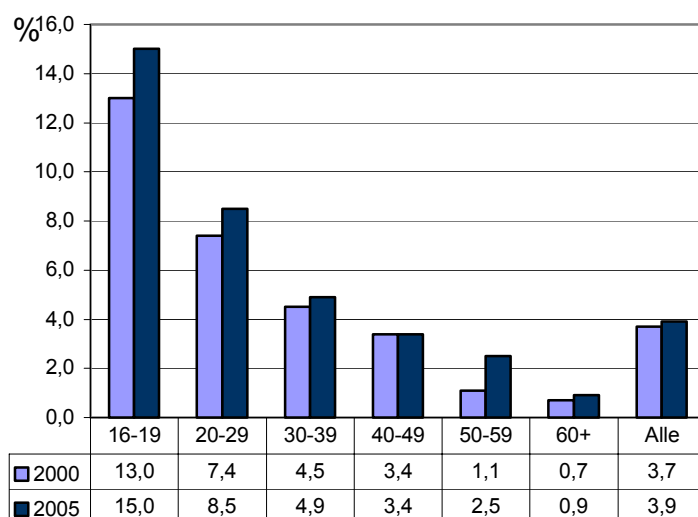

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005

Fysisk vold seneste år

I 2005 rapporterede 3,9% af kvinderne, at de havde været udsat for et eller flere tilfælde af fysisk vold inden for det seneste år. I 2000 var andelen 3,7%. Forekomsten var begge år højst blandt 16-19-årige og lavest blandt de ældste kvinder. Blandt de 16-19-årige rapporterede 15,0% udsættelse for vold seneste år i 2005 mod 13,0% i 2000, svarende til en stigning på 15%. Blandt de 50-59-årige var forekomsten steget markant, idet 1,1% rapporterede udsættelse for fysisk vold i 2000 mod 2,5% i 2005 (Figur 3).

Figur 3. Procentandelen af kvinder, der rapporterede udsættelse for fysisk vold seneste år, 2000 og 2005.

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2000 og 2005

I aldersgruppen 16-64 år rapporterede gennemsnitligt 4,0% af kvinderne udsættelse for fysisk vold seneste år. Denne procentandel er anvendt til et estimat over hvor mange kvinder i den danske befolkning, der årligt skønnes at være udsat for nogen form for fysisk vold. Det estimerede antal er ca. 70.000 kvinder.

Voldens karakter

De fleste kvinder, 2,2%, havde kun oplevet mindre grov fysisk vold, som fx at være skubbet eller slået med flad hånd, mens 1,6% rapporterede udsættelse for grovere vold, fx spark, kastet mod genstande eller forsøgt kvalt.

Tabel 4 viser andelen af kvinder, der rapporterede mindre grov vold og forskellige former for grovere fysisk vold i henholdsvis 2000 og 2005. Kvinderne havde ofte oplevet flere forskellige typer af fysisk vold seneste år. I alt havde 42% i 2005 været udsat for mere end én type fysisk vold.

Kategorien, ”Anden type vold” i 2000, omfattede overvejende mindre grov vold, således, at procentandelen, der i 2000 rapporterede skub/slag med fald hånd eller ”anden type vold” omtrent svarer til den andel, der i 2005 rapporterede skub/slag med flad hånd,

henholdsvis 3,1% og 3,6%. Der er en relativ større ændring fra 2000 til 2005 i andelen af kvinder, der rapporterede forskellige former for grov vold, såsom at være kastet mod møbler eller forsøgt kværket. I 2000 havde 0,7% oplevet spark eller knytnæveslag mod 1,1% i 2005 (Tabel 4).

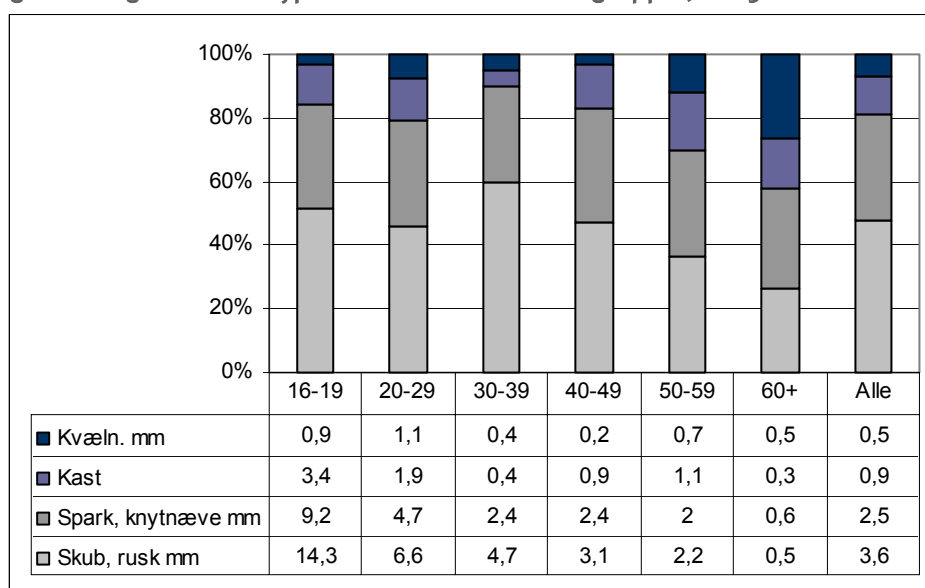
Tabel 4. Antal og procentandel af kvinder udsat for fysisk vold seneste år, fordelt på voldstype, 2000 og 2005.

	Mildere fysisk vold		Grov fysisk vold							
	Skub/slag med flad hånd		Spark/Slag med knytnæve eller ting		Kastet ind i væg, møbler eller trappe		Kvælning eller med våben		Anden type vold	
2000	127	2,3%	37	0,7%	17	0,3%	11	0,2%	43	0,8%
2005	98	3,6%	31	1,1%	26	0,9%	15	0,5%	-	-

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2000 og 2005

De ældre kvinder rapporterede sjældnere voldsudsættelse, men relativt hyppigere grov vold. Blandt de yngre, 16-29-årige, rapporterede ca. halvdelen, at de kun havde været udsat for relativ mild vold, mod hver fjerde af de ældre kvinder, som havde været udsat for fysisk vold seneste år (Figur 5).

Figur 5. Procentandelen af kvinder, der har været udsat for forskellige typer af fysisk vold seneste år, og fordelingen af voldstyperne i de enkelte aldersgrupper, 2005.

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005

Gentagen vold

Halvdelen af de kvinder, der havde været udsat for nogen form for fysisk vold seneste år, havde kun været udsat herfor en enkelt gang. Tabel 6 viser antal gange de forskellige typer af vold var udøvet seneste år. Jo grovere vold, jo sjældnere var volden udøvet gentagne gange. Nogen kvinder har været udsat for flere forskellige former for vold og indgår mere end en gang i tabellen.

Tabel 6. Kvinder der har været udsat for fysisk vold de seneste 12 måneder fordelt på antal gange volden er oplevet og typen af vold, 2005.

Antal gange	Skub/slag med flad hånd		Spark/slag med knytnæve eller ting		Kastet ind i væg, møbler eller trappe		Kvælning eller med angreb med våben	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
1 gang	44	48%	15	58%	16	67%	7	78%
2-4 gange	32	35%	6	23%	4	17%	2	22%
5-9 gange	8	9%	2	8%	2	8%	0	0%
10-19 gange	4	4%	1	4%	1	4%	0	0%
20+ gange	3	3%	2	8%	1	4%	0	0%
I alt	91	100%	26	100%	24	100%	9	100%

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005

Voldens fysiske skader

Et mål for voldens grovhed er, om kvinden har været behandlet på skadestue for volds-skader. Data i Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen i 2005 er samkørt med data i Landspatientregisteret om skadestuekontakter på grund af volds-skader inden for en relevant periode. Der var ikke nogen af de kvinder, der havde rapporteret fysisk vold seneste år, som også var registreret i Landspatientregisteret med en voldsrelateret skadestuekontakt. Men 16% af dem var registreret med en ulykkesbetinget skade, der muligvis kan være forårsaget af vold.

Relationen til voldsudøvereren

I 2005-undersøgelsen blev alle kvinder, der oplyste at have været udsat for vold seneste år, spurgt om, hvem der havde udsat dem for vold sidste gang det skete. Hovedparten

besvarede spørgsmålet, dog er der ikke oplysninger fra 12% af kvinderne. I 2000 undersøgelsen var det en større andel, 33%, der ikke besvarede spørgsmålet, således at angivelserne om voldsudøveren var mere usikre i 2000 undersøgelsen end i den aktuelle 2005 undersøgelse.

Det blev ud fra besvarelserne i 2000-undersøgelsen estimeret, at i knap 66% af alle tilfælde med oplysning om voldsudøver havde voldsudøveren været en aktuel eller tidligere ægtefælle, partner eller nær ven.

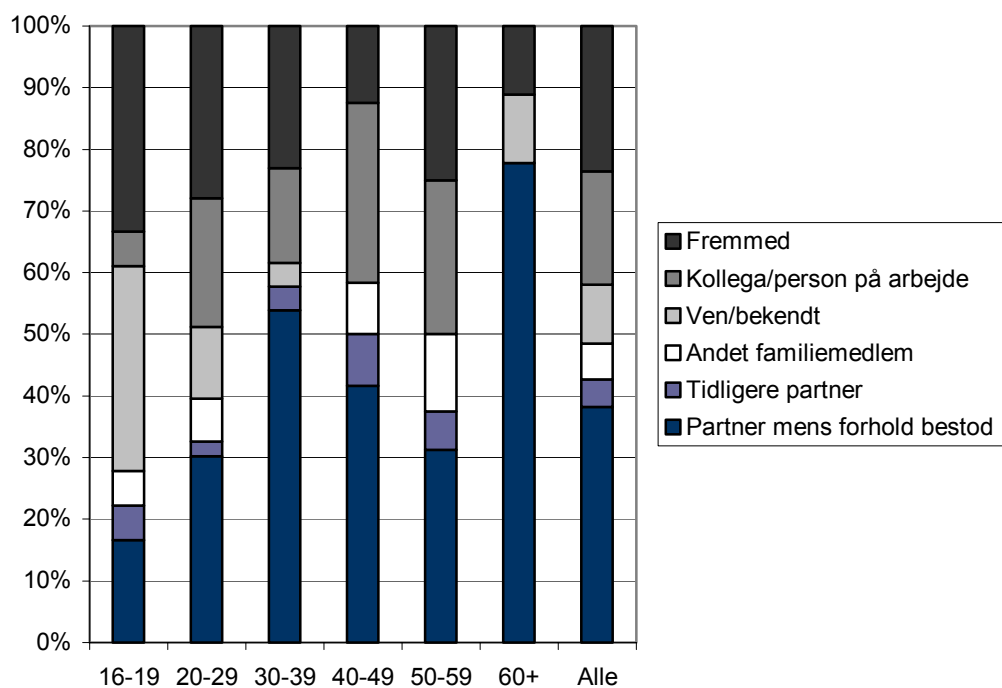
Når der tilsvarende i 2005-undersøgelsen kun medtages de tilfælde, hvor der er oplysninger om voldsudøveren, var volden i ca. 40% af tilfældene udøvet af en nuværende eller tidligere ægtefælle/partner. Der er betydelige aldersforskelle i denne relation. Andelen, der angav at volden var udøvet af en nuværende eller tidligere partner, var størst blandt 30-39-årige, 54%, og blandt de ældste kvinder, 78%, mod 22% blandt 15-19-årige og 33% blandt 20-29-årige (Figur 7).

Det er således en væsentlig lavere andel i 2005-undersøgelsen end i 2000-undersøgelsen, som angiver at den fysiske vold blev udøvet af en nuværende eller tidligere partner.

I forhold til 2000-undersøgelsen var der i 2005 en stigning i andelen af voldstilfælde, der er begået på arbejdspladsen. I 2000 rapporterede mindre end 10% af kvinder, der havde besvaret spørgsmålet om relationen til voldsudøverne, at volden havde relation til arbejdspladsen. I 2005 rapporterede 20% af kvinder i den erhvervsaktive alder, at volden var udøvet af en person på deres arbejdsplads, en klient eller en kollega.

Det fremgår af Figur 7, at der er markante aldersforskelle i relationen til voldsudøveren. I den yngste aldersgruppe, 16-19-årige, var en ven eller en fremmed hyppigst (ca. 60%) angivet som voldsudøveren. Blandt 60-årige og ældre var voldsudøveren i knap 80% en aktuel partner, og i knap 60% af voldstilfælde blandt 30-39-årige var udøveren en nuværende eller tidligere partner.

Figur 7. Voldsudøverens relation til voldsudsatte kvinde, fordelt på aldersgrupper, 2005.

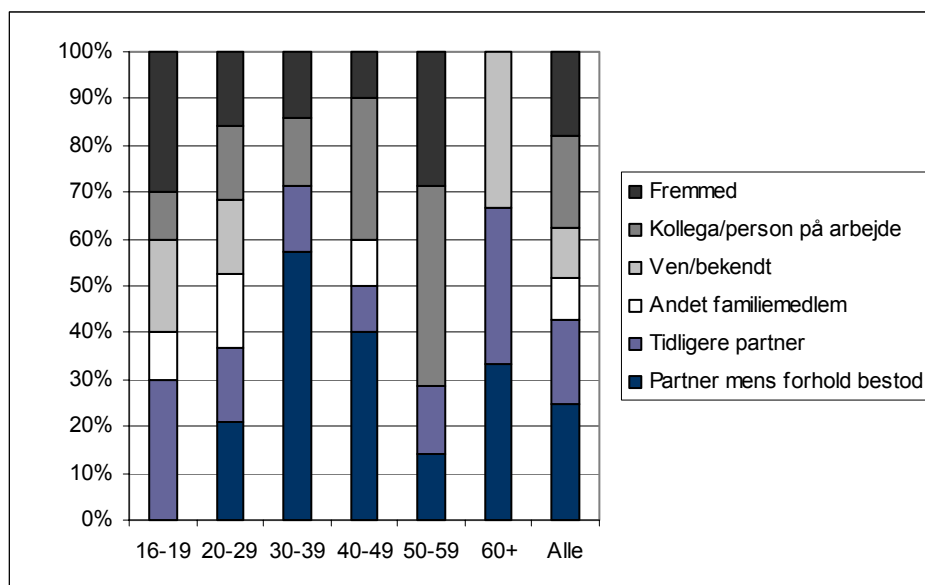

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005

Relationen til voldsudøvere af grov vold

Spørgsmålet om, hvem der udøvede volden, blev ikke besvaret af alle kvinder, der rapporterede udsættelse for vold seneste år, og der er i 2005-undersøgelsen ikke oplysninger om ca. 10% af voldsudøvere til grov vold. Data om fordelingen af relationen mellem kvinden og voldsudøveren, som præsenteres i Figur 8, må derfor tages med forbehold.

Figur 8. Procentvis fordeling af relationen mellem voldsoffer og voldsudøver ved grov vold, fordelt på aldersgrupper, 2005.

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005

Sammenlignes disse data med voldsudøvernes relation til kvinder ved alle former for vold, ses det, at der specielt blandt kvinder under 30 år er en langt mindre andel, som rapporterer, at den grove vold var udøvet af en nuværende partner. Derimod er grov vold mod 30-39-årige kvinder i 70% af tilfældene udøvet af en nuværende eller tidligere partner.

Baseret på disse relativt usikre data kan det med forsigtighed skønnes, at ca. 50% af tilfælde af grov vold mod kvinder er udøvet af en aktuel eller tidligere partner.

Antal kvinder udsat for vold seneste år, 2005

Det skønnes ud fra andelen af kvinder i de forskellige aldersgrupper, der i 2005 svarede, at de havde været udsat for vold seneste år, at ca. 70.000 kvinder i alderen 16-64 år har været udsat for nogen form for fysisk vold seneste år.

På baggrund af den gennemsnitlige forekomst af grov vold blandt 16-64-årige kvinder, 2,2%, skønnes det, at ca. 32.000 kvinder har været udsat for grov fysisk vold seneste år, dvs. for fysisk vold der var alvorligere end skub og slag med flad hånd.

Omfanget af partnervold

Det estimeres ud fra antallet af voldsofre for nogen form for fysisk vold, som oplyste at en nuværende eller tidligere partner havde udøvet volden (40%), at ca. 28.000 kvinder årligt udsættes for partnervold, dvs. vold fra en aktuel eller tidligere meget nærstående person.

I aldersgruppen, 30-49 år, rapporterede 4,1% at have været udsat for vold, og ca. 50% at volden var udøvet af en nuværende eller tidligere partner. Det estimeres herudfra, at ca. 17.000 kvinder i 30-49 års alderen har været udsat for partnervold.

Omfanget af arbejdsrelateret vold

Blandt kvinder i erhvervsaktive aldre, dvs. 16-64-årige, var volden i godt og vel i 20% af tilfældene begået af en arbejdsrelation, enten en kollega eller en anden person på arbejdspladsen. Det svarer skønsmæssigt til, at knap 15.000 kvinder årligt udsættes for denne form for vold.

Sociale faktorer

Risikoen for at blive udsat for fysisk vold varierer med alderen, uddannelseslængde og social status. Gifte kvinder har mindre risiko for at blive udsat for vold end enlige kvinder, og det kan have betydning, hvilken del af landet man bor i.

I de to følgende tabeller (7 og 8) er der taget højde for disse faktorer, når risikoen for udsættelse for henholdsvis alle former for fysisk vold og for grov fysisk vold estimeres. Der er således gennemført analyser af voldsrisikoen for alle former for fysisk vold og separat for grov vold, alene. Grov vold er defineret som at være slået med knytnæve, sparket, kastet mod møbler, udsat for overfald med våben og/eller forsøgt kværket.

De justerede procenter i Tabel 7 og 8 angiver andelen i den voksne befolkning, såfremt køns- og aldersfordelingen i den pågældende gruppe var som i den voksne danske befolkning i år 2005. Årsagen til at anvende de justerede andele er, at aldersfordelingen i de to grupper kan være temmelig forskellig, hvilket kan gøre en sammenligning af andelen i grupperne problematisk, når man ikke justerer for alder.

I tabellerne vises odds-ratioer (OR). De beskriver forskellene mellem de enkelte grupper, når der samtidigt kontrolleres for køns- og alderssammensætningen i grupperne. OR måler for hver variabel forskellen mellem den aktuelle gruppe og en referencegruppe, angivet ved, at OR er 1,00. Der er angivet, hvorvidt der er statistisk belæg for at sige, at OR i den aktuelle gruppe er forskellig fra 1 (referencegruppen). Et + angiver, at den rapporterede OR ligger signifikant over 1, og et -, at den ligger signifikant under 1.

Søjlerne for 95% sikkerhedsgrænser indeholder et sikkerhedsinterval for OR, dvs. den øvre og nedre grænse, og angivelserne af signifikans er baseret på disse sikkerhedsgrænser.

Justeret risiko for fysisk vold

I alt angav 3,9% af den voksne kvindelige befolkning udsættelse for nogen form for fysisk vold det seneste år, justeret for aldersforskelle er andelen 4,0%.

Alder

Unge kvinder (16-24-årige og 25-44-årige) har en markant højere forekomst af voldsudsættelse i forhold til ældre (45-64-årige).

Uddannelse

Når der aldersjusteres for forskelle i uddannelsesniveau og tages højde for den større forekomst af vold blandt unge kvinder, er der ingen klar sammenhæng mellem uddannelseslængde og udsættelse for fysisk vold, bortset fra en lavere risiko blandt kvinder med mere end 14 års samlet uddannelse.

Socioøkonomisk status

Der er en relativ høj risiko for voldsudsættelse blandt uddannelsessøgende (9,9%), og også relativ høj risiko blandt arbejdsløse (5,0%). Der findes dog ikke en signifikant sammenhæng mellem oplevet fysisk vold og socioøkonomisk status, når der tages højde for betydningen af aldersforskellene i voldsudsættelse.

Samlivsstatus

Enlige (ugifte) har en højere forekomst af oplevet vold i forhold til gifte. Når der justeres for køn og alder er andelen af fysisk vold 6,6% for ugifte, 0,2% for enker, 5,0% for separerede, 3,9% for samlevende og 2,0% for gifte.

Regioner

Der er ingen systematisk forskelle mellem regionerne med hensyn til andelen af personer, der har oplevet fysisk vold.

Tabel 7. Procentandel, der rapporterede fysisk vold seneste år, i forhold til en række sociale faktorer og justeret for alderens betydning for forekomsten, 2005. De justerede procenter angiver andelen i den voksne befolkning, såfremt køns- og aldersfordelingen i den pågældende gruppe var som i den voksne danske befolkning i år 2005.

Social faktor	Antal	Procent	Justeret procent	OR	95% sikkerhedsgrænse
Alder					
16-24 år	279	12,0		(+) 5,82	3,44 - 9,85
25-44 år	995	5,0		(+) 2,24	1,39 - 3,63
45-64 år	1154	2,3		1,00	-
65-79 år	443	0,8		0,33	0,10 - 1,01
80+ år	108	0,0		0,00	0,00 - #
Skole og erhvervsuddannelse					
<10 år	443	1,9	4,1	0,84	0,38 - 1,87
10 år	164	4,7	3,4	0,72	0,32 - 1,64
11-12 år	537	3,8	3,7	0,75	0,43 - 1,31
13-14 år	994	4,9	4,7	1,00	
15+ år	772	3,1	2,7	(-) 0,59	0,36 - 0,97
Skoleelev	45	9,8			
Anden skoleuddannelse	10	7,9			
Socioøkonomisk gruppe					
Selvstændig med ansatte	51	0,0	0,0	0,00	0,00 - #
Selvstændig uden ansatte	54	0,0	0,0	0,00	0,00 - #
Topleder	56	4,1	4,6	1,55	0,39 - 6,11
Lønmodtager højest niveau	292	3,7	3,5	1,28	0,60 - 2,75
Lønmodtager mellemniveau	504	4,5	3,8	1,50	0,80 - 2,83
Lønmodtager grundniveau	593	3,4	4,5	1,00	
Anden lønmodtager	99	7,0	6,6	1,93	0,76 - 4,94
Arbejdsløs	130	5,0	5,1	1,39	0,55 - 3,49
Uddannelsessøgende	287	9,9			
Førtidspensionist	133	4,0			
Efterlønsmodtager	126	0,7			
Alderspensionist	542	0,8			
Andre	90	5,9			
Samlivsstatus					
Gift	1667	2,2	2,0	1,00	
Samlevende	438	5,6	3,9	1,73	0,99 - 3,02
Enlig (separeret, skilt)	212	4,0	5,0	2,12	1,00 - 4,50
Enlig (enkestand)	246	0,3	0,2	0,42	0,04 - 3,99
Enlig (ugift)	416	10,0	6,6	(+) 2,74	1,58 - 4,75
Region					
Hovedstaden	682	3,8	4,0	0,96	0,67 - 1,39
Sjælland	548	4,2	4,7	1,21	0,82 - 1,77
Syddanmark	677	4,1	4,5	1,06	0,74 - 1,51
Midtjylland	610	3,3	3,2	0,79	0,53 - 1,18
Nordjylland	462	3,9	4,3	1,02	0,68 - 1,55

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen, 2005

Note: (+) angiver, at en rapporterede OR ligger signifikant over 1, mens (-) ligger signifikant under 1

Justeret risiko for grov fysisk vold

I alt 1,6% af kvinderne havde været udsat for grov fysisk vold seneste år. Når der justeres for betydningen af aldersforskelle i udsættelse var forekomsten 1,7% (Tabel 8).

Alder

Der er en signifikant højere risiko for udsættelse for grov fysisk vold i den yngste aldersgruppe i forhold til i de øvrige aldersgrupper.

Uddannelse

I sundheds- og sygelighedsundersøgelsen i 2000 rapporterede kvinder med langvarig uddannelse oftere end kvinder med mellemlang eller kort uddannelse at have været udsat for grov vold inden for det seneste år. Denne tendens vedrørende grov vold genfindes ikke i 2005 undersøgelsen, hvor der ikke er forskelle i hyppigheden af udsættelse for grov vold i forhold til den samlede uddannelseslængde. Kvinder med tiårig uddannelseslængde rapporterede således hyppigere voldsudsættelse end kvinder med såvel kortere uddannelse som længere uddannelse.

Socioøkonomisk status

Der er ingen signifikante socioøkonomiske forskelle i risikoen for udsættelse for grov vold.

Samlivsstatus

Der var markante forskelle i voldsforekomsten i forskellige samlivsgrupper, dvs. gifte i forhold til samlevende og enlige, som havde henholdsvis 3,9 og 2,8 gange større risiko for at blive udsat for grov vold end gifte kvinder. Statistisk set var der ikke forskel i risikoen for grov vold mellem kvinder i forskellige socioøkonomiske grupper.

Regioner

Det bemærkes, at kvinder i Region Nordjylland hyppigere end i de øvrige regioner har opleve grov vold seneste år, 3,0% mod 1,0% i Region Hovedstaden.

Tabel 8. Procentandel, der rapporterede grov vold seneste år, i forhold til en række sociale faktorer og justeret for alderens betydning, 2005. De justerede procenter angiver andelen i den voksne befolkning, såfremt køns- og aldersfordelingen i den pågældende gruppe var som i den voksne danske befolkning i år 2005.

Social faktor	Antal	Procent	Justeret procent	OR	95% sikkerhedsgrænse
Alder					
16-24 år	279	4,6		(+)3,85	1,79 - 8,28
25-44 år	995	1,9		1,56	0,78 - 3,12
45-64 år	1154	1,2		1,00	
65-79 år	443	0,5		0,44	0,11 - 1,73
80+ år	108	0,0		0,00	0,00 - #
Skole og erhvervsuddannelse					
<10 år	443	1,0	1,5	0,99	0,33 - 2,99
10 år	164	2,0	2,1	0,87	0,25 - 2,99
11-12 år	537	1,3	1,3	0,68	0,28 - 1,69
13-14 år	994	1,9	1,8	1,00	
15+ år	772	1,4	1,4	0,73	0,35 - 1,53
Skoleelev	45	7,4			
Anden skoleuddannelse	10	0,0			
Socioøkonomisk gruppe					
Selvstændig med ansatte	51	0,0	0,0	0,00	0,00 - #
Selvstændig uden ansatte	54	0,0	0,0	0,00	0,00 - #
Topleder	56	1,8	2,0	1,31	0,17 - #
Lønmodtager højest niveau	292	1,1	1,1	0,73	0,20 - 2,64
Lønmodtager mellemniveau	504	2,0	1,7	1,33	0,53 - 3,36
Lønmodtager grundniveau	593	1,5	1,8	1,00	
Anden lønmodtager	99	1,8	1,6	1,17	0,22 - 6,17
Arbejdsløs	130	2,1	1,7	1,29	0,32 - 5,12
Uddannelsessøgende	287	4,1			
Førtidspensionist	133	2,9			
Efterlønsmodtager	126	0,0			
Alderspensionist	542	0,6			
Andre	90	1,6			
Samlivsstatus					
Gift	1667	0,8	0,7	1,00	
Samlevende	438	3,8	2,8	(+)3,86	1,75 - 8,50
Enlig (separeret, skilt)	212	1,7	1,2	2,17	0,68 - 6,91
Enlig (enkestand)	246	0,3	0,2	0,81	0,08 - 8,35
Enlig (ugift)	416	3,2	2,6	(+)2,80	1,15 - 6,82
Region					
Hovedstaden	682	1,0	1,1	0,58	0,31 - 1,11
Sjælland	548	1,5	1,6	0,91	0,49 - 1,69
Syddanmark	677	1,8	1,9	1,02	0,60 - 1,73
Midtjylland	610	1,8	1,8	1,01	0,58 - 1,73
Nordjylland	462	3,0	3,3	(+)1,82	1,10 - 3,02

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen, 2005

Note: (+) angiver, at en rapporterede OR ligger signifikant over 1, mens (-) ligger signifikant under 1

Psykosociale og helbredsmæssige faktorer

Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne belyser en række psykosociale og helbredsmæssige forhold, som gør det muligt at vurdere, hvorvidt der fx er sammenhænge mellem jobsituation, ægteskabelige problemer, selv vurderet helbred, psykisk trivsel og at have oplevet fysisk vold seneste år. Tabel 9 præsenterer signifikante sammenhænge mellem en række faktorer og udsættelse for fysisk vold og grov vold, baseret på en sammenligning mellem voldsudsatte og ikke-voldsudsatte kvinder.

Tabel 9. Sammenhænge mellem en række faktorer og henholdsvis fysisk vold og grov fysisk vold, 2005. Et (x) indikerer, at der er signifikant sammenhæng.

Faktor	Spørgsmål	Sammenhæng med fysisk vold	Sammenhæng med grov fysisk vold
Indflydelse på jobbet	Hvor ofte har De indflydelse på, hvad laver på arbejde	x	
Kontakt til familien	Hvor ofte træffer De familie		
Ægteskab	Langvarige/alvorlige ægteskabelige problemer	x	x
Uønsket alene	Nogen at tale med, hvis problemer el. brug for støtte		x
Barndomsproblemer	Langvarige familieproblemer	x	x
Kronisk angst og depression	Nogensinde haft kronisk angst eller depression	x	x
Dårlige nerver	Nogensinde haft anden psykisk lidelse, dårlige nerver		
Kronisk angst og depression	Nogensinde haft kronisk angst eller depression	x	x
Træthed	Generet af træthed	x	
Stress	Føler De Dem stresset i Deres dagligdag	x	x
Nedtrykt og ulykkelig	Oplevet seneste 14 dage		
Selvmordsforsøg	Nogensinde forsøgt at tage eget liv	x	x
Selv vurderet helbred	Hvordan er din nuværende helbredstilstand i almindelighed?		x
Medicinbrug	Bruger regelmæssigt el. til stadighed medicin		
Alkoholforbrug	Hvor ofte drikker De alkohol	x	x
Etnicitet	Indvandrer, efterkommer		
Seksuel orientering	Hvilket udsagn om seksuel identitet passer bedst		x

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005.

Sammenlignet med kvinder, der ikke har oplevet voldsudsættelse i 2005, rapporterede dobbelt så mange kvinder udsat for vold seneste år, at de sjældent eller aldrig havde indflydelse på, hvad de laver på deres arbejde.

Der var ingen markante forskelle i voldsudsatte og ikke-voldsudsatte kontakt til familie. De kvinder, der rapporterede udsættelse for grov fysisk vold seneste år, havde hyppigt haft kontakt med familien, henholdsvis tre ud af fire og knap to ud af tre så familien mindst to gange om ugen.

Knap fem gange så mange voldsudsatte kvinder oplyste, at de havde oplevet langvarige, alvorlige problemer i deres ægteskab, og dobbelt så mange voldsudsatte rapporterede problemer i deres barndom.

Vi har, som omtalt, tidligere beskrevet den større forekomst af psykiske problemer og fysiske sygdomme blandt volds ofre i forhold til ikke-voldsudsatte kvinder ud fra data i Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2000 (Sundaram *et al.* 2004). I 2005-undersøgelsen rapporterede de voldsudsatte kvinder tre gange hyppigere kronisk angst og depression, de var hyppigere generet af træthed, og oftere generet af stresssymptomer end ikke-voldsudsatte kvinder. Men der var ikke forskel i forekomsten af langvarig sygdom eller i selvvurderet alment helbred mellem de to grupper, når der ses på kvinder udsat for enhver form for vold. Derimod var der markant flere kvinder, som havde været udsat for grov fysisk vold seneste år, der vurderede, at deres helbred var dårligt eller meget dårligt. Der var signifikant flere kvinder udsat for vold seneste år, der nogensinde havde forsøgt selvmord.

Kvinder udsat for vold drak hyppigere alkohol end ikke voldsudsatte kvinder, men havde ikke et større selvrapporeret medicinforbrug.

Der er ikke ud fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelsens data påvist nogen etniske forskelle i risikoen for at blive udsat for fysisk vold, dvs. når voldsforekomsten sammenlignes mellem dansk fødte, indvandrere og efterkommere af indvandrere. Der indgår ikke i sundheds- og sygelighedsundersøgelsens data om svarpersonernes egen vurdering af etnisk tilhørsforhold, således er etnicitet alene defineret ud fra fødeland. Data er ikke opdelt på etniske minoriteter fra vestlige og ikke-vestlige lande.

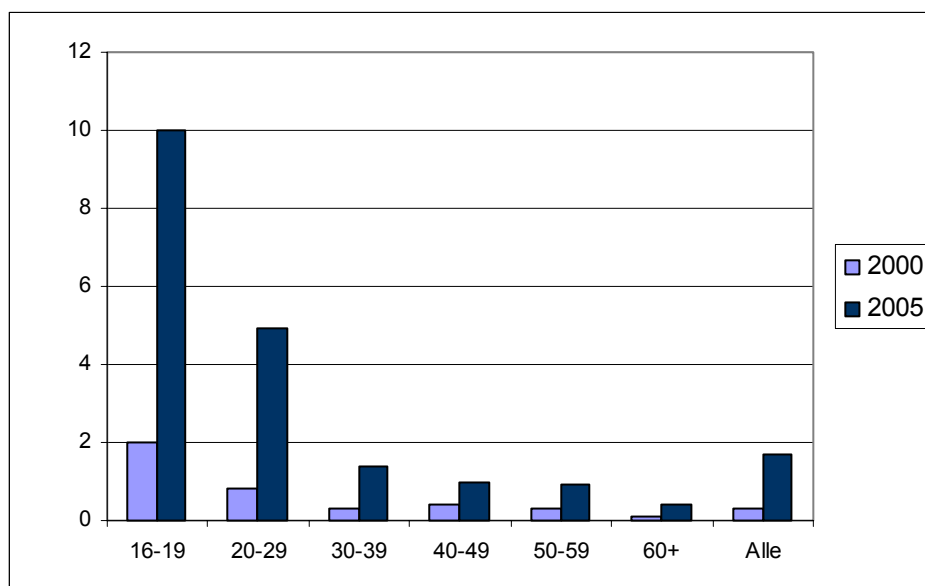
Hovedparten af de kvinder, der havde været udsat for fysisk vold seneste år, angav at de overvejende var heteroseksuelle. Relativt få, i alt 1,5%, angav at være homoseksuelle eller biseksuelle, og 7,5% kunne ikke placere sig i nogen af kategorierne. Der var en tendens til en større risiko for voldsudsættelse blandt homo- og biseksuelle kvinder, og en markant større risiko for grov fysisk vold blandt biseksuelle sammenlignet med heteroseksuelle kvinder.

Seksuelle overgreb

I 2005 oplyste 1,7% af de adspurgte kvinder, at de havde været udsat for seksuelle overgreb seneste år. Hyppigheden var højst blandt de yngste; 10% mod 1% eller lavere blandt 40-årige og ældre kvinder (Figur 9). I sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2000 blev der ikke spurgt om udsættelse for forskellige typer af seksuelle overgreb, men kun om svarpersonen nogensinde havde været udsat for nogen form for tvungen seksuel aktivitet. På dette spørgsmål angav 0,3%, at de havde været udsat for seksuelt overgreb i det seneste år.

Figur 9 giver ikke et sandfærdigt billede af udviklingen i forekomsten af seksuelle overgreb (tvungen seksuel aktivitet) blandt voksne kvinder i Danmark fra 2000 til 2005, idet det er erfaringen, at detaljerede spørgsmål, således som i 2005 undersøgelsen, giver en højere rapportering end et enkelt generelt spørgsmål som i 2000 undersøgelsen (Straus *et al.* 1996).

Figur 9. Procentandelen af kvinder, der rapporterer udsættelse for seksuelle overgreb seneste år, 2000 og 2005.

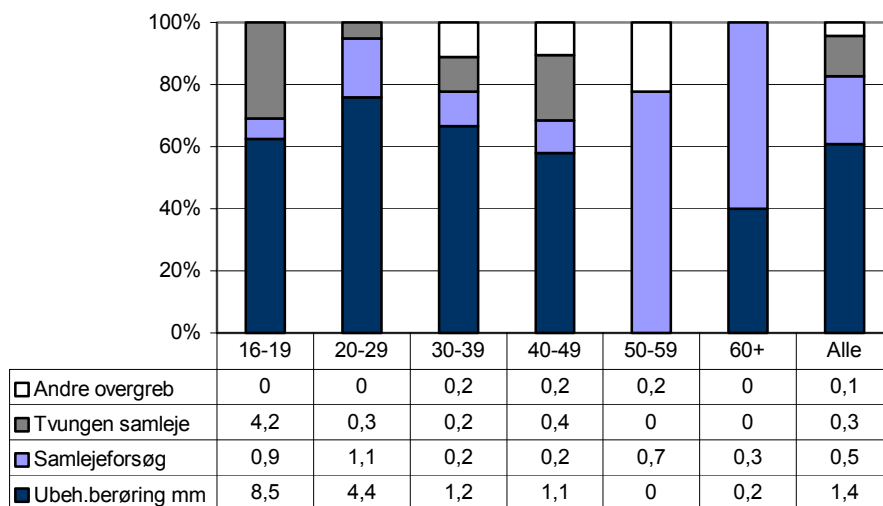
Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelserne 2000 og 2005

Forekomsten var for begge år højest blandt unge kvinder (16-19-årige), og faldende med alder. Blandt kvinder over 40 år havde 1% eller færre oplevet et seksuelt overgreb i det seneste år.

Type overgreb

To ud af tre af de kvinder, der havde været udsat for seksuelle overgreb seneste år, rapporterede, at det alene havde drejet sig om ubehagelig seksuel beføling, blotteri eller lignende. Hver tiende havde været udsat for forsøg på samleje og knap hver tiende for tvungen samleje. Andelen af tvungen samleje ud af alle former for seksuelle overgreb var højest blandt 16-19-årige, hvor hver sjette angav, at det havde drejet sig om tvunget samleje (Figur 10).

Figur 10. Procentandelen af kvinder, der har været udsat for forskellige typer af seksuelle overgreb seneste år, og fordelingen af voldstyperne indenfor de enkelte aldersgrupper, 2005.

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005

Gentagne overgreb

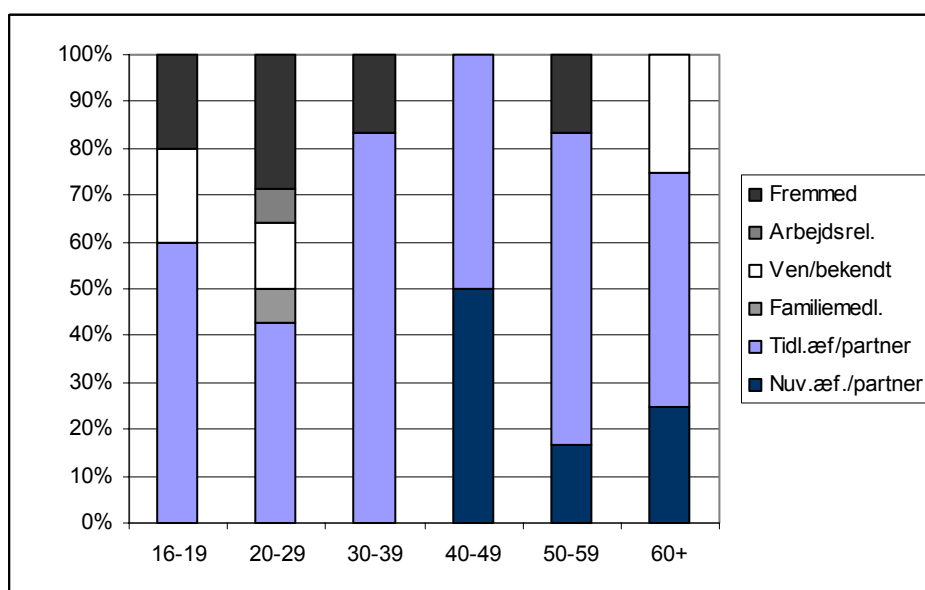
De fleste af de kvinder, som rapporterede udsættelse for seksuelle overgreb i 2005, havde kun været udsat for én type overgreb (80%), og flertallet havde kun været udsat for det seksuelle overgreb en enkelt gang det seneste år.

Dog havde hver tredje, der var udsat for forsøg på tvungen samleje, oplevet det mere end én gang, og knap hver tredje angav at have været udsat mere end én gang for gennemført tvungen samleje.

Gerningsmanden

De seksuelle overgreb var hyppigst begået af en tidligere ægtefælle eller partner enten mens forholdet bestod eller efter forholdet var opløst (Figur 11). Unge, 16-29-årige, blev relativt oftere udsat for seksuelle overgreb af en bekendt eller en fremmed person, mens gerningsmanden for kvinder over 40 år oftere var en nuværende ægtefælle/partner.

Figur 11. Den procentvise fordeling af relationen mellem kvinden udsat for seksuelt overgreb og gerningsmand, 2005

Sociale faktorer

Som tidligere beskrevet indgår der i sundheds- og sygelighedsundersøgelserne oplysninger om en række psykosociale og helbredsmæssige forhold, som kan analyseres i forhold til udsættelse for seksuelle overgreb. Tabel 10 viser, hvilke faktorer som har signifikant sammenhæng med at have oplevet seksuelle overgreb seneste år. Analyserne er

baseret på relativt få data og må tages med forbehold, men peger på, at der blandt kvinder udsat for seksuelle overgreb hyppigere end blandt ikke-udsatte kvinder forekommer psykiske problemer, og at disse kvinder oftere har forsøgt selvmord end kvinder, der ikke har oplevet seksuelle overgreb seneste år.

Kvinder der rapporterede seksuelle overgreb rapporterer hyppigere problemer i ægteskabet og har hyppigere oplevet langvarige familiekonflikter i barndommen end kvinder, der ikke havde været udsat for overgreb. Der er en større risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb blandt de få kvinder, der er biseksuelle end de, der kendetegner sig selv som heteroseksuelle.

Tabel 10. Sammenhænge mellem en række faktorer og seksuelle overgreb. Et (x) indikerer, at der er signifikant sammenhæng.

Faktor	Spørgsmål	Sammenhæng med udsættelse for seksuelle overgreb
Indflydelse på jobbet	Hvor ofte har De indflydelse på, hvad laver på arbejde	x
Kontakt til familien	Hvor ofte træffer De familie	
Ægteskab	Langvarige/alvorlige ægteskabelige problemer	x
Uønsket alene	Nogen at tale med, hvis problemer el. brug for støtte	
Barndomsproblemer	Langvarige familiekonflikter	x
Kronisk angst og depression	Nogensinde haft kronisk angst eller depression	x
Dårlige nerver	Nogensinde haft anden psykisk lidelse, dårlige nerver	
Kronisk angst og depression	Nogensinde haft kronisk angst eller depression	x
Træthed	Generet af træthed	x
Stress	Føler De Dem stresset i Deres dagligdag	
Nedtrykt og ulykkelig	Inden for seneste 14 dage	x
Selvmodrsforsøg	Nogensinde forsøgt at tage eget liv	x
Selvvruderet helbred	Hvordan er din nuværende helbredstilstand i almindelighed?	x
Medicinbrug	Bruger regelmæssigt el. til stadighed medicin	
Alkoholforbrug	Hvor ofte drikker De alkohol	
Etnicitet		
Seksuel orientering	Hvilket udsagn om seksuel identitet passer bedst	x

Kilde: Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005.

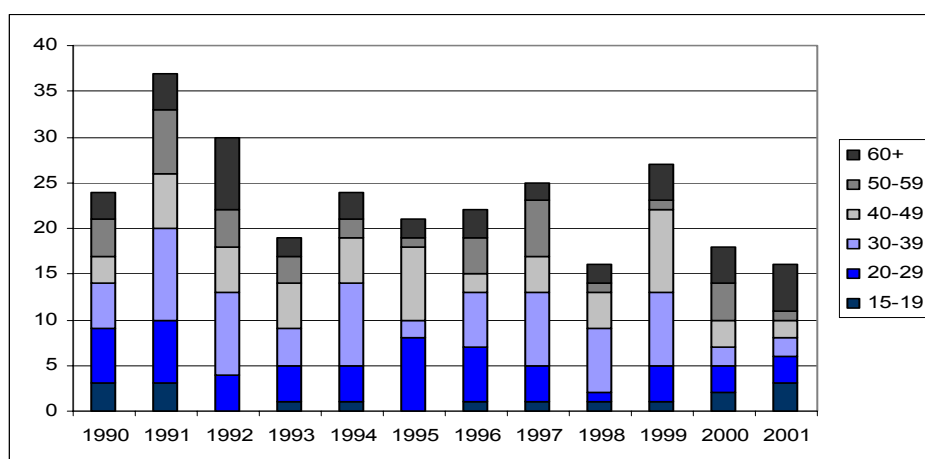
4.2 Registerdata

Der er indhentet data om vold mod kvinder fra Dødsårsagsregisteret, 1990-2001 og foreløbige data om 2005; Landspatientregisteret, 1995-2006 og Kriminalregisteret 2002-2006. Der er desuden gennemført udvidede analyser baseret på data i Offerstatistikken og Kriminalregisteret, 2004-2005, om kvindelige volds ofre og sigtede. Disse data er koblet til data i Landspatientregisteret om skadestuekontakter blandt de tilsvarende volds ofre og til data i Danmarks Statistiks befolkningsregistre om de tilsvarende kvindelige ofre og sigtede voldsudøvere med henblik på at beskrive volds ofres og voldsudøveres sociale profil.

Drabstal

I perioden 1990 til 2001 er der årligt gennemsnitligt registreret 25 dødsfald med døds måden, drab dvs. vold med døden til følge, blandt kvinder i alderen 15 år og derover. I 2001 i alt 17 drab på kvinder. Dødsårsagsregisteret er endnu ikke opdateret for 2002, 2003 og 2004. Foreløbig dødsstatistik for 2005 rapporterer samme relativt lave antal drab på kvinder som i 2001. Der er som det fremgår af Figur 12 betydelige forskelle i antallet af dødsfald fra år til år. Der er ingen markante aldersforskelle over perioden som helhed.

Figur 12. Udviklingen i drabstal blandt kvinder, fordelt på aldersgrupper, 1990-2001

Kilde, Dødsårsagsregisteret, 1990-2001

Voldsrelaterede skadestuekontakter

Grov vold kan give fysiske skader, som kræver lægebehandling oftest på en sygehus-skadestue. Enhver sygehuskontakt i Danmark bliver registreret med bl.a. en kontaktårsag i Landspatientregisteret (LPR). En særlig kode for kontakt på grund af vold gør det muligt at identificere alle skadestuekontakter, der skyldes forudgående vold.

Skadestuekontakter på grund af vold omfatter også tilfælde, der er anmeldt til politiet og hvor politiet ønsker en lægeerklæring, en såkaldt politiattest, som dokumentation for voldsskader.

I begge tilfælde registreres der i LPR en række oplysninger om patienten og om omstændighederne ved skaden; skadested, skademekanisme (fx slag, knivstik, skud) og skadens karakter og lokalisation på kroppen. Derimod registreres der ikke oplysninger om voldsudøveren

Udviklingen

I perioden 1995 til 2006 er der registreret en betydelig stigning i antal voldsrelaterede skadestuekontakter blandt kvinder i alle aldersgrupper. I 1995 blev der i alt registreret 4.220 skadestuekontakter på grund af vold, og det var i 2006 steget til 5.874 kontakter, svarende til en stigning på 39%. Den største stigning, 115%, er sket blandt de yngre kvinder (Figur 13).

Tabel 11 viser udviklingen i antal skadestuekontakter i forskellige aldersgrupper fra 2000 til 2006. Antallet af skadestuekontakter er steget i alle aldersgrupper med undtagelse af de ældste kvinder. I 2006 var der i alt 1.132 skadestuebesøg blandt 15-19-årige kvinder mod 697 i 2000, hvorimod antallet faldt fra 114 til 81 blandt 70-årige og ældre kvinder i denne periode.

Tabel 11. Antal skadestuekontakter blandt kvinder på grund af vold, opdelt på aldersgrupper, 2000-2006

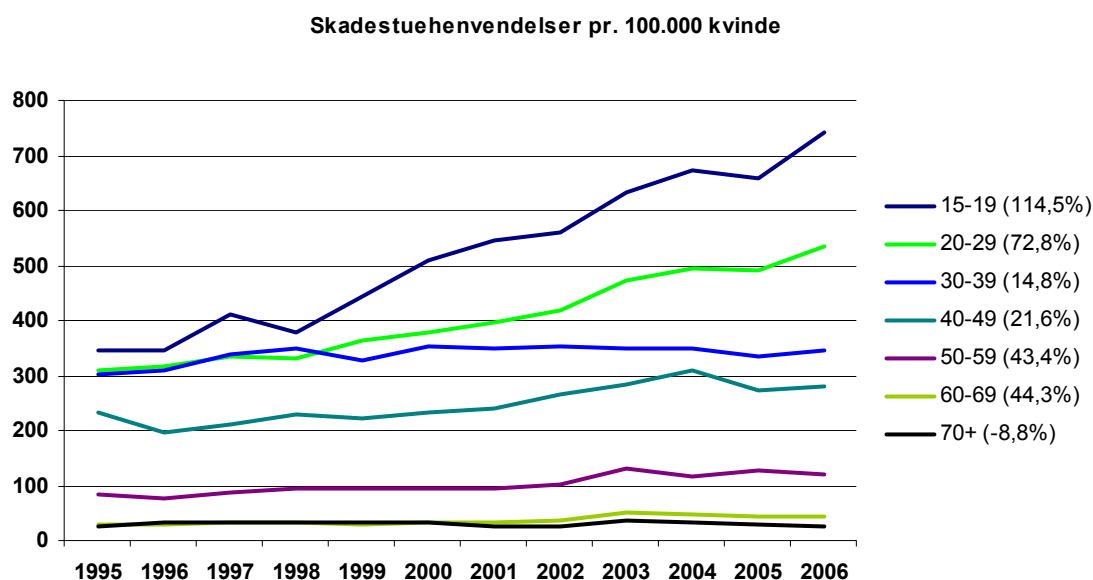
Årstal	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+	I alt
2000	697	1414	1264	916	394	95	114	4894
2001	763	1506	1285	1034	431	103	97	5219
2002	858	1514	1308	991	446	119	101	5337
2003	887	1575	1398	1050	490	131	118	5649
2004	967	1614	1383	1159	436	134	111	5804
2005	975	1559	1322	1036	476	129	77	5577
2006	1132	1653	1347	1087	441	133	81	5874

Kilde: Landspatientregisteret, 2000-2006

Hyppigheden af skadestuekontakter, angivet som en kontaktrate udgjort af antal kontakter pr. 100.000 kvinder i hver aldersgruppe, er vist i Figur 13. Figuren tydeliggør den kraftige stigning i kontaktrate blandt 15-29-årige siden slutningen af 1990'erne og en mere ensartet årlig rate i de øvrige aldersgrupper.

Figur 13. Udviklingen i voldsrelaterede skadestue-kontakter, angivet som rater pr. 100.000, og opdelt på aldersgrupper i perioden 1995-2006.

I parenteser efter aldersgrupperne angives den procentvise stigning eller fald fra 1995 til 2006.

Kilde: Landspatientregisteret, 1995-2006

Den konstaterede stigning i skadestuehenvendelser på grund af vold kan have forskellige årsager:

- En faktisk stigning i omfanget af vold mod kvinder
- En forværring af volden
- En ændret adfærd blandt voldsofre
- En bedre registrering af skadestuehenvendelser på grund af vold
- Politianmeldelser medfører hyppigere lægelig dokumentation af voldsskader

De mulige forklaringer på den registrerede stigning gennemgås i afsnit, 4.5.

Voldens karakter

I Landspatientregisteret registreres der oplysninger om skadested, skadetidspunkt og skademekanisme, dvs. hvorvidt skaden er påført ved fx stump vold (slag, spark, fald mod genstand), stik/snit eller varmepåvirkning (cigaret brandsår). Selve skaden beskrives ved læsionens karakter, fx blodudtrædning eller snitsår, og ved lokalisationen på kroppen. Tilsvarende oplysninger registreres ved skadestuekontakter som følge af ulykker eller selvskade.

I Tabel 12 sammenlignes oplysninger i LPR om skadestuekontakter på grund af vold med kontakter på grund af ulykke. Tabellen dækker perioden, 2003-2006, og den viser den procentvise fordeling inden for de forskellige faktorer for henholdsvis voldsskader og ulykkeskader.

Voldsskader adskiller sig på mange måder fra ulykkeskader. Der er en klar overvægt af voldsskader i de yngre aldersgrupper, 45% af disse kontakter er blandt 15-29-årige, mod 28% af kontakter på grund af ulykker. Flertallet af voldsskader, 57%, sker i en bolig og halvdelen om aftenen eller natten. Ulykker sker omtrent lige ofte i og uden for en bolig og langt hyppigst i dagtimerne. Blandt de yngre kvinder er der endnu mere markante forskelle i skader opstået ved vold og ulykker. Knap to ud af tre voldsskader er tilføjet kvinden om aftenen eller natten mod mindre end en tredjedel af ulykkerne.

Voldsskader er hyppigst lokaliseret på hoved og hals, i alt 42% af alle skader, mod 13% af skader betinget af ulykker. Ulykkesofre skades derimod oftere på arme og ben. I knap 70% af ulykkerne var der læsioner på arme eller ben mod i godt 20% af voldstilfældene.

Tabel 12. Procentfordelingen af voldsskader og ulykkesskader i forhold til en række faktorer. Samtlige skadestuekontakter blandt kvinder i alderen 15+ år i perioden 2003-2006

	Voldsskader (%)	Ulykkesskader (%)
Alder		
15-19	17,3	12,1
20-29	28,0	16,2
30-39	23,8	14,2
40-49	18,9	12,7
50-59	8,1	12,6
60-69	2,3	9,5
70+	1,7	22,7
Skadested		
Udenfor bolig	43,2	51,5
I bolig	56,8	48,5
Tidspunkt på døgnet		
0-5	23,7	6,0
6-12	20,0	33,6
13-18	29,7	39,7
19-24	26,6	20,7
Skadet kropsdel		
Andet (dvs. ikke læsion)	25,4	12,3
Hoved	38,4	10,7
Hals	3,6	2,0
Overkrop, bækken	6,6	4,5
Arme	17,6	34,5
Ben	4,8	34,7
Multiple læsioner	0,3	0,2
Andre læsioner	3,3	1,1

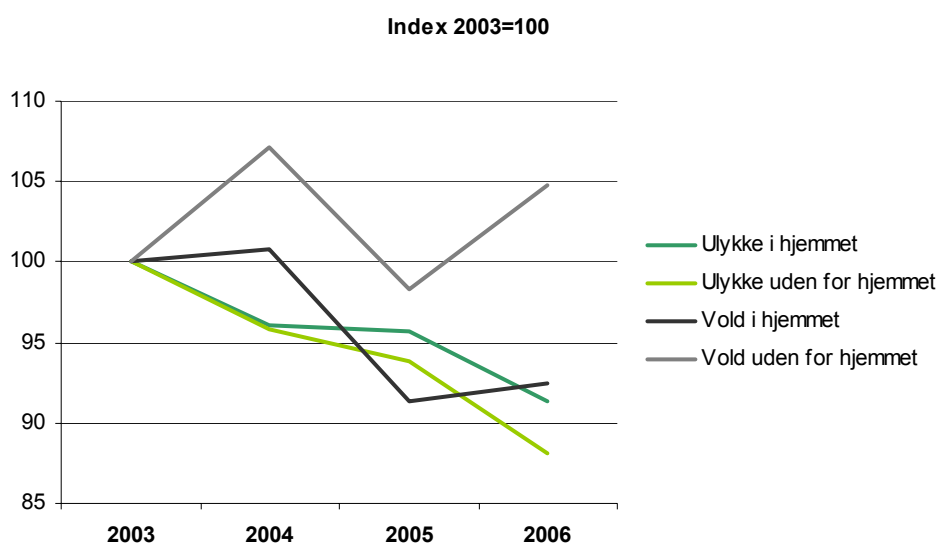
Kilde: Landspatientregisteret, 2003-2006

Voldsskader og skader opstået ved ulykker er således forskellige. Voldsskader omfatter oftest hovedet/ansigtet og er oftest tilføjet kvinden i en bolig. I tidligere undersøgelser er det påvist, at skader opstået ved partnervold meget hyppigt er hovedskader (Helweg-Larsen & Kruse 2003). Hovedskader i bolig/hjem kan derfor groft defineres som opstået ved partnervold. Det er således til en vis grad muligt, at vurdere udviklingen i omfanget af partnervold ud fra skadestuedata, dvs. alene ud fra oplysninger om voldelige hovedskader i hjemmet.

Figur 14 viser udviklingen i antallet af skadestuekontakter på grund af hovedskader i og uden for hjemmet, der er registreret som enten voldsskader eller skader på grund af ulyk-

ke. For at kunne sammenligne udviklingen mellem ulykker, der er langt hyppigere end voldsskader, er der anvendt et indeks, hvor udviklingen relateres til kontaktraten i 2003 for de fire forskellige skadetyper: hovedskader ved vold og ved ulykke i henholdsvis hjem og uden for hjem.

Figur 14. Udviklingen i hovedskader blandt kvinder på grund af vold og på grund af ulykke, fordelt på skadested; i hjem og uden for hjem, 2003-2006. Beregnet ud fra index i 2003 = 100

Kilde: Landspatientregisteret, 2003-2006

Mens hyppigheden af skadestuekontakter på grund af hovedskader er faldet både for alle typer af ulykker og for hovedskader på grund af vold udøvet i hjem, er hyppigheden steget for hovedskader ved vold uden for hjem. Disse data bekræfter således tendensen, der rapporteres ud fra spørgeskemaundersøgelser, nemlig at partnervold synes aftagende, mens vold arbejdsrelateret vold mod kvinder synes tiltaget. Men om der blandt tilfælde af vold uden for hjemmet også er tilfælde af partnervold, vides ikke, idet registreringen af skadestuedata ikke omfatter oplysning om relationen mellem patienten og voldsudøveren.

Gentagen vold

Det er muligt ud fra Landspatientregisterets data at vurdere, i hvilket omfang kvinder er udsat for vold flere gange pr. år, ved at analysere, hvor mange gange de enkelte kvinder har henvendt sig til en skadestue inden for en given periode.

Tabel 13 viser, at 89% af kvinderne kun havde været en enkelt gang på skadestue, mens 9,4% var registreret med to voldsrelaterede skadestuekontakter i løbet af 2006 og 1,2% med tre kontakter. De øvrige, 0,4%, havde været på skadestue fire eller flere gange i løbet af året på grund af voldsrelaterede skader.

Tabel 13. Omfanget af gengangere blandt skadestuepatienter, behandlet for voldsskader i 2006

Antal skadestuekontakter	Antal voldsofre	Procent af samtlige
1 gang	4958	89,0
2 gange	525	9,4
3 gange	64	1,2
4 gange	16	0,3
5+ gange	8	0,1
I alt	5572	100

Kilde: Landspatientregisteret, 2006

Politianmeldt vold

Siden 2001 er der i Kriminalstatistikken medtaget oplysninger om voldsofret således, at statistikken indeholder oplysninger om alder og køn samt en række data om den anmeldte vold. Offerstatistikken omfatter kun anmeldt personfarlige eller personorienterede forbrydelser, og ikke tyveri, bedrageri mm. Alle oplysninger i Kriminalregisteret og offerstatistikken er som beskrevet registreret på et specifikt sagsnummer, der gør det muligt, at sammenkøre data om voldsoffer og den i sagen sigtede, samtidigt med at data er registreret på de to parter personnummer.

Anmeldelsestal

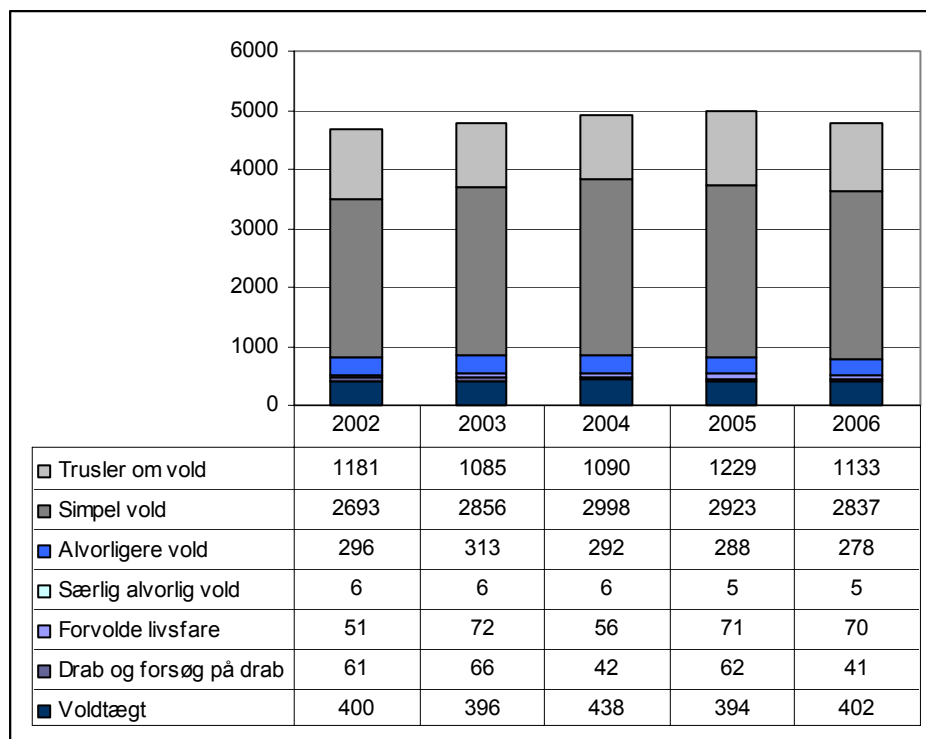
Der anmeldes årligt ca. 6.000 tilfælde af vold mod kvinder over 15 år. Heri indgår ca. 1.200 tilfælde af trusler om vold, heraf ca. 300 er trusler mod vidner. De seneste par år er der årligt anmeldt knap 1.200 sædelighedsforbrydelser mod kvinder over 15 år. I 2006 blev der anmeldt 1.131, hvoraf blufærdighedskrænkelser udgør den største andel, i 2006 knap 700 tilfælde. Antallet af anmeldte voldtægter og forsøg på voldtægt mod kvinder over 15 år har varieret mellem 394 og 438 årligt (Figur 15). I 2006 blev der anmeldt 67 voldtægter mod piger under 15 år.

Politianmeldt vold registreres efter voldens grovhed, dvs. om den har eller ikke har medført alvorlig legemsbeskadigelse. Der anmeldes årligt ca. ti gange flere tilfælde af simpel vold end af grovere vold.

Udvikling

Figur 15 viser antal anmeldte trusler om vold og voldstilfælde samt voldtægt og forsøg på voldtægt mod kvinder 15 år og ældre i perioden 2002-2006. I den femårige periode, 2002-2006, er der ikke nogen statistisk signifikant ændring i det samlede antal anmeldelser om trusler, simpel vold, alvorlig vold, drab og voldtægt mod kvinder (Figur 15).

Figur 15. Udviklingen i anmeldelser af udvalgte voldsforbrydelser og voldtægt mod kvinder i alderen 15 år og ældre, 2002-2006

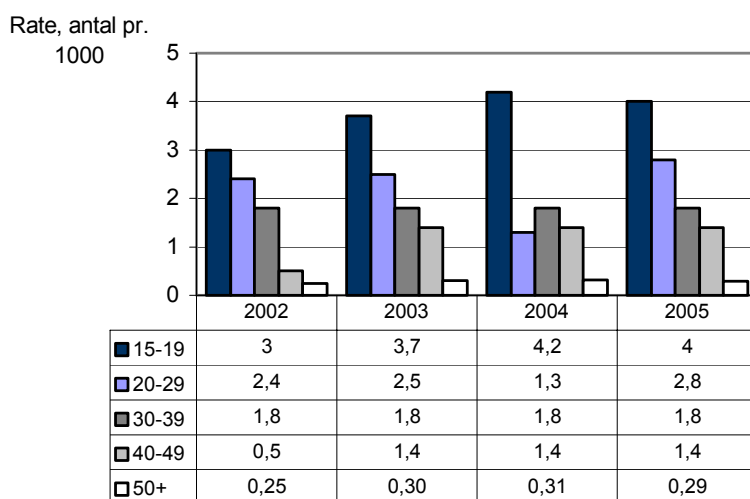

Kilde: Kriminalregisteret, 2002-2006

Der er tendens til en stigning i anmeldelse af simpel vold, men ikke nogen stigning i alvorligere vold eller drab og drabsforsøg. Antallet af anmeldte drab og drabsforsøg har varieret mellem 41 og 66, og var i den femårige periode lavest i 2006 (Figur 15).

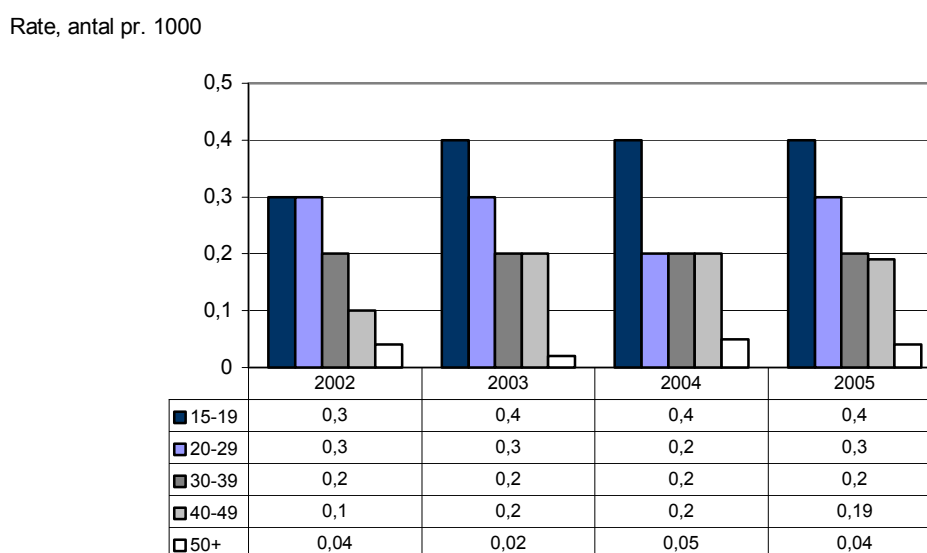
Aldersfordelingen for ofre i den politianmeldte vold fremgår af de følgende figurer 16, 17 og 18, som viser at der i perioden 2002-2005 var den højeste anmeldelsesrate for simpel vold og ca. 1,5 gange så høj rate for alvorligere vold blandt 15-19-årige i forhold til raterne i de øvrige aldersgrupper. Der var en mindst dobbelt så høj rate for voldtægt i denne aldersgruppe sammenlignet med de øvrige aldersgrupper. Raterne var lavest blandt de ældre kvinder for alle typer vold.

Figur 16. Udvikling i anmeldelser af *simpel vold* blandt kvinder fordelt på aldersgrupper. Rater, antal anmeldelser pr. 1000 kvinder, 2002-2005

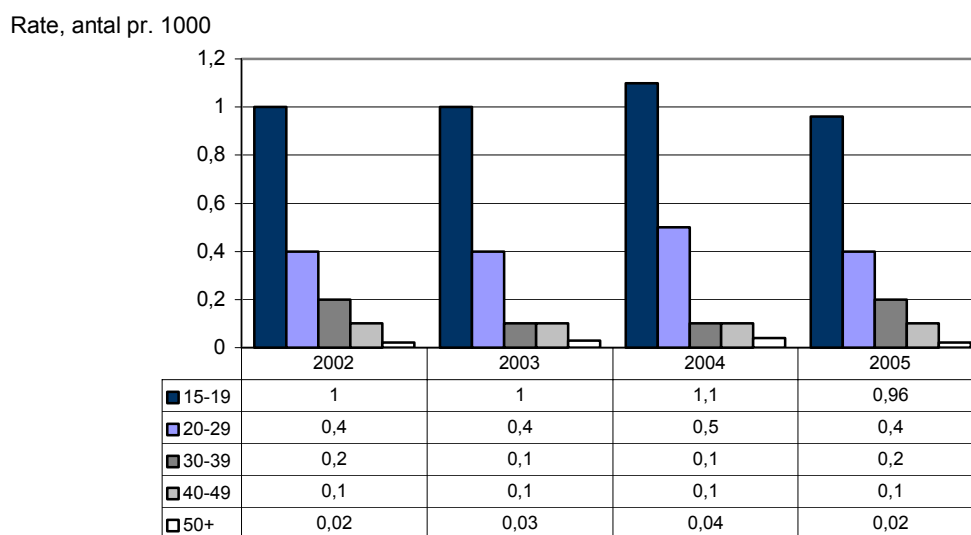
Kilde: Kriminalregisteret, 2002-2005

Figur 17. Udvikling i anmeldelser af *alvorlig vold* blandt kvinder fordelt på aldersgrupper. Rater, antal pr. 1000 kvinder, 2002-2005

Kilde: Kriminalregisteret, 2002-2005

Figur 18. Udvikling i anmeldelser af *voldtægt* blandt kvinder fordelt på aldersgrupper. Rater, antal pr. 1000 kvinder, 2002-2005

Kilde: Kriminalregisteret, 2002-2005

4.3 Voldsofre på kvindekrisecentre

Siden 1999 har Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK) indsamlet en række data om de kvinder, der kontakter centrene. Der udgives årsrapporter med statistik over indflytninger i de fleste af de 40 krisecentre under LOKK. Den seneste årsstatistik omhandler 1.699 ud af i alt 2.162 kvinder, der har haft ophold på krisecentrene i 2006 samt oplysninger om 12.344 personlige, telefoniske eller skriftlige henvendelser til centrene i 2006. Statistikken er tilgængelig på www.lokk.dk.

Ved hver henvendelse til krisecentrene og ved indflytning på krisecentrene udfyldes der et spørgeskema, som er grundlaget for årsstatistikken. Da spørgeskemaerne udfyldes uden angivelse af personnummer kan en kvinde optræde flere gange i opgørelserne over det samlede antal indflytninger, hvorfor der er et ukendt antal gengangere i disse tal.

Årligt flytter ca. 2.000 kvinder ind på et af de 35 kvindekrisecentre, der indgår i statistikken. De fleste kvinder har været udsat for fysisk vold kombineret med psykiske, seksuelle og økonomiske overgreb, og i halvdelen af tilfældene i mere end to år. Voldsudøveren er langt hyppigst en nuværende eller tidligere ægtefælle eller samlever, men mange kvinder har også været udsat for overgreb fra andre familiemedlemmer.

Kvindernes sociale profil adskiller sig markant fra den generelle kvindelige befolkning i Danmark. En høj andel er uden for arbejdsstyrken, en relativ stor andel er på overførselsindkomst eller er forsørget af ægtefællen. Kvinderne er gennemsnitligt lavt uddannede, og en større andel end i den generelle befolkning er indvandrere.

Udviklingen i ophold og opholdslængde

Antallet af indflytninger pr. år varierer, men har de fleste år været omkring 2.000, svarende til mellem godt og vel 61.000 og 72.000 overnatninger. Opholdslængden for kvinder med dansk baggrund har været omkring 30 dage. Længden har været markant længere for kvinder med anden etnisk baggrund er steget i 2006 i forhold til de foregående

år. I 2006 var der i en række tilfælde en opholdslængde for familiesammenførte kvinder på 71 døgn (Tabel 14).

Tabel 14. Antal kvinder, overnatninger og gennemsnitlig opholdslængde pr. år i perioden 2001-2006

År	Antal kvinder flyttet ind på et krisecenter	Antal overnatninger	Gennemsnitlig opholdslængde for kvinder med dansk baggrund (i døgn)	Gennemsnitlig opholdslængde for kvinder med etnisk baggrund (i døgn)
2001	2012	69642	-	-
2002	1935	66818	30	43
2003	2008	72006	27	48
2004	1817	61195	27	44
2005	1845	61923	29	42
2006	2162	69749	32	71*/47**

* for familiesammenførte kvinder, ** for ikke-danske statsborgere

Kilde: LOKK Årsstatistik 2002-2006; Videns- & Formidlingscenter for Socialt Udsatte samt Servicestyrelsen. Tilgængelig på www.lokk.dk

De følgende oplysninger om indflyttede kvinder og den vold, der har været udsat for, omhandler først og fremmest 2006 og er baseret på LOKKs Årsstatistik 2006.

Voldens karakter

LOKKs årsstatistikker angiver andelen af kvinder, der har været udsat for forskellige former for vold, hvori indgår fysisk og psykisk vold, dvs. grov chikane og intimidering, trusler om fysisk vold, seksuelle overgreb, overgreb på ejendele, økonomisk magtmisbrug mm.

Udsættelse for fysisk vold i eget hjem er den væsentligste årsag til, at kvinderne henvender sig til krisecentrene. I alt 1441 ud af de 1.699 (85%), der gav oplysninger til årsrapporten for 2006, har oplyst om voldens karakter. To ud af tre kvinder havde været udsat for flere forskellige former for vold. Tre ud af fire kvinder havde både været udsat for fysisk og psykisk vold. Grov fysisk vold i form af kvælningsforsøg og eller brug af våben var oplevet af knap hver tredje kvinde. Hver ottende kvinde havde oplevet seksuelle overgreb (Tabel 15).

En mindre andel, 6%, havde opholdt sig på et krisecenter pga. egne psykiske problemer eller hjemløshed.

Tabel 15. Rapporterede former for overgreb blandt kvinder med ophold på krisecentre i 2006.

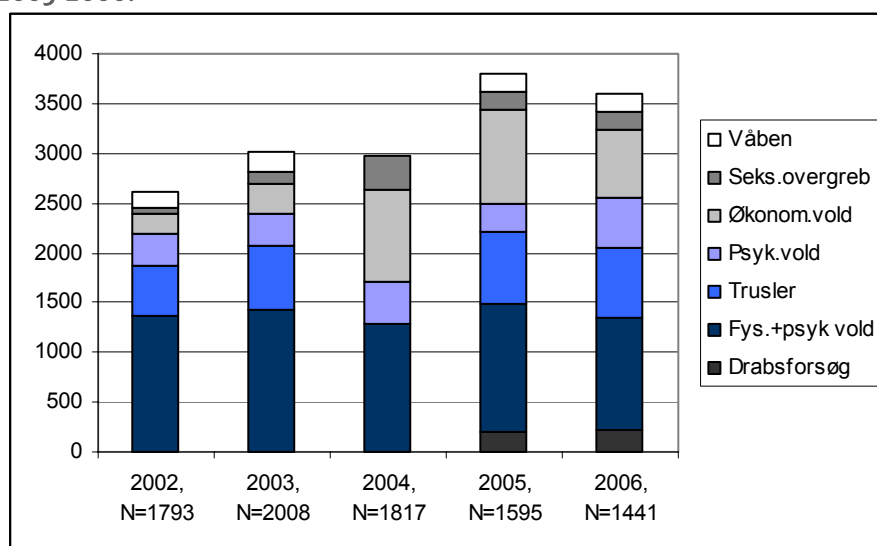
Voldens former	Antal	Procent
Fysisk og psykisk vold	1116	77%
Trusler om vold	711	49%
Psykisk vold	500	35%
Økonomisk vold	350	24%
Materiale vold	320	22%
Kvælningsforsøg/mordforsøg	230	16%
Seksuelle overgreb/voldtægt	189	13%
Vold med våben/genstande	181	13%
Andet	96	7%

Kilde: LOKK Årsstatistik 2006; Videns- & Formidlingscenter for Socialt Udsatte og Servicestyrelsen.

Data i LOKKs forskellige årsstatistikker om voldens karakter er ikke helt sammenlignelige, hvorfor tallene for udviklingen i voldens karakter fra 2002 til 2006, præsenteret i Figur 19 skal tages med nogen forbehold.

Figuren viser antallet af forskellige former for vold, som det angivne antal kvinder har oplyst, at de har været udsat for, førend indflytningen på krisecentret. De fleste kvinder har oplyst, at de har været udsat for flere forskellige former for vold, inklusive økonomiske overgreb. At der i 2005 og 2006 angives forsøg på drab og ikke i de andre år skyldes, at denne variabel ikke indgik de foregående år.

Figur 19. Antallet af forskellige voldshandlinger, som er oplyst af kvinder indflyttet på krisecentre 2005-2006.

Voldsperiode

Halvdelen af kvinderne havde været udsat for vold i op til en toårig periode, hvis der kun medtages det seneste voldelige forhold. Hver femte kvinde havde været udsat for vold i 3-4 år og hver tredje kvinde i mere end fem år. Hver fjerde kvinde havde også i et tidligere parforhold været udsat for fysisk vold.

Politianmeldelse

Der er ikke konsekvent oplysning om, hvorvidt volden er blevet politianmeldt. Ud af 1293 kvinder (68%) med denne oplysning havde 26% anmeldt volden til politiet. Der er sandsynligvis en mindre andel senere anmeldte volden til politiet, men det indgår ikke i statistikken, der er baseret på oplysninger ved kvindens indflytning. Der er tendens til, at kvinder der har været udsat for særlig grov vold i højere grad anmelder volden i forhold til kvinder, der ikke har været udsat for samme grove vold. Desuden har det betydning for anmeldeshyppigheden, om der er børn i familien eller ej.

Kvinderne angav flere årsager til, hvorfor de ikke anmelder volden til politiet. Den hyppigste årsag var angst for at blive udsat for værre vold end tidligere af voldsudøveren. Andre grunde var mistillid til politiet, ondt af voldsmanden, hensyn til fælles børn eller manglende dokumentation og beviser for volden.

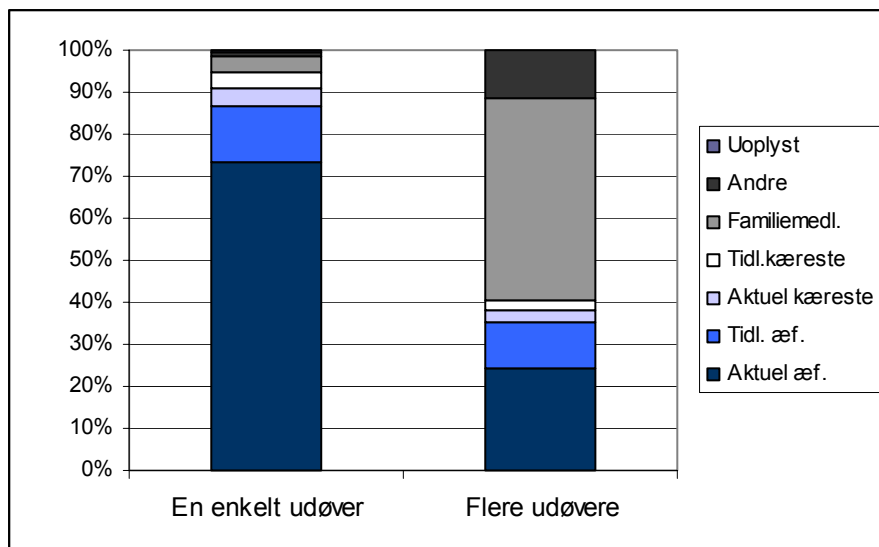
Relationen til voldsudøveren

Størstedelen af kvinderne havde været udsat for vold fra én enkelt voldsudøver (88%). Det er hyppigst de yngre kvinder, enlige og kvinder uden dansk statsborgerskab, som havde været udsat for vold fra flere personer.

Tre ud af fire voldsudøvere var efter kvindernes oplysninger en dansk mand. Figur 20 viser fordelingen af forskellige relationer mellem voldsoffer og voldsudøver. I de tilfælde, hvor der kun var en enkelt voldsudøver var vedkommende i langt de fleste tilfælde den aktuelle ægtefælle eller samlever (73%). I tilfælde, hvor der havde været flere voldsudøvere, var det hyppigt familiemedlemmer.

Det er oplyst, at hver fjerde kvinde i 2006 flyttede direkte tilbage til voldsudøveren. Det gælder især kvinder, der kun opholdt sig kort tid i krisecentret.

Figur 20. Relationen mellem voldsoffer og voldsudøver, fordelt på antal af udøvere, 2006

Kilde: LOKK Årsstatistik 2006; Servicestyrelsen.

Sociale oplysninger om kvinderne i 2006

Det var en relativ stor andel af kvinderne, som i 2006 havde ophold på krisecentrene, som var født uden for Danmark, svarende til 43%. Størstedelen oplyste, at baggrunden for indvandringen til Danmark var familiesammenføring. De fleste kvinder var under 40 år (72%).

Det var kun hver femte kvinde, der var i arbejde. Blandt alle 16-59-årige kvinder i Danmark er tre ud af fire i arbejde. En stor andel af kvinderne på krisecentrene var kontanthjælpsmodtagere, 38%, eller var under revalidering, modtog starthjælp eller var forsørget af ægtefælle (Tabel 16).

Tabel 16. Erhvervsstilling/forsørgelsesgrundlag blandt kvinder på krisecenter i 2006

Forsørgelsesgrundlag	Antal	Procent
I arbejde	288	20
Forsørges af ægtefælle/samlever	65	4
Dagpenge	70	5
Sygedagpenge	138	9
Kontanthjælp/aktiveringsjob	560	38
Revalidering	11	1
Starthjælp	23	2
Under uddannelse	74	5
Førtidspensionist	170	12
Folkepensionist	16	1
Andet	42	3
Total	1457	100

Kilde: LOKK Årsstatistik 2006; Servicestyrelsen.

Uddannelse

Kvindernes uddannelsesniveau var markant lavere end den generelle kvindelige befolknings. Halvdelen af kvinderne, der opholdt sig på et krisecenter i 2006, havde højst opnået at afslutte folkeskolen, dvs. 9 års skolegang.

Tabel 17. Uddannelsesniveau blandt kvinder på krisecenter i 2006

Højst opnåede uddannelse	Antal	Procent
Uafsluttet grundskole	128	12
Afsluttet grundskole	429	39
Almen- og erhvervsgymnasial	102	9
Erhvervsfaglig uddannelse	142	13
Kort videregående uddannelse	114	10
Mellemlang videregående	101	9
Lang videregående uddannelse	41	4
Anden uddannelse	32	3
Total	1089	100

Kilde: LOKK Årsstatistik 2006; Servicestyrelsen.

4.4 Udviklingen i fysisk vold

Der er en række begrænsninger i vurderinger af udviklingen i vold mod kvinder i Danmark. Registerdata er for eksempel påvirket af en række faktorer, der i høj grad gør det vanskeligt at vurdere udviklingen i volden. Kriminalstatistikken afspejler borgernes vilighed eller interesse i politianmeldelser og vil også være influeret af lovændringer, ændringer i adgangen til erstatninger, forsikringsmæssige forhold og andre faktorer. Validiteten af registreringer af sygehuskontakter for voldsskader afhænger af om patienten giver korrekte oplysninger om en skades opståelsesmåde og afhænger også af om skadestuepersonalet spørger direkte om, hvorvidt vold kan være årsag til skaden.

Der kan være usikkerhed i sammenligninger af svar i forskellige spørgeskemaundersøgelser. Det har betydning hvor specificerede spørgsmål, der stilles om forskellige former for vold, og hvilken metode der er anvendt, fx telefoninterviews eller selvudfyldte spørgeskemaer. Over tid kan svarpersoners egen definition af vold ændres. I de to landsdækkende sundheds- og sygelighedsundersøgelser i 2000 og i 2005 indgik der de samme spørgsmål om fysisk voldsudsættelse og spørgsmål om, hvem der var voldsudøver. Der var en mindre andel af voldsudsatte kvinder, der gav konkrete oplysninger om voldsudøveren i 2000-undersøgelsen i forhold til 2005-undersøgelsen. Der er derfor en vis usikkerhed i vurderingen af udviklingen i partnervold fra 2000 til 2005. Men den udvikling der kan vurderes ud fra spørgeskemaundersøgelserne understøttes af registerdata og peger klart på en nedgang i omfanget af partnervold i Danmark.

Når der fokuseres særligt på udviklingen i partnervold, er det fordi, det specielt er denne form for vold mod kvinder, som har været målet for de nationale handlingsplaner om forebyggelse af vold mod kvinder. Det er også den form for vold, som anses for at give de alvorligste psykosociale og helbredsmæssige følger for de voldsramte kvinder.

Udviklingen baseret på befolkningsundersøgelser

Justitsministeriets Forskningsenhed har rapporteret et fald i omfanget af fysisk vold mod kvinder bedømt ud fra telefoninterviews af knap 900 kvinder i 1991 og af 3.500 kvinder i 2003 (den danske del af den internationale spørgeskemaundersøgelse, IVAWS). Det blev skønnet, at antallet af kvinder i Danmark, der havde oplevet sig udsat for vold, var faldet med ca. 14% fra ca. 37.000 i 1991 til 32.000 i 2003 (Balvig F & Kyvsgaard B 2006a).

Der beskrives ud fra Rigspolitiets offerundersøgelser en ikke statistisk sikker stigning over perioden 1995 til 2005 i andelen af kvinder, der har været udsat for fysisk vold seneste år, fra 1,2% i 1995 til 1,4% i 2005.

Ud fra Statens Institut for Folkesundheds Sundheds- og sygelighedsundersøgelser i 2000 og 2005 rapporteres der en beskedent og ikke statistisk signifikant stigning i selvrapporteret fysisk vold. I 2000-undersøgelsen angav 3,7% af kvinderne, at de havde været udsat for fysisk vold seneste år. Herudfra og med hensyntagen til aldersforskelle i andelen af voldsudsatte blev det skønnet, at ca. 64.000 kvinder havde været udsat for fysisk vold seneste år, korrigeret for aldersforskelle i voldsforekomsten er estimeret 65.000, mod ca. 70.000 kvinder i alderen 16-64 år i 2005.

I 2005 rapporterede 2,2%, at de havde været udsat for grov vold svarende til, at ca. 33.000 kvinder i alderen 16-64 år årligt udsættes for grov fysisk vold, dvs. udsat for knytnæveslag, spark, blive smidt mod genstande, forsøgt kvalt mm.

Det rapporteres i den Internationale undersøgelse af vold mod kvinder, IVAWS, der blev gennemført i 2003 i Danmark, at der er en vækst i tendensen til at definere hændelser som vold. I en tilsvarende telefoninterviewundersøgelse i 1991 definerede et mindretal af kvinder i Danmark, der var udsat for skub og slag med flad hånd, at de havde opfattet det som vold, mens flertallet af kvinder i 2003 undersøgelsen oplevede tilsvarende overgreb som vold. Flemming Balvig og Britta Kyvsgaard konkluderer, at der over de seneste 10-15 år er sket et fald i det antal kvinder, der i løbet af et år udsættes for fysiske overgreb, men at der er en stigende tendens til, at kvinder oplever fysiske overgreb som vold (Balvig F & Kyvsgaard B 2006a).

Tabel 18 viser estimerer over voldsudsatte kvinder i Danmark i 2000, 2003 og 2005 ud fra dels telefoninterviewundersøgelsen i 2003 (IVAWS) og to selvudfyldte spørgeskemaundersøgelser i 2000 og 2005 (Statens Institut for Folkesundheds sundheds- og sygelighedsundersøgelser).

Tabel 18. Estimerede antal kvinder i den danske befolkning, der seneste år har været udsat for forskellige typer af fysisk vold. Angivet ud fra spørgeskemaundersøgelser i 2000, 2003 og 2005

	Alle former for fysisk vold	Grovere fysisk vold	Fysisk partnervold
SUSY 2000, 16-64-årige	65.000	31.000	40.000
SUSY 2005, 16-64-årige	70.000	32.600	28.000
IVAWS 2003, 18-70-årige	44.000	31.000	20.000

Kilde: IVAWS 2003, Sundheds- og sygelighedsundersøgelser 2000 og 2005

I 2003 blev det ud fra den danske del af den internationale undersøgelse af vold mod kvinder, IVAWS, estimeret, at i alt 44.000 kvinder i Danmark mellem 18 og 70 år havde været udsat for fysiske overgreb seneste år, og at skønsmæssigt 20.000 kvinder havde været udsat for partnervold. Det blev estimeret, at 70% af de kvinder, der rapporterede udsættelse for fysiske overgreb, havde oplevet dette som vold, svarende til ca. 31.000. Dette antal er sammenligneligt med det estimerede antal kvinder, knap 33.000, der i 2005 rapporterede udsættelse for grov vold i Statens Institut for Folkesundheds Sundheds- og sygelighedsundersøgelse.

Udviklingen i partnervold

Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen i 2005 manglede i 12% af tilfældene oplysninger om voldsudøveren. Denne andel var betragtelig større i 2000-undersøgelsen, 33%. Det blev ud fra data i 2000 undersøgelsen skønnet, at voldsudøveren i 66% var en nær ven, en nuværende eller tidligere partner. Denne andel er faldet i 2005, idet kun ca. 40% af alle kvinder og ca. 50% af kvinder over 30 år rapporterede, at en tidligere eller nuværende partner havde udøvet volden seneste gang.

På grundlag af oplysningerne i 2000-undersøgelsen blev det estimeret, at ca. 40.000 kvinder havde været udsat for nogen form for partnervold seneste år, mens antallet i 2005 estimeres til at være ca. 28.000 kvinder. Dette svarer til et fald på ca. 30%.

Både Rigspolitiets og Statens Institut for Folkesundheds befolkningsundersøgelser finder belæg for, at det er vold mod kvinder uden for hjemmet, der er steget, og at partnervold derimod er faldet. Vore data tyder i tråd med tidligere fund på, at omfanget af partnervold, defineret som vold fra nuværende eller tidligere ægtefælle, partner eller nær ven er aftagende, mens arbejdsrelateret vold mod kvinder er stigende. Det estimeres ud fra 2005-undersøgelsen, at knap 15.000 kvinder i den erhvervsaktive alder årligt udsættes for arbejdsrelateret fysisk vold enten af klient, kollega eller anden person på arbejdspladsen.

Tal fra Rigspolitiets undersøgelser i 1995 og 2005 viser tilsvarende, at stigningen i antallet af voldshandlinger udelukkende gør sig gældende for arbejdsrelateret vold.

Udviklingen baseret på registerdata

Data om voldsrelaterede sygehuskontakter og om politianmeldelser viser ikke en ensartet tendens, mens der er en markant stigning i registrerede voldsrelaterede sygehuskontakter inden for de seneste år, er der kun en beskedne stigning i antallet af voldsrelaterede politianmeldelser.

At der er registreret en markant stigning i hyppigheden af voldsrelaterede skadestuehenvendelser siden 1995 kan skyldes, at flere kvinder reelt bliver udsat for vold, dvs. at der er sket en stigning i vold mod kvinder i det danske samfund, men stigningen kan også delvis være betinget af en ændret, dvs. forbedret registrering i Landspatientregisteret af sådanne kontakter.

I følge Kriminalstatistikken er der ikke nogen markante ændringer i det samlede antal anmeldelser af vold mod kvinder. I perioden 2002 til 2006 er der en mindre stigning i antallet af anmeldelser vedrørende simpel vold mod kvinder over 15 år, men ingen stigning i anmeldelser af alvorligere vold, drab eller forsøg på drab. Der har dog været tendens til

en stigning i anmeldelser af sager vedrørende forvolde livsfare. I den yngste aldersklasse og blandt 40-49-årige kvinder er anmeldelsesraten både for alvorligere og simpel vold steget, men der er ikke nogen markant ændring i de øvrige aldersgrupper. Raten for drab og forsøg på drab har svinget fra år til år uden nogen tendens til stigning.

Der er ikke gennemført nogen validering af Rigspolitiets offerstatistik, dvs. en undersøgelse af, hvorvidt de enkelte politikredse registrerer anmeldelser ud fra de samme principper og ensartet fra år til år. Sådanne faktorer kan naturligvis influere på vurderingen af udviklingen i politianmeldt vold mod kvinder.

Hvert år kontakter knap 6.000 kvinder en skadestue efter at have været udsat for vold. To ud af tre er yngre end 40 år, og det er blandt de yngre kvinder, at der især er sket en stigning i skadestuekontakter, og især inden for de seneste år. Blandt kvinder under 20 år er kontaktraten, dvs. antal skadestuekontakter pr. 100.000 kvinder, steget fra ca. 400 i 1997 til ca. 750 pr. 100.000 i 2006. Der er en 20% stigning i kontaktraterne blandt 30-49-årige kvinder, og en ca. 40% stigning blandt 50-69-årige kvinder, men ingen markant stigning i raten blandt kvinder over 70 år.

Stigningen i skadestuekontakter kan skyldes, at volden er blevet grovere og derfor oftere medfører alvorlige skader, som skal behandles på skadestue. Denne mulighed kan desværre ikke vurderes ud fra data i Landspatientregisteret. Vurderet ud fra sundheds- og sygelighedsundersøgelserne i 2000 og 2005, var der en stigning i andelen af kvinder, der havde været udsat for grov vold, fx havde 0,7% været udsat for spark og/eller knyt-næveslag i 2000 mod 1,1% i 2005. Den registrerede stigning i skadestuekontakter på grund af vold kan derfor delvis skyldes grovere vold og dermed et større behov for lægebehandling af voldsskaderne. Men den relativt beskedne stigning i selvrapporeret grov vold i den femårige periode, fra 1,5% i Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen i 2000 til 1,6% i 2005, forklarer ikke den betydelige stigning i skadestuerregistreringer.

Den observerede stigning i voldsrelaterede skadestuekontakter kan muligvis også forklares ved en større åbenhed i offentligheden om voldsproblemet og derved også en ændret registrering af årsager til skader, som medfører skadestuekontakt. Der er inden for de seneste fem år gennemført en række landsdækkende oplysningskampagner om vold mod kvinder. Disse kampagner har bl.a. sat fokus på volden som et alvorligt og fælles samfundsproblem, som ikke bare er et privat problem mellem voldsoffer og voldsud-

øver. Den større offentlige åbenhed kan betyde, at flere voldsramte kvinder end tidligere henvender sig på skadestuer og beder om hjælp. Kampagner og almen oplysning kan også have medført, at skadestuepersonalet nu mere frit spørger ind til baggrunden for skaderne.

I ukendt omfang anmoder politiet i forbindelse med voldsanmeldelser om en dokumentation af voldens alvor, en såkaldt politiattest baseret på skadestuedata. Der rapporteres om en stigende anvendelse af sådanne politiattester, hvilket kan forklare en del af den observerede stigning i skadestuehenvendelser på grund af vold. Et studie af udviklingen i voldsrelaterede skadestuehenvendelser i Fyns Amt har påvist uændret omfang blandt kvinder i perioden 1991 til 2002 (Faergemann *et al.* 2007).

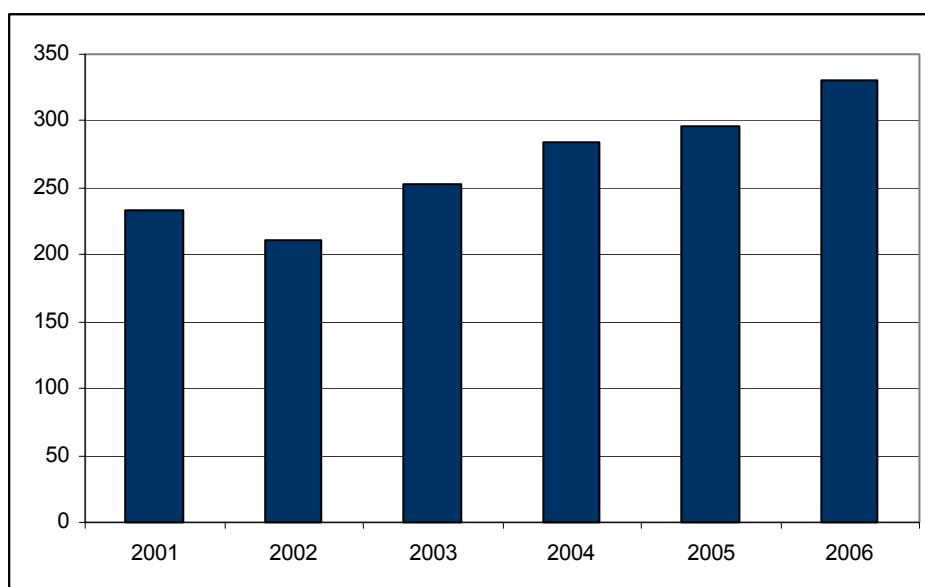
Udviklingen baseret på krisecentres statistik

Antallet af indflytninger på kvindekrisecentre afhænger først og fremmest af krisecentrenes kapacitet. At der har været nogenlunde ens årligt antal kvinder på krisecentrene, angivet som antal indflytninger, betyder ikke, at antallet af volds ofre har været konstant i perioden 2001 til 2006. Der er konstateret et stigende antal henvendelser til centrene vedrørende rådgivning. Mere end 10.000 kvinder kontakter årligt et eller flere krisecentre enten for at få plads, personlig samtale eller telefonisk rådgivning.

4.5 Udviklingen i kontakter til centre for voldtægts ofre

Det Nationale Center for Voldtægts ofre på Rigshospitalet blev etableret i 2000. I alt 1.764 kvinder og 27 mænd har i perioden 1.3.2000 til 31.12.2006 henvendt sig til centret i forbindelse med et seksuelt overgreb. Det årlige antal henvendelser er steget næsten støt fra 235 i 2001 til 335 i 2006 (Figur 21).

Figur 21. Udviklingen i antal kvinder, der har henvendt sig til Center for Voldtægts ofre på Rigshospitalet, 2001-2006

Kilde: Center for Voldtægts ofre; Årsrapport 2006

I 2006 var voldtægt eller forsøg på voldtægt henvendelsesårsagen i knap 89% af sagerne og incest, samlivsvold eller andet i de resterende 11%. Denne andel er steget i forhold til de foregående år. Lidt over halvdelen af kvinderne, 52%, er undersøgt på centret i forbindelse med en politianmeldelse af voldtægt eller forsøg på voldtægt. Knap hver femte er henvist fra praktiserende læge eller sygehus, og nogle få, 2%, er henvist fra et kvindekrisecenter. Andelen der selv tog kontakt til centret ud af alle henvendelser er faldet fra knap 33% de foregående år til 22% i 2006.

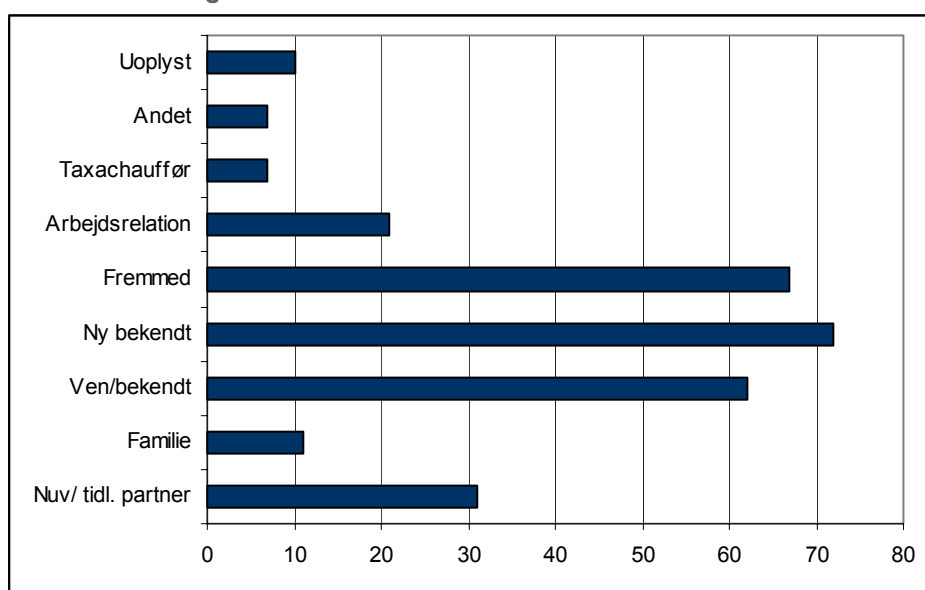
Det er ofte meget unge kvinder, der har været udsat for voldtægt eller voldtægtsforsøg. I 2006 var 40% af kvinderne 12-19-årige, og i alt 77% var under 30 år.

Overgrebene havde i 68% medført en politianmeldelse, enten inden undersøgelsen på centret (58%) eller i forbindelse med undersøgelsen eller efter. Hver sjette kvinde ønskede ikke at anmelde overgrebet, og 11 kvinder, 4%, oplyste, at de var afvist af politiet ved forsøg på anmeldelse.

Overgrebet havde hyppigst fundet sted på gerningsmandens bopæl, 26%, eller på kvindens egen bopæl, 19%. i 20% af tilfældene foregik det udendørs.

Gerningsmanden var i knap halvdelen af tilfælde en nylig bekendt, dvs. kendt i mindre end et døgn, eller en helt fremmed, og i modsætning til fysisk vold mod kvinder var gerningsmanden kun i relativ få tilfælde, 11%, en nuværende eller tidligere kæreste, samlever eller ægtefælle. I 22% af tilfældene var det et længerevarende bekendtskab (Figur 22).

Figur 22. Relationen mellem kvinden og gerningsmand i voldtægt og voldtægtsforsøg undersøgt på Center for Voldtægts ofre i 2006.

Kilde: Center for Voldtægts ofre; Årsrapport 2006

I mange tilfælde, ca. 40%, var der ikke anvendt fysisk vold i forbindelse med overgrebet, og tilsvarende var der kun dokumenteret fysiske skader på huden hos 61% af kvinderne, oftest hudafskrabbinger eller blodudtrædninger, men hos ca. 20% var der mere alvorlige læsioner efter overgrebet.

Center for Voldtægtsofre på Århus Sygehus åbnede i 1999 og har i perioden 1999/2000 til 2006 i alt haft 756 henvendelser af kvinder og 6 henvendelser af mænd. I 2006 blev ca. 60% henvist af politiet, knap 20% henvendte sig selv og de øvrige blev henvist fra andre hospitaler og andre instanser. En mindre andel af overgrebene var af typen ”overfaldsvoldtægt” (14%), hvor ofret og gerningsmanden ikke kendte hinanden.

I alt blev 70% af overgrebene anmeldt til politiet (Årsrapport 2006, Center for Voldtægts-
ofre, Århus Sygehus).

Udviklingen

Antallet af henvendelser til Center for Voldtægtsofre på Rigshospitalet og Århus Sygehus er steget jævnt siden centrenes åbning. Det modsvarer ikke af stigning i politianmeldte voldtægter, som tværtimod har været nogenlunde stabilt blandt kvinder over 15 år i perioden 2002 til 2006. Stigningen i antallet af henvendelser til krisecentrene skyldes formentlig et bedre kendskab foruden at et stigende antal kvinder henvender sig til centret uden en forudgående politianmeldelse.

4. 6 Voldsofre belyst ved registersammenkobling - fokus på partnervold

I det følgende beskrives resultaterne af en sammenkobling af data om offer og sigtet i de enkelte politianmeldte voldstilfælde med data om disse personer i Landspatientregisteret, i Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen i 2005 og i Danmarks Statistiks IDA-database.

Der er på basis af Kriminalregisterets Offerstatistik etableret et datasæt i Danmarks Statistik, der rummer oplysninger om alle kvinder, der har anmeldt vold i perioden 2004-2005, og om sigtede i de tilsvarende anmeldelser. Data omfatter oplysninger om straffelovsovertrædelsen, dvs. indholdet i anmeldelsen, som fx simpel vold eller voldtægt, og oplysninger om voldsigtede i de enkelte sager.

Der er til datasættet udtrukket en række oplysninger fra Danmarks Statistiks befolkningsregistre både om voldsofrenes og om de sigtedes sociale forhold, herunder socioøkonomiske gruppering, uddannelseslængde og bopælsstatus. Datasættet er desuden koblet til oplysninger i Landspatientregisteret om sygehuskontakter på grund af volds-skader, hvorved det er muligt at vurdere, hvor mange kvinder, der både er registreret i Offerstatistikken og i Landspatientregisteret, og hvor mange der kun er registeret i et af registrene.

Data i Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005 om selvrapporteret udsættelse for vold seneste år er koblet til offerstatistikken og til Landspatientregisteret, hvorved det er muligt at vurdere andelen af kvinder, der både har rapporteret vold i befolkningsundersøgelsen, og som har anmeldt vold til politiet og/eller haft en sygehuskontakt på grund af voldsskade inden for en given periode.

Alle de anvendte data er baseret på registreringer på personnumre. I det datasæt, som er stillet til rådighed for analyserne, er alle personidentificerbare data krypteret, hvorved det ikke er muligt at identificere de enkelte personer. Projektet er godkendt af datatilsynet.

Identifikation af partnervold

Ofre for partnervold kan identificeres ved at sammenkoble oplysninger i CPR-register om offer og sigtet voldsudøver, ud fra et familienummer. Husstand eller familietilhørsforhold kan derved identificeres ud fra registreringen af samme familienumre. Enhver husstand har et familienummer, uanset antallet af personer i husstanden. Familienummeret vil således være det samme for to personer, der bor sammen. Data i politiets registre indeholder CPR-nummer på offer og voldsudøver i kombination, og det er ved at kombinere CPR numre og familienumre muligt at konstatere, om offer og voldsudøver har boet sammen eller bor sammen inden for et givet tidsrum. Det er i det aktuelle udtræk undersøgt, hvorvidt offer og voldsudøver har boet sammen i 2004, 2005 og/eller 2006. Der er kun én oplysning om familienummer for hvert CPR-nummer for hvert år og registreret pr. 1. januar i det enkelte år. Det betyder, at til- og fraflytninger i løbet af et år ikke fremgår af registret. Data oplyser således kun, om offer og voldsudøver har boet sammen pr. 1. januar i de enkelte år.

Sociale faktorer

Formålet med at etablere det beskrevne datasæt om volds ofre i perioden 2004-2005 har været at afklare:

- Hvorvidt offer og voldsudøver bor eller har boet sammen
- Hvorvidt anmeldelsen til politiet af voldstilfældet også har medført anmeldelse til skadestue og beskrivelse af voldsskaderne
- Hvorvidt ofre der har anmeldt vold til politiet også rapporterer vold i sundhed og sygelighedsundersøgelsen og omvendt
- Hvilke sociale faktorer, der karakteriserer offer og voldsudøver, herunder:
 - Erhvervstilknytning
 - Uddannelse
 - Civilstand
 - Husstand
 - Etnicitet
 - Urbanisering

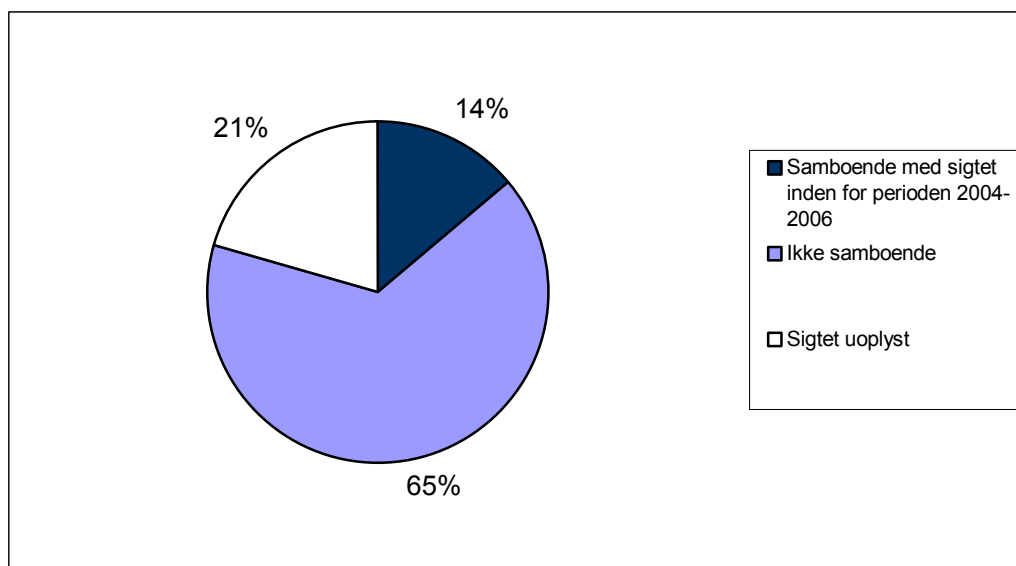
Omfanget af partnervold i politianmeldte sager

Der er i perioden 2004-2005 anmeldt i alt 11.085 tilfælde af vold mod voksne kvinder (over 15 år), som omhandler i alt 9.300 forskellige kvinder. Gennemsnitligt har hver kvinde anmeldt 1,3 voldshandling, eller 11% af kvinderne anmeldte mere end en voldshændelse i perioden 2004-2005. Der er 542 kvinder, som har anmeldt flere voldshandlinger samme dag. Disse tilfælde er ekskluderet. Herefter udgør datamaterialet 9.869 tilfælde af vold mod voksne kvinder (over 15 år) omhandlende 8.758 forskellige kvinder.

For 7.844, 90%, af de kvinder, der har anmeldt vold i perioden 2004-2005, er der oplysninger om den sigtede i sagen. For 1.360 voldsofre og sigtede er der registreret et bofælleskab i perioden 1.1.2004 til 1.1. 2006. Det svarer til, at 16% af ofrene med kendt voldsudøver, og 14% af alle ofre, har boet sammen med voldsudøveren i et eller flere af årene, 2004, 2005 og 2006.

Ud fra disse oplysninger skønnes mindst hver sjette af alle kvinder, der har anmeldt vold i den toårige periode, 2004-2005, at have været udsat for vold fra en partner, som de inden for en tre-årig periode har boet sammen med.

Figur 23. Ofre opdelt på oplysning om bofællesskab med sigtede, alle politianmeldelser 2005-2006

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Disse registerdata udelukker dog alle de tilfælde, hvor voldsoffer og sigtede/voldsudøveren har boet sammen i nogle måneder i løbet af et år, men ikke pr. 1. januar i 2004, pr. 1. januar i 2005 eller pr. 1. januar i 2006. Den angivne andel af partnervold på 16% blandt alle volds ofre med kendt voldsudøver er derfor et minimumstal.

Registerdata kan heller ikke oplyse, hvorvidt offer og voldsudøver har haft et forhold/været kærester uden at have samme bopæl. Sådanne voldstilfælde indgår i definitionen af partnervold, men er ikke konkluderet i nærværende opdeling af volden på partnervold og anden vold. Det ville kræve, at både politiet og skadestuer konkret registrerer relationen mellem offer og voldsudøver.

Straffelovsovertrædelse

Der er markant forskel i, hvilke former for overgreb, der er anmeldt i sager, der er defineret som "partnervold", og i sager der ikke er defineret som partnervold. Tabel 19 viser hyppigheden, angivet som antal pr. 100.000 kvinder over 15 år, i anmeldelser af henholdsvis simpel vold, alvorlig vold inklusive særlig alvorlig vold og vold med døden til følge, samt anden vold, fx ulovlig tvang og trusler fordelt på partnervold og ikke-partnervold.

Tabel 19. Årlige anmeldelsesrater for forskellige typer af vold, antal pr. 100.000 kvinder, fordelt på alle voldsanmeldelser, anmeldelser defineret som partnervold og ikke-partnervold, 2004-2005

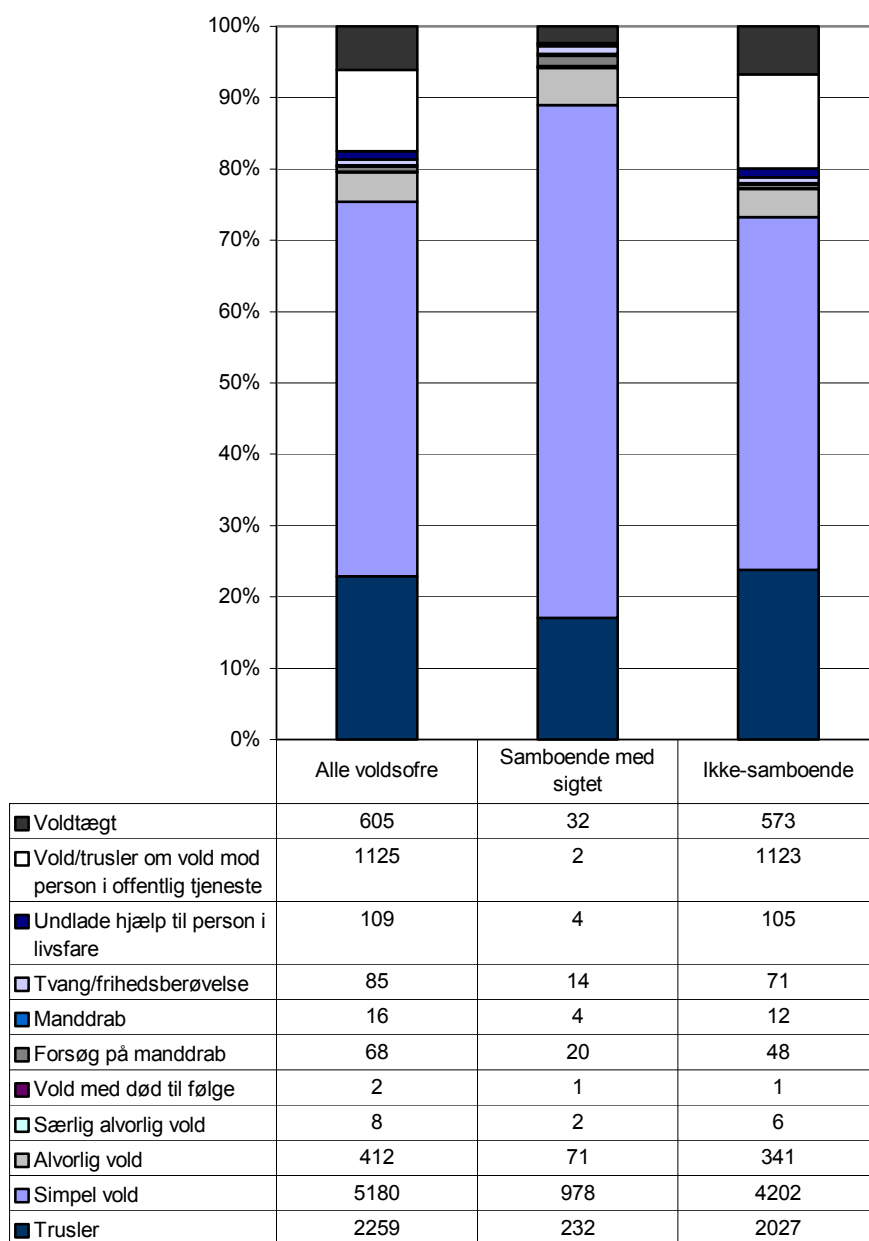
Anmeldelse	Årlig rate for anmeldt vold per 100.000 kvinde	Årlig rate for anmeldt partnervold per 100.000 kvinde	Årlig rate for anmeldt ikke-partnervold per 100.000 kvinde
Simpel vold	116,7	21,9	94,8
Alvorlig vold	11,5	2,2	9,3
Voldtægt	13,7	0,7	13,0
Anden vold	82,0	6,0	76,0
I alt	223,9	30,9	193,1

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Figur 24 visualiserer fordelingen af voldstyper på partnervold og ikke-partnervold. Simpel vold omfatter som omtalt en langt større andel af voldstilfælde blandt partnervold, 71%, mod 49% ved ikke-partnervold. Vold og trusler mod person i offentlig tjeneste ud-

gør 13% af ikke-partnervold mod kun 0,2% af partnervold. Der er en lavere andel af trusler mod personen selv eller nære familiemedlemmer blandt partnervold, 5%, mod 23% blandt ikke-partnervold. (Figur 24).

Figur 24. Procentvis fordeling af gerningsindholdet i politianmeldt vold mod kvinder i 2004 og 2005, fordelt på partnervold, ikke-partnervold og alle tilfælde af anmeldt vold

Politianmeldt vold og samtidig skadestuekontakt

Oplysninger om alle politianmeldte voldstilfælde i 2004 og 2005 er sammenlignet med oplysninger i Landspatientregisteret om sygehuskontakter på grund af voldsskader inden for en given periode i forhold til politianmeldelsen, og der er udtrukket data fra Landspatientregisteret om antallet af sygehuskontakter, der er registreret som voldsskader i de to år, der er anmeldt til politiet og eventuelle skadestuekontakter. Det gør det muligt at vurdere omfanget af politianmeldelser med og uden skadestuekontakt.

Ud fra disse data kan der identificeres følgende tre grupper af voldsofre i den toårige periode, 2004 og 2005:

8.758 forskellige kvinder, der har anmeldt én eller flere voldstilfælde til politiet.

9.419 forskellige kvinder, der er registreret i Landspatientregisteret med en skadestuekontakt for en voldsskade

3.471 forskellige kvinder, der både har anmeldt vold til politiet og som er registreret med en skadestuekontakt for en voldsskade

Anmeldelser til politi n=8.758	Anmeldte voldstilfælde til politi og skadestue n=3.471	Kontakter til skadestue n=9.419
--	--	---

Kilde: Kriminalregisteret, Landspatientregisteret, 2004-2005

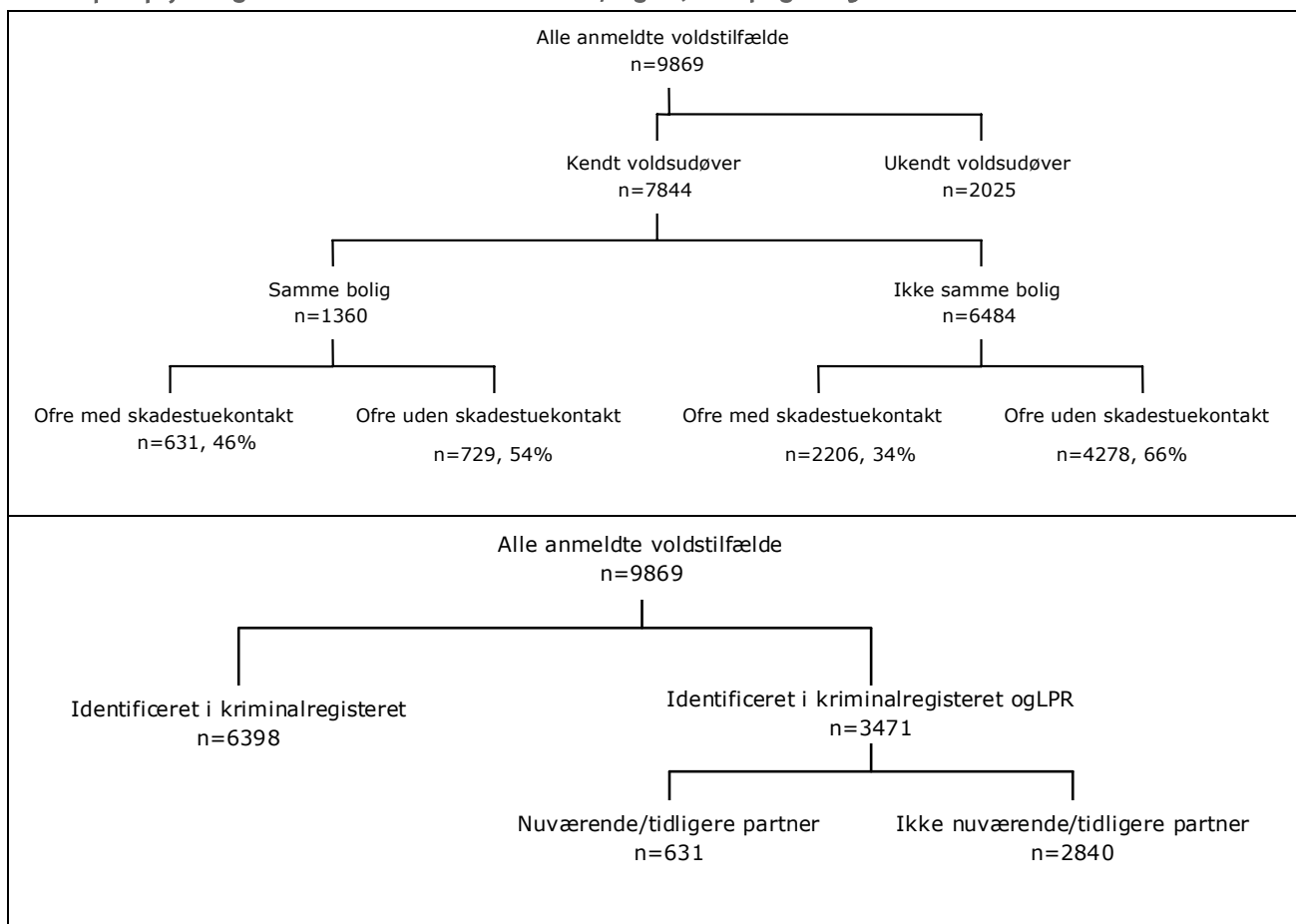
I vurderingen af, hvor mange kvinder, der både anmelder vold til politiet og bliver behandlet på skadestue for voldsskaden, har vi defineret til, at det drejer sig om samme hændelse, hvis der er op til 14 dage mellem politianmeldelsen og skadestuekontakten. I tilfælde hvor en kvinde har haft flere voldsanmeldelser kort tid efter hinanden og samtidig kontakt til en skadestue, er den skadestuekontakt, der er tættest i tid på voldsanmeldelsen medtaget i analysen.

I det samlede materiale er der 9.869 tilfælde af politianmeldt vold blandt i alt 8.758 forskellige kvinder, heraf havde 3.471 (40%) en tilhørende skadestuekontakt på grund af voldshandlingen, mens 5.287 af kvinderne (60%) ikke genfindes i Landspatientregisteret

med en sygehuskontakt på grund af voldsskade inden for det definerede tidsrum i relation til politianmeldelsen (Figur 25).

Blandt de 7.844 tilfælde af politianmeldt vold i de to år, 2004 og 2005, hvor der er oplysning om en voldsudøver, kan 2.837, 36%, genfindes i Landspatientregisteret. I de 1.360 tilfælde, hvor offeret på et tidspunkt har boet sammen med voldsudøveren, har offeret i 631 tilfælde, dvs. i 46% af tilfældene, også været i kontakt med skadestue på grund af volden.

Figur 25. Voldsofre, der både er registreret i Kriminalregisteret og i Landspatientregisteret, fordelt på oplysninger om relation til voldsudøver/sigtet, 2004 og 2005.

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Blandt de anmeldte voldstilfælde er der enkelte tilfælde, hvor der både er anmeldt en ukendt og en kendt voldsudøver i samme sag.

Der er en tendens til, at voldsofre ved partnervold hyppigere har kontaktet skadestue for voldsskaden end voldsofre udsat for ikke-partnervold. Det kunne tyde på, at partnervold ofte er særlig alvorlig og derfor ofte kan medføre behandlingskrævende skader. Men sammenhængen kan også delvis forklares ved, at politiet især i tilfælde af partnervold ønsker en dokumentation af voldsskaderne med henblik på en evt. senere retssag og derfor kontakter en skadestue for at få udfærdiget en politiattest.

Voldsskader ved partnervold

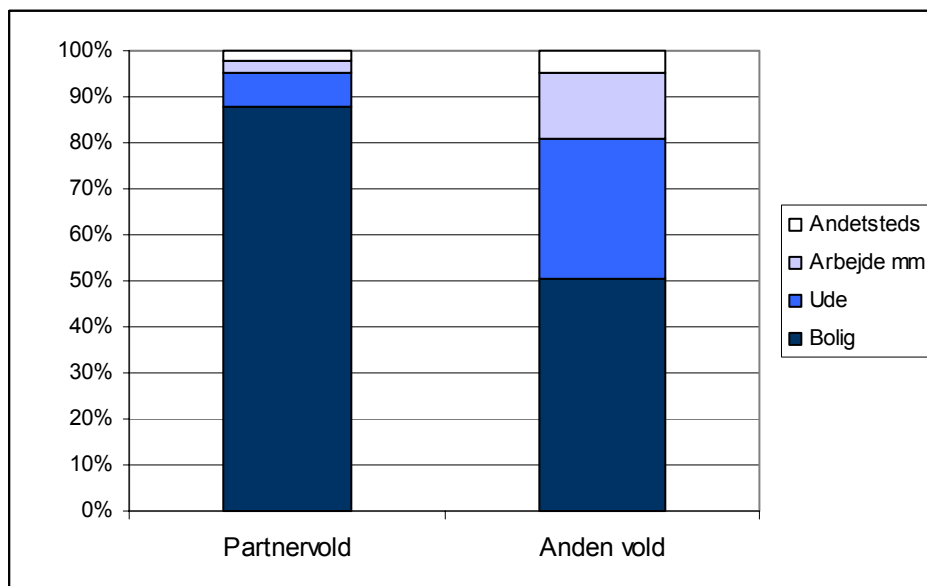
Landspatientregisteret rummer relativt detaljerede oplysninger om en række omstændigheder ved voldsskaden, herunder læsionens karakter, skadesmekanisme og skadessted. I de følgende figurer, 26, 27 og 28, sammenlignes disse faktorer for henholdsvis 631 ofre for partnervold og 2.206 ofre for ikke-partnervold, der i forbindelse med en politianmeldelse også har kontaktet en skadestue. Det skal bemærkes, at i forhold til data i befolkningsundersøgelserne er det en langt mindre andel der kan afgrænses som partnervold alene ud fra registerdata.

Figur 26 illustrerer forskellene i skadesstedet ved partnervold og ikke-partnervold. Vold mod kvinder sker oftest i et hjem, men langt hyppigere når det drejer sig om partnervold end ved andre former for vold.

For alle anmeldte voldstilfælde, som er undersøgt på en skadestue, er skaden hyppigst opstået ved stump vold, dvs. slag eller stød mod hård genstand, i alt i 90% af tilfældene, og der er ikke forskel mellem partnervold og ikke-partnervold (Figur 27).

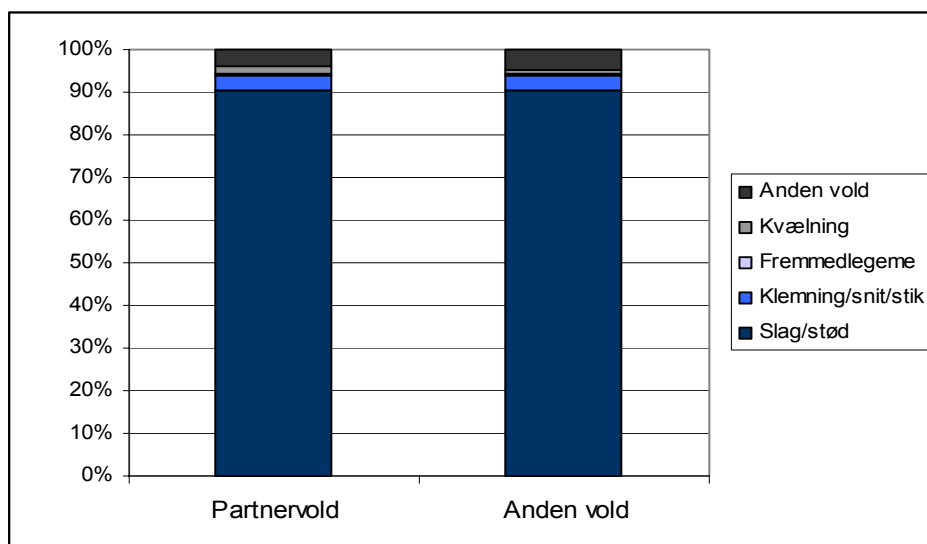
Der er ikke forskel i skademønsteret blandt kvinder, der ud fra data om sambos forhold er identificerede som udsat for partnervold i forhold til blandt kvinder med anden voldsudsættelse (Figur 28). I tidligere analyser af data om voldsrelaterede skadestuekontakter blev der påvist en større andel af hoved- og halsskader ved partnervold end ved andre former for vold (Helweg-Larsen k & Kruse M 2004).

Figur 26. Skadested fordelt på tilfælde af partnervold og ikke-partnervold, 2004 og 2005

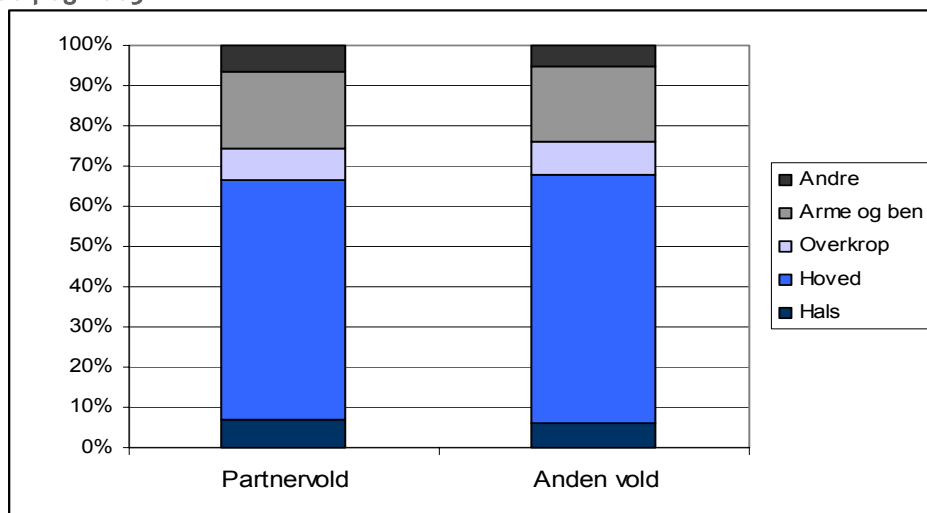
Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Figur 27. Voldstype, skademekanisme fordelt på partnervold og ikke-partnervold, 2004 og 2005

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Figur 28. Skadens lokalisation på kroppen, fordelt på partnervold og ikke-partnervold, 2004 og 2005

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Politianmeldte sager og befolkningsundersøgelsen i 2005

Sammenkøres de politianmeldte voldstilfælde med Landspatientregisteret og Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen i 2005 findes, at kvinder der både har anmeldt en voldshændelse til politiet og været på en skadestue på grund af vold, oftere rapporterer vold i den nationale spørgeskemaundersøgelsen, SUSY, i forhold til kvinder der kun har anmeldt volden til politiet. Blandt de kvinder der i 2004-2005 anmeldte en voldshændelse til politiet, havde 10 deltaget i den nationale spørgeskemaundersøgelse i 2005. Halvdelen af disse, det vil sige 5 kvinder, havde rapporteret udsættelse for fysisk eller seksuel vold det seneste år. Voldsudøveren var i 40% af tilfældene angivet som en nuværende eller tidligere partner, og i 60% af tilfældene var der en anden relation til voldsudøveren. Det skal bemærkes, at resultaterne er baseret på meget begrænsede data.

Generelt rapporterede en større andel af kvinderne med en skadestuekontakt, at de havde været udsat for vold seneste år i forhold til kvinderne, som ikke er registreret med en skadestuekontakt for voldsskade.

Blandt de i alt 2979 kvinder, der i 2005 besvarede sundheds- og sygelighedsundersøgelsens spørgsmål om udsættelse for vold, er i alt 0,3% registreret i Offerstatistikken, 2004-2005, for en politianmeldelse vedrørende voldsudsættelse. Halvdelen af disse kvinder, havde også i spørgeskemaundersøgelsen angivet, at de havde været udsat for vold seneste år.

Blandt de 2.969 kvinder i spørgeskemaundersøgelsen, der ikke var registreret i Offerstatistikken, rapporterede 167, 5,6%, at de havde været udsat for vold seneste år. De relativt få kvinder, der havde anmeldt voldshændelsen til politiet, angav oftere, at voldsudøveren var en nuværende eller tidligere partner (40%), i forhold til kvinder, der ikke havde anmeldt volden til politiet (33%).

Kvinder der har anmeldt en voldshændelse til politiet, rapporterer generelt volden som værende af mindre grov art i forhold til den vold, der ikke anmeldes til politiet.

At kvinder, som oplever grov vold, ikke politianmelder kan muligvis forklares ved, at partnervold ofte kan være særlig grov, men at de kvinder, der udsættes for partnervold måske oftere tøver med at politianmelde i forhold til andre voldsofre. Denne tolkning må på grund af det spinkle talmateriale tages med forbehold.

Sociale faktorer

I det følgende præsenteres en række sociale faktorer, der beskriver ofre, der har politianmeldt volden, ud fra Danmarks Statistiks oplysninger om erhvervstilknytning, uddannelse, husstandstype, civilstand og etnicitet. De sociale faktorer beskrives for alle voldsofre og for ofre til partnervold, defineret ud fra bofællesskab mellem offer og sigtet inden for en given tidsperiode.

Et givet voldsoffer kan have anmeldt vold både fra en samboende partner og fra en anden person, og vil derfor optræde i begge kolonner. Dette gjorde sig gældende for knap 50 kvinder. Men voldsofre, der har anmeldt vold mere en gang fra den samme type voldsudøver, optræder kun én gang i tabellen.

Aldersgrupper

To ud af tre af voldsofrene var 16-39 år gamle mod godt og vel to ud af tre i den samlede kvindelige befolkning over 15 år. Omtrent 90% af ofre til partnervold, defineret ved at sigtede og ofret havde boet sammen pr. 1. januar et af årene 2004, 2005 og 2006, var i alderen 20-49 år mod 40% af den kvindelige befolkning over 15 år (Tabel 20).

Tabel 20. Den aldersmæssige fordeling af kvindelige voldsofre < 15 år i forhold til samboende eller ikke-samboende med voldsudøveren, 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005.

Aldersgruppe	Ofre for partnervold		Ofre for ikke-partnervold		Alle ofre		Kvindelige befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
16-19 år	60	5,2	1112	14,7	1168	13,4	116648	5,3
20-29 år	379	32,3	2024	26,7	2379	27,3	316631	14,4
30-39 år	408	35,1	1835	24,2	2229	25,6	393933	17,9
40-49 år	245	21,1	1516	20,0	1755	20,2	380244	17,2
50-59 år	62	5,3	781	10,3	841	9,7	372586	16,9
60-69 år	12	1,0	230	3,0	242	2,8	285774	13,0
70-79 år	0	0,0	57	0,8	57	0,7	194075	8,8
80+ år	0	0,0	30	0,4	30	0,3	146426	6,6
I alt	1163	100,0	7585	100,0	8701	100,0	2206317	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Erhvervstilknytning

Fra Danmarks Statistik er der indhentet oplysninger om erhvervstilknytning for både ofre og voldsudøver. Socialgrupperne er opdelt på forskellige typer af beskæftigelse, og kategorier uden for arbejdsmarkedet. I tabel 21 præsenteres data opdelt på i 13 detaljerede socioøkonomiske grupper. I forhold til den samlede kvindelige befolkning er der blandt voldsofre en overvægt af ikke-erhvervsaktive personer.

Tabel 21. Den erhvervmæssige fordeling af kvindelige ofre for vold i forhold til samboende eller ikke-samboende med voldsudøveren, og fordelingen for den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005.

Erhvervstilknytning	Ofre for partnervold		Ofre for ikke-partnervold		Alle ofre		Kvindelige befolkning (16-59 år)	
	N	%	N	%	N	%	N	%
I arbejde	435	37,6	3.790	52,0	4.215	50,2	1.191.294	75,4
Arbejdsløs	104	9,0	385	5,3	487	5,8	66.870	4,2
Udenfor arbejdsstyrken	617	53,4	3.116	42,7	3.698	44,0	322.521	20,4
I alt	1.156	100,0	7.291	100,0	8.400	100,0	1.580.685	100,0
Selvstændige	18	1,6	137	1,9	155	1,9	38.429	2,4
Medarbejdende ægtefælle	0	0,0	5	0,1	5	0,1	5.638	0,4
Topledere	1	0,1	55	0,8	56	0,7	16.076	1,0
Lønmodtagere højeste niveau	23	2,0	298	4,1	321	3,8	145.958	9,2
Lønmodtager mellemniveau	49	4,2	819	11,2	868	10,3	259.592	16,4
Lønmodtagere grundniveau	204	17,7	1.649	22,6	1.850	22,0	493.549	31,2
Andre lønmodtagere	58	5,0	288	4,0	343	4,1	87.350	5,5
Lønmodtagere u.n.a.	82	7,1	539	7,4	617	7,4	144.702	9,2
Arbejdsløse	104	9,0	385	5,3	487	5,8	66.870	4,2
Midlertidigt uden for arbejdsstyrken	461	39,9	2.078	28,5	2.509	29,9	64.616	4,1
Tilbagetrækning fra arbejdsstyrken	1	0,1	3	0,1	4	0,1	3.797	0,2
Pensionister	89	7,7	675	9,3	759	9,0	88.199	5,6
Andre	66	5,7	360	4,9	426	5,1	165.909	10,5
I alt	1.156	100,0	7.291	100,0	8.400	100,0	1.580.685	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Der er en tendens til forskel i erhvervsstatus for voldsofre for partnervold og ofre for anden vold. Voldsofre, der har boet sammen med voldsudøveren, og dermed har været udsat for partnervold, er oftere uden for arbejdsstyrke end den anden gruppe ofre (Tabel 21).

Uddannelse

Der er en tendens til, at især ofre for partnervold har en kortere uddannelseslængde end den samlede kvindelige befolkning, således havde halvt så mange mere end 10 års uddannelse, henholdsvis 16,8% og 30,3% (Tabel 22).

Tabel 22. Fordelingen af uddannelsesniveaue blandt kvindelige ofre for vold i forhold til samboende eller ikke-samboende med voldsudøveren, og fordelingen for den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005.

Uddannelseslængde	Ofre for partnervold (16 år+)		Ofre for ikke-partnervold (16 år+)		Alle ofre (16 år+)		Kvindelige befolkning (16 år+)	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Under 10 års uddannelse	354	30,4	2129	28,0	2464	28,3	543929	30,3
10 år og erhvervsuddannelser	519	44,6	3230	42,5	3730	42,8	857694	24,7
Over 10 års uddannelse	196	16,8	1942	25,6	2136	24,5	669396	38,9
Uoplyst	95	8,2	296	3,9	384	4,1	5499	0,3
I alt	1164	100,0	7597	100,0	8714	100,0	2206227	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Civilstand

En lavere andel af ofre end af den samlede kvindelige befolkning er gifte, og tilsvarende er en større andel enlige, 72% mod 51% af befolkningen. Ikke overraskende svarer fordelingen af civilstand blandt ofre, der har boet sammen med voldsudøveren til fordelingen i befolkningen (Tabel 23).

Tabel 23. Fordelingen af civilstand blandt kvindelige ofre for vold i forhold til samboende eller ikke-samboende med voldsudøveren, og fordelingen for den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005.

Samlevsstatus	Ofre for partnervold		Ofre for ikke-partnervold		Alle ofre		Kvindelige befolkning (>15 år)	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Gift	529	45,5	1909	25,1	2423	27,8	1.078.731	48,9
Samboende	0	0,0	21	0,3	21	0,2	2.793	0,1
Single	635	54,5	5667	74,6	6270	72,0	1.124.793	51,0
I alt	1164	100,0	7597	100,0	8714	100,0	2.206.267	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Husstand

De følgende tabeller præsenterer oplysninger om voldsorfes husstand, dvs. hvorvidt kvinden i 2005 boede sammen med andre voksne og/eller sammen med børn. Det kan give et indtryk af hvor mange børn, der kan have været vidne til vold mod deres mor.

To ud af tre ofre, der havde boet sammen med voldsudøveren, boede også med børn. Det var en højere procentandel end i den samlede kvindelige befolkning over 15 år, hvor godt hver tredje havde hjemmeboende børn og ca. to ud af tre ingen børn i husstanden (Tabel 24).

Tabel 24. Fordelingen af husstand blandt kvindelige ofre for vold i forhold til samboende eller ikke-samboende med voldsudøveren, og fordelingen for den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005.

Husstand	Ofre for partnervold		Ofre for ikke-partnervold		Alle ofre		Kvindelige befolkning (>15 år)	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Voksne med børn	772	66,3	3577	47,1	4318	49,6	763.678	34,6
Voksne uden børn	389	33,4	3980	52,4	4353	50,0	1.441.642	65,3
Hjemmeboende børn	3	0,3	40	0,5	43	0,4	907	0,04
I alt	1164	100,0	7597	100,0	8714	100,0	2.206.227	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Etnicitet

En højere andel af ofre for vold og overgreb er indvandrere eller efterkommere end i den etnisk danske kvindelige befolkning. Forskellene er mest markante for volds ofre, der har boet sammen med voldsudøveren, dvs. udsatte for partnervold (Tabel 25).

Tabel 25. Fordeling af etnicitet blandt kvindelige ofre for vold i forhold til samboende eller ikke-samboende med voldsudøveren, og fordelingen for den samlede kvindelige befolkning over 15 år i Danmark 2005.

Etnicitet (Indvandrerstatus)	Ofre for partnervold		Ofre for ikke-partnervold		Alle ofre		Kvindelige befolkning (16 år+)	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Etnisk Dansk	845	72,6	6688	88,0	7497	86,0	2029082	92,0
Indvandrer	300	25,8	784	10,3	1074	12,3	163007	7,4
Efterkommer	19	1,6	125	1,7	143	1,7	14138	0,6
I alt	1164	100,0	7597	100,0	8714	100,0	2206227	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

Kapitel 5. Voldsudøverne

Data i Landspatientregisteret inkluderer ikke oplysninger om voldsudøveren. Et forsigtigt skøn baseret på en tidligere detaljeret gennemgang af skadestuejournaler er, at i to ud af tre voldstilfælde, som bliver sygehusbehandlet, er udøveren en person med nær relation til kvinden, og i mindst hvert tredje tilfælde en nuværende eller tidligere partner (Helweg-Larsen & Kruse M 2004). Omfanget af denne vold skønnes at være faldet over de senere år.

I perioden 2003 til 2006 er der således ud fra data i Landspatientregisteret konstateret en stigning i andelen af voldsskader der er sket uden for bolig, fra ca. 40% til 45%, hvilket svarer til data i befolkningsundersøgelserne, der tyder på en stigning i arbejdsrelateret vold og et fald i andelen af vold, der er udøvet af nuværende eller tidligere partner.

Kriminalstatistikken publicerer ikke rutinemæssigt data om relationen mellem volds ofre og sigtede i sager om fysisk vold og seksuelle overgreb. I det følgende kapitel præsenteres der data om mulige samboforhold mellem offer og sigtet, hvilket kan give et skøn over andelen af partnervold blandt alle tilfælde af politianmeldt vold mod kvinder i 2004 og 2005. Knap 20% af volds ofrene havde på noget tidspunkt i perioden 2004-2006 haft samme adresse som den person, der var sigtet i sagen.

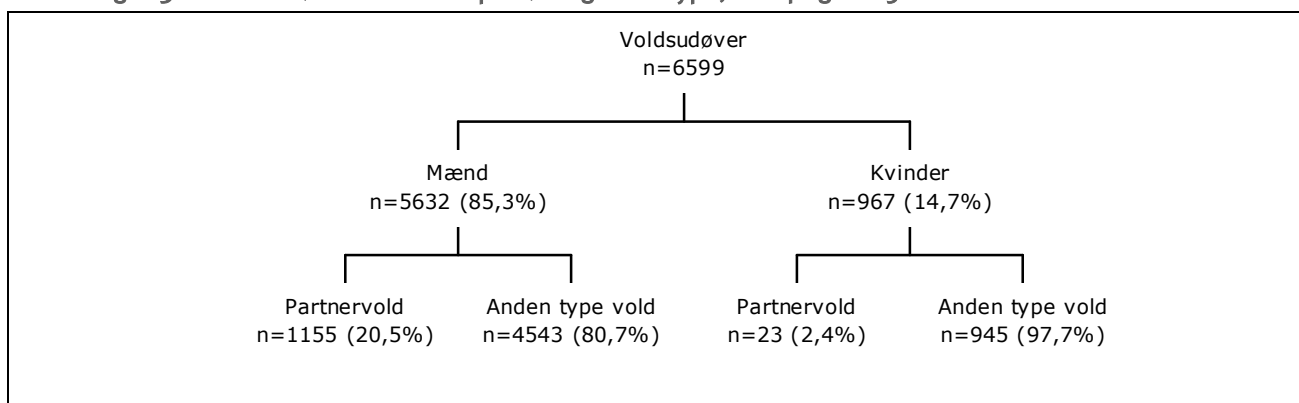
Et estimat for andelen af partnervold blandt alle voldstilfælde anmeldt til politiet eller behandlet på en skadestue er således usikkert. Men et forsigtigt skøn er, at ca. hver fjerde tilfælde er udøvet af en nuværende partner.

Køn

I 2004 og 2005 var det hovedsageligt mænd, der var sigtet i de anmeldte voldssager mod kvinder, i alt 5.632 mænd ud af 6.599 sigtede. Voldsudøveren var således en mand i 85% af alle politianmeldte tilfælde af vold i den toårige periode og i 15% af tilfældene en kvinde (n=967). Ud fra Rigspolitiets Offerundersøgelse i 2005 er det oplyst, at der ved arbejdsrelateret vold var en relativ større andel kvindelige voldsudøvere end ved andre typer af vold mod kvinder.

Blandt de 1.178 tilfælde, som er defineret som partnervold, var 98% mænd (n=1155) og 2% kvinder (n=23). Blandt voldsudøvere til de øvrige anmeldte voldstilfælde var 83% en mand (n=4543) og de øvrige 17% en kvinde (n=945). Mænd der har begået partnervold kan også have begået anden type vold, hvorfor disse ikke summerer til det samlede antal mænd. Det samme gør sig gældende for kvinderne (Figur 32).

Figur 32. Voldsudøveren fordelt på køn og voldstype, 2004 og 2005

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre, 2004-2005

I de følgende tabeller præsenteres der data om henholdsvis mandlige voldsudøvere og kvindelige voldsudøvere til fysisk vold og seksuelle overgreb mod kvinder. Der indgår data om 5.632 mænd og 967 kvinder.

Alder

De mandlige voldsudøvere er markant yngre end den generelle mandlige befolkning i Danmark, 36% er 16-29 år mod 16% i befolkningen, og det er især voldsudøvere til ikke-partnervold, der er yngre end den generelle mandlige befolkning (Tabel 26). To ud af tre udøvere af partnervold er mellem 20 og 49 år gamle, mod knap en ud af tre i befolkningen. Det svarer til, at den højeste forekomst af partnervold er blandt de 30-49-årige kvinder.

Tabel 26. Den aldersmæssige fordeling af mandlige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede mandlige befolkning i Danmark 2005.

	Mandlige voldsudøvere, i alt		Mandlige voldsudøvere af partnervold		Mandlige voldsudøvere af anden vold		Mandlig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
<16 år	84	1,5	3	0,3	81	1,8	555070	20,6
16-19 år	539	9,6	15	1,3	524	11,5	123124	4,6
20-29 år	1527	27,1	254	22,0	1296	28,5	321624	11,9
30-39 år	1749	31,1	443	38,4	1333	29,3	404173	15,0
40-49 år	1183	21,0	319	27,6	877	19,3	391385	14,5
50-59 år	406	7,2	98	8,5	311	6,9	376191	13,9
60-69 år	123	2,2	21	1,8	102	2,3	274918	10,2
70-79 år	19	0,3	2	0,2	17	0,4	156272	5,8
80+ år	2	0,0	0	0,0	2	0,0	94535	3,5
I alt	5632	100,0	1155	100,0	4543	100,0	2697292	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre 2004 og 2005

Hovedparten, 75%, af kvindelige voldsudøvere er 16-39-årige mod 33% af den samlede kvindelige befolkning. Blandt de få kvindelige udøvere af partnervold, i alt 23 personer, var knap 75% mellem 20 og 49 år mod knap 40% af den kvindelige befolkning (Tabel 27).

Tabel 27. Den aldersmæssige fordeling af kvindelige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005.

	Kvindelig voldsudøvere, ialt		Kvindelige voldsudøvere af partnervold		Kvindelige voldsudøvere af anden vold		Kvindelig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
< 16 år	31	3,2	0	0,0	31	3,3	527886	19,3
16-19 år	225	23,3	2	8,7	223	23,6	116648	4,3
20-29 år	268	27,7	5	21,7	263	27,8	316631	11,6
30-39 år	230	23,8	7	30,4	224	23,7	393933	14,4
40-49 år	158	16,3	5	21,7	153	16,2	380244	13,9
50-59 år	43	4,5	4	17,4	39	4,1	372586	13,6
60-69 år	10	1,0	0	0,0	10	1,1	285774	10,4
70-79 år	2	0,2	0	0,0	2	0,2	194075	7,1
80+ år	0	0,0	0	0,0	0	0,0	146426	5,4
I alt	967	100,0	23	100,0	945	100,0	2734203	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre 2004 og 2005

Erhvervstilknytning

Der er tilsvarende indhentet oplysning om voldsudøveres erhvervstilknytning (Tabel 28), 5402 mandlige og 924 kvindelige i alderen 16-59 år. Et antal voldsudøvere var ikke kendt af Danmarks statistik i 2005, hvorfor disse ikke indgår i tabel 28.

Det er muligt at en voldsudøver har begået vold flere gange i perioden 2004-2005, hvorfor vedkommende både kan indgå i kategorien partnervold og i kategorien af anden type vold. Dog indgår voldsudøveren kun en gang i kolonnen 'mandlige voldsudøvere' eller 'kvindelige voldsudøvere'.

Tabel 28. Fordelingen af erhvervstilknytning af mandlige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede mandlige befolkning i Danmark 2005.

Erhvervstilknytning	Mandlige voldsudøvere (16-59 år)		Mandlige voldsudøvere af partnervold (16-59 år)		Mandlige voldsudøvere af anden vold (16-59 år)		Mandlig befolkning (16-59 år)	
	N	%	N	%	N	%	N	%
I arbejde	2127	39,4	615	54,5	1535	35,4	1297405	80,2
Arbejdsløs	413	7,6	97	8,6	320	7,4	63468	3,9
Udenfor arbejdsstyrken	2862	53,0	417	36,9	2484	57,2	256523	15,9
I alt	5402	100,0	1129	100,0	4339	100,0	1617096	100,0
Selvstændige	206	3,8	58	5,1	149	3,4	104373	6,5
Medarbejdende ægtefælle	0	0,0	0	0,0	0	0,0	526	0,03
Topledere	12	0,2	2	0,2	10	0,2	44236	2,7
Lønmodtagere højeste niveau	60	1,1	26	2,3	34	0,8	161483	10,0
Lønmodtager mellemniveau	112	2,1	35	3,1	79	1,8	161672	10,0
Lønmodtagere grundniveau	912	16,9	260	23,0	656	15,1	487403	30,1
Andre lønmodtagere	302	5,6	88	7,8	219	5,1	111211	6,9
Lønmodtagere u.n.a.	523	9,7	146	12,9	388	8,9	226501	14,0
Arbejdsløse	413	7,7	97	8,6	320	7,4	63168	3,9
Midlertidigt uden for arbejdsstyrken	1384	25,6	247	21,9	1154	26,6	38528	2,4
Tilbagetrækning fra arbejdsstyrken	1	0,02	1	0,1	0	0,0	1637	0,1
Pensionister	807	14,9	87	7,7	729	16,8	74423	4,6
Andre	670	12,4	82	7,3	601	13,9	141935	8,8
I alt	5402	100,0	1129	100,0	4339	100,0	1617096	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre 2004 og 2005

En stor andel, 60%, af mandlige voldsudøvere var uden for arbejdsstyrken, mod kun 16% af den samlede mandlige befolkning. Ca. 25% af voldsudøverne var *midlertidigt* uden for arbejdsstyrken, hvilket kan omfatte at være frihedsberøvede, 15% var på varig pensionsydelse og 8% var arbejdsløse. Det er en lavere andel af voldsudøvere til partnervold, der er uden for arbejde, 45% mod 65% af voldsudøvere til ikke-partnervold. Forskellen skyldes især, at en lavere andel af pensionister blandt udøvere af partner-vold sammenlignet med udøvere af ikke-partnervold (Tabel 28).

De kvindelige voldsudøvere er i endnu højere grad end de mandlige arbejdsløse, midlertidigt uden for arbejdsstyrken eller på varig pension (Tabel 29).

Tabel 29. Fordelingen af erhvervstilknytning af kvindelige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005.

Erhvervstilknytning	Kvindelig voldsudøvere (16-59 år)		Kvindelige voldsudøver af partnervold (16-59 år)		Kvindelige voldsudøver af anden vold (16-59 år)		Kvindelig befolkning (16-59 år)	
	N	%	N	%	N	%	N	%
I arbejde	251	27,2	9	39,1	242	26,8	1.191.294	75,4
Arbejdsløs	52	5,6	3	13,0	49	5,4	66.870	4,2
Udenfor arbejdsstyrken	621	67,2	11	47,9	611	67,7	322.521	20,4
I alt	924	100,0	23	100,0	902	100,0	1.580.685	100,0
Selvstændige	13	1,4	1	4,4	12	1,3	38.429	2,4
Medarbejdende ægtefælle	1	0,1	0	0,0	1	0,1	5.638	0,4
Topledere	0	0,0	0	0,0	0	0,0	16.076	1,0
Lønmodtagere højeste niveau	6	0,7	0	0,0	6	0,7	145.958	9,2
Lønmodtager mellemniveau	22	2,4	3	13,0	19	2,1	259.592	16,4
Lønmodtagere grundniveau	120	13,0	4	17,4	116	12,9	493.549	31,2
Andre lønmodtagere	38	4,1	0	0,0	38	4,2	87.350	5,5
Lønmodtagere u.n.a.	51	5,5	1	4,4	50	5,5	144.702	9,2
Arbejdsløse	52	5,6	3	13,0	49	5,4	66.870	4,2
Midlertidigt uden for arbejdsstyrken	347	37,6	5	21,7	342	37,9	64.616	4,1
Tilbagetrækning fra arbejdsstyrken	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3.797	0,2
Pensionister	171	18,5	5	21,7	167	18,5	88.199	5,6
Andre	103	11,5	1	4,4	102	11,3	165.909	10,5
I alt	924	100,0	23	100,0	902	100,0	1.580.685	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre 2004 og 2005

Uddannelseslængde

Det er en væsentlig lavere andel af både mandlige og kvindelige voldsudøvere, der har en længerevarende uddannelse sammenlignet med den samlede mandlige henholdsvis kvindelige befolkning. Mindre end 10% af voldsudøverne mod 36% af mandlige og 25% af kvindelige befolkning havde ti års skoleuddannelse og efterfølgende erhvervsuddannelse (Tabel 30 og 31).

Tabel 30. Fordelingen af uddannelsesniveau blandt mandlige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede mandlige befolkning i Danmark 2005

Uddannelseslængde	Mandlige voldsudøvere		Mandlige voldsudøvere af partnervold		Mandlige voldsudøvere af anden vold		Mandlig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Under 10 års uddannelse	2348	41,7	408	35,3	1969	43,3	494.958	18,5
10 år og erhvervsuddannelser	2252	40,0	502	43,5	1772	39,0	979.989	36,6
Over 10 års uddannelse	538	9,5	154	13,3	394	8,7	580.979	21,7
Uoplyst	494	8,8	91	7,9	408	9,0	39.764	1,5
I alt	5632	100,0	1155	100,0	4543	100,0	2.677.292	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre 2004 og 2005

Tabel 31. Fordelingen af uddannelsesniveau blandt kvindelige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005

Uddannelseslængde	Kvindelig voldsudøvere		Kvindelige voldsudøvere af partnervold		Kvindelige voldsudøvere af anden vold		Kvindelig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Under 10 års uddannelse	440	45,5	6	26,1	435	46,0	572.830	21,0
10 år og erhvervsuddannelser	361	37,3	10	43,5	351	37,1	857.768	31,4
Over 10 års uddannelse	89	9,2	5	21,7	84	8,9	669.396	24,5
Uoplyst	77	8,0	2	8,7	75	7,9	37530	1,4
I alt	967	100,0	23	100,0	945	100,0	2734113	100,0

Civilstand

En langt lavere andel af mandlige voldsudøvere er gifte eller samboende end andelen i den mandlige befolkning, og der er naturligvis en større andel af mandlige voldsudøvere til partnervold, der er gifte (Tabel 32).

Tabel 32. Fordelingen af civilstand blandt mandlige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede mandlige befolkning i Danmark 2005.

Civilstand	Mandlige voldsudøvere		Mandlige voldsudøvere af partnervold		Mandlige voldsudøvere af anden vold		Mandlig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Gift	1155	20,5	532	46,1	649	14,3	1.077.012	40,2
Samboende	1	0,02	0	0,0	1	0,02	3521	0,1
Single	4476	79,5	623	53,9	3893	85,7	1.596.759	59,7
I alt	5632	100,0	1155	100,0	4543	100,0	2.677.292	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre 2004 og 2005

Det er bemærkelsesværdigt, at en betydelige lavere andel af kvindelige voldsudøvere til partnervold er gift i forhold til andelen i den kvindelige befolkning (Tabel 33).

Tabel 33. Fordelingen af civilstand blandt kvindelige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005.

Civilstand	Kvindelig voldsudøvere		Kvindelige voldsudøvere af partnervold		Kvindelige voldsudøvere af anden vold		Kvindelig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Gift	143	14,8	4	17,4	139	14,7	1.078.731	39,4
Samboende	2	0,2	0	0,0	2	0,2	2.793	0,1
Single	822	85,0	19	82,6	804	85,1	1.652.589	60,5
I alt	967	100,0	23	100,0	945	100,0	2.734.113	100,0

Samboende med børn

En lavere andel af mandlige voldsudøvere end af mandlige befolkning bor uden børn i husstanden. Der er ingen særlig forskel heri for kvindelige voldsudøvere sammenholdt med den kvindelige befolkning (Tabel 34 og 35).

Tabel 34. Fordelingen af husstandstype blandt mandlige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede mandlige befolkning i Danmark 2005.

Husstand	Mandlige voldsudøvere		Mandlige voldsudøver af partnervold		Mandlige voldsudøver af anden vold		Mandlig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Voksne med børn	1797	31,9	557	48,2	1273	28,0	1.246.329	46,5
Voksne uden børn	3800	67,5	598	51,8	3235	71,2	1.428.842	53,4
Hjemmeboende børn	35	0,6	0	0,0	35	0,8	2121	0,1
I alt	5632	100,0	1155	100,0	4543	100,0	2.677.292	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre 2004 og 2005

Tabel 35. Fordelingen af husstandstype blandt kvindelige voldsudøvere af vold i forhold til partnervold og ikke partnervold i 2004 og 2005, og fordelingen af den samlede kvindelige befolkning i Danmark 2005.

Civilstand	Kvindelig voldsudøvere		Kvindelige voldsudøver for partnervold		Kvindelige voldsudøver for anden vold		Kvindelig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Voksne med børn	422	43,6	13	56,5	409	43,3	1.290.220	47,2
Voksne uden børn	527	54,5	10	43,5	518	54,8	1.442.222	52,8
Hjemmeboende børn	18	1,8	0	0,0	18	1,9	1.671	0,1
I alt	967	100,0	23	100,0	945	100,0	2.734.113	100,0

Kilde: Kriminalregisteret og Danmarks Statistiks registre 2004 og 2005

Etnicitet

Både blandt mandlige og kvindelige voldsudøvere er der en større andel indvandrere end i den samlede befolkning, knap 20% mod 6% blandt mænd – og 14% mod 6% blandt kvinder (Tabel 36 og 37).

Tabel 36. Etnicitet blandt mandlige voldsudøvere i 2004 og 2005 i sammenligning med den mandlige befolkning i Danmark, 2005.

Etnicitet Indvandrerstatus	Mandlige voldsudøvere		Mandlige voldsudøver af partnervold		Mandlige voldsudøver af anden vold		Mandlig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Etnisk Dansk	4331	76,9	836	72,4	3542	78,0	2.454.186	91,7
Indvandrer	1108	19,7	299	25,9	828	18,2	167.537	6,3
Efterkommer	193	3,4	20	1,7	173	3,8	55.569	2,0
I alt	5632	100,0	1155	100,0	4543	100,0	2.677.292	100,0

Tabel 137. Etnicitet blandt kvindelige voldsudøvere i 2004 og 2005 i sammenligning med den kvindelige befolkning i Danmark, 2005.

Etnicitet Indvandrerstatus	Kvindelig voldsudøvere		Kvindelige voldsudøver af partnervold		Kvindelige voldsudøver af anden vold		Kvindelig befolkning	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Etnisk Dansk	802	82,9	19	82,6	784	83,0	2505124	91,6
Indvandrer	136	14,1	4	17,4	132	14,0	175830	6,4
Efterkommer	29	3,0	0	0,0	29	3,0	53159	2,0
I alt	967	100,0	23	100,0	945	100,0	2734113	100,0

Kapitel 6. Støtte til voldsofre (Indikator 3)

I forbindelse med den danske handlingsplan er der igangsat en række undervisningsprogrammer rettet mod fagfolk, og der er gennemført oplysningskampagner og blandt andet etableret 24-timers Hotline, som yder rådgivning til voldsramte kvinder.

To af de væsentligste offentlige tilbud til voldsramte kvinder er kvindekrisecentre og centre for voldtægts ofre. Inden for de seneste år er der meget større opmærksomhed på problemet vold mod kvinder i det offentlige system. Blandt sundhedspersonalet er der en større viden og kompetence vedrørende behovet for rådgivning og støtte til voldsofre. Det medfører, at der på flere skadestuer er indarbejdet rutiner vedrørende kontakt med politi, krisecentre og andre, der kan yde støtte til voldsofrene.

6.1 Krisecentre

Landets ca. 45 kvindekrisecentre finansieres langt overvejende af det offentlige gennem kommunernes takstfinansiering. Krisecentrenes finansiering har ændret sig væsentligt fra 1.1.2007 i konsekvens af kommunalreformen.

Der var i 2006 ansat 156 personer på fuldtid, 109 på deltid og ca. 1200 aktive frivillige krisevagter på de 36 krisecentre, der indrapporterer til LOKKs (Landsorganisation af Kvindekrisecentre) årsstatistik. De ansatte er fortrinsvis pædagoger samt socialrådgivere og enkelte andre faggrupper.

Interviews med voldsramte kvinder viser, at de efterspørger faglig viden hos de personer, der skal hjælpe og støtte dem i at tage stilling til deres livssituation. LOKK finder derfor, at det er nødvendigt med kvalificeret personale i centrene og en økonomisk ramme, der kan tilgodese behovet for at kunne ansætte og fastholde kvalificeret personale.

I den seneste årsstatistik fra LOKK (2006 – 36 medvirkende krisecentre) rapporteres der 355 pladser til kvinder og 396 pladser til børn, men reelt kan der være flere pladser til børn, idet nogle krisecentre ikke opgør pladser til børn særskilt.

Blandt 5.767 henvendelser i 2006 om at flytte ind i et krisecenter blev 2.016 afvist på grund af, at der ikke var plads til den pågældende kvinde (med eller uden børn). Det er især i hovedstadsområdet, at der er pladsmangel. Kvinder/sagsbehandlere henvender sig ofte til flere krisecentre, således at tallene ikke nødvendigvis er lig med det reelle behov for plads. I en undersøgelse fra 2003 af godt 2000 anmodninger om ophold på krisecenter fik 98% af kvinderne plads efter henvendelse på højst 3 forskellige krisecentre.

6.2 *Voldtægtsmodtagelser*

Der er aktuelt etableret modtage- og behandlingscentre for voldtægtsofre på otte sygehuse i Danmark. Centrene er etableret på baggrund af en Folketingsbeslutning i slutningen af 90'erne om at der skulle gennemføres en forbedret indsats i forhold til volds- og voldtægtsramte kvinder. På baggrund heraf udarbejdede Sundhedsstyrelsen i 1998 en vejledning om den fremtidige organisation af denne indsats, som har været retningsgivende for etableringen af centre for voldtægtsofre ved en række sygehuse.

Et center for voldtægtsofre skal have følgende tilbud:

1. Døgnåbent.
2. Modtage både mænd og kvinder.
3. Modtagende sygeplejersker og læger.
4. Ofre kan henvende sig uden henvisning.
5. Intet krav om politianmeldelse.
6. Tilbud om retsmedicinsk undersøgelse og dokumentation af voldsfølger.
7. Overnatningsmulighed i trygt miljø.
8. Tilbud om samtale og rådgivning fra psykolog og socialrådgiver.

De fleste modtagefunktioner har etableret et samarbejde med landets tre retsmedicinske institutter om dokumentation af de mulige fysiske følger af overgrebet. Behandling, rådgivning og opfølgning foretages af personalet på modtagecenteret.

Modtagelsen sker via skadestuen eller via den akutte gynækologisk modtagelse på pågældende sygehus. Henvisningsmåden varierer, ofret kan enten selv henvende sig eller blive henvist fra egen læge, speciallæge, skadestue eller lægevagt. Såfremt der primært er foretaget en politianmeldelse sker henvisningen gennem politiet. På alle de akutte

modtagelser gælder, at henvendelsen skal være sket indenfor de første 48 timer efter det seksuelle overgreb.

Når lægeundersøgelsen er færdig og ofret har fået den nødvendige akutte behandling, er det sygeplejerskens og gynækologens opgave at sørge for, at patienten får en letforståelig information om de muligheder, vedkommende har for senere at få rådgivning fra læge, socialrådgiver og psykolog. Alle har mulighed for en opfølgende samtale med centrets læge, tilbud om psykologsamtale efter behov og rådgivning af socialrådgiver specielt vedrørende anmeldelse og evt. retssag.

6.3 Konkrete initiativer til støtte for volds ofre

Udover kvindekrisecentre og voldtægtsmodtagelser er der igennem de seneste år iværksat en lang række konkrete initiativer for at styrke støtten til voldsramte kvinder og børn (se eksempler herunder). Initiativerne er beskrevet mere fyldestgørende i kapitel 9 under Statslige foranstaltninger.

- Rigspolitiets overordnede strategi over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser
- Akut psykologbistand til voldsramte kvinder
- Udvikling af støtte og fysisk tilgængelighed til krisecentre for kvinder med handicap
- Oplysningskampagne på sprogskoler landet over rettet mod etniske minoritetskvinder
- Udbygning af netværk for voldsramte kvinder
- Undersøgelse og initiativer til forbedring af voldsramte kvinders tilknytning til arbejdsmarkedet
- Udslusningsprojekt til støtte og behandling til kvinder og børn i voldsramte familier
- Digitalt børnenetværk med chatroom for børn og unge (Børnelinket)
- Oplysningskampagne rettet mod unge, køn og vold
- Bofællesskab for voldsramte etniske minoritetskvinder og deres børn
- Oplysningskampagne om vold mod børn
- Forberedende forældrekurser
- Styrkelsen af et børneperspektiv i samværssager i voldsramte familier
- Juridisk rådgivning til fagfolk og voldsramte kvinder
- Undersøgelse af ofres processuelle retsstilling i straffesager

Kapitel 7. Behandlingstilbud til voldsudøvere (Indikator 4)

I de to nationale handlingsplaner til bekæmpelse af vold mod kvinder er der kommet fokus på mulighederne for at forebygge volden ved at ændre den voldelige mands adfærdsmønstre. Der er aktuelt etableret forskellige behandlingstilbud i Danmark:

Dialog Mod Vold (DMV)

Dialog Mod Vold (www.dialogmodvold.dk) som en del af regeringens indsats mod vold i familien. DMV er en del af en privat organisation, Askovgården. DMV har fra 2005 udvidet kapaciteten og tilbyder behandling i København, Århus og Odense. Der er aktuelt ansat 5 psykologer, 4 pædagoger og en administrativ medarbejder.

Behandlingstilbuddet er gratis og anonymt. Mænd kan henvises fra alle relevante myndigheder, som eksempelvis kvindekrisecentre, sociale myndigheder, læger eller politiet. Men det er også muligt for manden at komme på eget initiativ. Behandlingen er af minimum af et års varighed og består af individuel og gruppeterapi.

DMV har fokus på hele familien men tager udgangspunkt i den voldelige mand og hans problemstillinger. Der sendes ved påbegyndelse af et behandlingsforløb et brev til mandens partner, hvori det oplyses, at manden er begyndt i behandling hos Dialog Mod Vold. Formålet med brevet er desuden at kvinden inviteres ind i DMV til en samtale med fokus på sikkerhedsplanlægning og rådgivning i forhold til hendes situation. Derudover bliver den kvindelige partner tilbudt individuelle samtaler gennem hele forløbet. Kvinden bliver orienteret skriftligt, såfremt manden stopper i behandlingen før tid.

Behandlingen i Dialog Mod Vold er bygget op omkring en model, der tilsigter en målrettet intervention. Alle mænd der henvender sig, deltager i et 3 timer langt struktureret interview, med det formål at udarbejde en psykosocial profil, der har til hensigt at kortlægge mandens livsforløb med fokus på barndom, ungdom og voksenliv. Som en del af udredningen udfylder manden desuden en personlighedstest kaldet MCMI, med henblik på afklaring af eventuelle personlighedsforstyrrelser. På baggrund af interviewet og udredning tilrettelægges behandlingen.

Der er tre faser i behandlingsprogrammet, en individuel fase med fokus på udredning, motivation og afklaring af voldens karakter. 2.fase er et 7 måneder gruppeforløb, med fokus på personlig mestring, social mestring og det nye liv. 3 og sidste fase er en integrationsfase, hvor de temaer som der er blevet arbejdet med i gruppeforløbet, bliver integreret i forhold til den enkelte.

I april 2004 offentliggjorde DMV en undersøgelse baseret på deres erfaringer med arbejdet med voldsudøvende mænd og fremhævede, at mænd der er voldelige mod deres partner ikke er psykisk syge i klinisk forstand. Undersøgelsen viste, at langt størstedelen af de mænd, der henvender sig, selv har overværet vold eller været udsat for vold i deres barndom. En stor del af de mænd, som henvender sig til Dialog Mod Vold, har også været voldelige mod andre end partneren og har udøvet vold i adskillige år.

Pr. august 2006 havde 236 mænd gennemgået den psykosociale udredning i Dialog Mod Vold og 70 % havde gennemført behandlingen. Alle mænd der gennemfører deltager i en effektundersøgelse ved sidste individuelle samtale i Dialog Mod vold. Resultaterne af denne undersøgelse vil udkomme i bogform ultimo januar 2008.

Manderådgivningen i Ålborg

Manderådgivningen i Ålborg (www.manderaad.dk) startede i 1994 som et toårigt forsøgsprojekt under Socialministeriet og blev i 1999 gjort permanent. Manderådgivningen er siden 1. januar 2007 et tilbud fra Aalborg Kommune.

Manderådgivningen tilbyder gratis anonyme personlige samtaler til voldelige mænd, som udtrykker et eget ønske om at ændre adfærd. Det er et bredt udsnit af mænd fra alle samfundslag, som henvender sig i Manderådgivningen.

Behandlingsforløbet hos Manderådgivningen er planlagt til at vare fra 5-12 måneder afhængigt af de individuelle behov. De første 2-3 måneder indledes der med samtaler 1 gang om ugen. 90 % af mændene som møder op gennemfører også deres behandling. Dem der ikke gennemfører springer hovedsageligt fra indenfor den første måned.

I efteråret 2004 udgav Manderådgivningen en rapport baseret på interview med 9 mænd som havde været i behandling i Manderådgivningen om deres erfaringer med behandlingen. De 9 mænd udtrykte i stor udstrækning tilfredshed med resultatet og forløbet af behandlingen hos Manderådgivningen.

Manderådgivningen fokuserer meget på at skabe en forandring, som skal sætte manden i stand til at kontrollere de aggressive følelser så de ikke udvikler sig til aggressive handlinger. Manden skal specielt lære at genkende følelser og bearbejde konflikter uden brug af vold. Behandlingen i manderådgivningen bygger på forestillingen om, at manglende selvværd og dårlig kommunikation er hovedårsagen til vold i hjemmet og fokuserer endvidere på den sociale arv som årsag til volden.

Langt størsteparten af mændene har bopæl i Aalborg kommune. De fleste er i aldersgruppen fra 30 til 40 år. Der er en overvægt af mænd, som er samboende med en partner. Om erhvervsuddannelse kan fremhæves, at de fleste af mændene er faglærte og i den periode, hvor de har gået i behandling hos manderådgivningen, har de været i beskæftigelse. Det er et fåtal af mændene, som har haft et misbrug af rusmidler. Manderådgivningens hjemmeside publicerer statistik om klienterne.

Udover de personlige rådgivningsforløb har manderådgivningen haft over 200 telefoniske henvendelser om året fra bl.a. journalister, radio- og tv-stationer, studerende, socialrådgivere, Kriminalforsorgen, andre offentlige og private instanser, venner og familiedlemmer til voldelige mænd og selvfølgelig de voldelige mænd selv. Derudover har der været mange henvendelser pr. e-mail og besøgene på hjemmesiden. Til at forestå behandlingen hos manderådgivningen er der ansat en fuldtids socialpædagog.

Alternativ til Vold (ATV-Roskilde)

Alternativ til Vold i Roskilde (www.atv-roskilde.dk) åbnede i december 2003. Behandlingstilbuddet bygger på behandlingsprincipperne fra Alternativ til Vold fra Norge. Behandlingstilbuddet er gratis.

Formålet med behandlingen er overordnet at stoppe volden og dermed skabe sikkerhed for ofrene, nemlig kvinderne og børnene. Dette sker gennem at tilbyde mændene behandling og dermed mulighed for at finde alternativer til vold. Tilbuddet henvender sig

til mænd over 18 år, som oplever at have problemer med voldelig adfærd overfor deres samlever, og som er motiverede for hjælp til at løse problemet. For at komme i behandling hos ATV skal manden give tilsagn om, at der kan sendes et informationsbrev til partneren, hvori det fremgår, at han er startet i behandling hos ATV.

Selve behandlingen indledes med en række individuelle for-samtaler, hvor problemstillingen diskuteres, og det videre forløb aftales. I langt de fleste tilfælde bliver der tale om deltagelse i et gruppe-forløb, men der kan i nogle tilfælde - ud fra problemstillingen - blive tale om et individuelt forløb. Der kan også blive tale om viderehenvielse til andre behandlingstilbud, hvis det skønnes, at ATV's tilbud ikke er passende eller tilstrækkeligt.

Gruppeterapien består af 6 - 8 mænd og to psykologer. Gruppen mødes 1 1/2 time en gang om ugen på en fast ugedag. Man kan blive i gruppen så længe, man har brug for det. Erfaringerne fra det norske ATV viser, at de fleste har behov for at være i gruppen ca. 1-2 år. Samtalerne i den individuelle terapi varer en time ad gangen og foregår i reglen med en uges mellemrum. Man møder til samtaler med den samme psykolog i hele forløbet, dog ikke nødvendigvis den psykolog, som man havde for-samtalen med. Til at forestå behandlingen har ATV Roskilde ansat 4 psykologer, der deles om 26 timer pr. uge.

På grund af det store behov hos kvinderne for terapeutiske tilbud og ud fra en viden om, at det vil gavne en forbedret konfliktløsning i disse dysfunktionelle familier, er ATV-Roskilde begyndt at arbejde forsøgsvist på at inddrage kvinderne - i samarbejde med det lokale krisecenter i Roskilde.

ATV-Roskilde har gennemsnitligt 2025 forskellige mænd i behandling årligt, og har siden starten gennemført behandling af ca. 80 mænd.

ATV-Roskilde har fået udarbejdet en effektmåling af behandlingen. Effektmålingen viser blandt andet, at der er en del frafald før mændene kommer i grupperne. Til gengæld hører det til sjældenhederne, at man falder fra når man først er kommet i gruppen, selv om behandlingen oftest varer 1-2 år. Man kan læse brugerundersøgelsen på:

www.atv-roskilde.dk/ATVdokumenter/ATV%20unders%BFgelse%20delrapport.pdf

Herning Krisecenter

Manderådgivningen er et tilbud ved psykolog Jørn Dalmer, som tilbyder voldelige mænd behandling ved hjælp af kognitive behandlingsteknikker (telefonisk eller via egentlige ansigt-til-ansigt-sessioner) så som kognitiv adfærdsterapi, eksponeringsterapi, social færdighedstræning m.fl.

Manderådgivningen er målrettet mænd, som fysisk og eller psykisk laver overgreb mod deres kvindelige samlever. Mænd som vel at mærke har et potentiale for at kunne ændre adfærd ved hjælp af kognitive behandlingsteknikker.

Der er tale om et forebyggende behandlingstilbud. Psykolog Jørn Dalmer gennemfører en indledende samtale med den pågældende mand for at finde frem til, hvorvidt behandlingstilbuddet vil være frugtbar. Vurderes Manderådgivningen at være det rette behandlingstilbud, indledes der en "kortlægning af voldsformer", som beskriver på hvilken måde volden har fundet sted. På baggrund af disse informationer og den indledende samtale foretages der vurdering af hvilket terapiforløb, der anvendes, eksempelvis kognitiv adfærdsterapi, eksponeringsterapi, social adfærdstræning m.v. Fællesnævneren for de nævnte terapiformer er, at man i modsætning til de tidligere meget anvendte psykodynamiske metoder, appellerer mere til forstanden frem for følelseslivet. Endvidere betones læreprocessen gennem øvelser og "hjemmeopgaver" højt under sådanne behandlingsforløb. I en del tilfælde involveres den kvindelige partner også i dele af samtaleterapien, hvis det findes at være frugtbar for behandlingen.

Der planlægges at deltage ca. 36 mænd årligt. Og der er indregnet ca. 700 konfrontationstimer årligt.

Krisecenter Odense

Der er tale om en familieorienteret behandlingstilbud til voldelige mænd. Den primære målgruppe er voldelige mænd, der indgår som den mandlige part i en familie. I den forbindelse er det mindre vigtigt, om parret bor sammen eller er kærestepar og mødes ofte. Det afgørende er, at den voldelige mands adfærd påvirker familiens udviklingsmuligheder – og herunder børnenes opvækstmuligheder – i en grad der er invaliderende.

Det parallelle behandlingsprogram for såvel voldsudøveren som de voldsramte er et af de afgørende nye elementer, i det behandlingsprogram, de opstiller. Baggrunden for deres prioritering er de erfaringer, de har gjort i forbindelse med parrådgivning. Her viser praksis, at alle familiemedlemmer i varierende grad skal indgå i parallelle behandlingsforløb, hvis der skal opnås varige ændringer i familiens samlivsmønster. En behandlingsmodel, der kun fokuserer på f.eks. den voldelige part, tager ikke højde for, at den øvrige familie vil fastholde det kendte mønster og på den måde ubevidst modvirke forandringer. Der er desuden tale om støtteforanstaltninger til de børn, der er i hjemmet.

Der planlægges at deltage ca. 25 mænd om året. Hertil kommer 25 kvinder samt et antal børn. Der forventes at bruges ca. 100 konfrontationstimer i et forløb. Hertil kommer ca. 36 timers konfrontationstid for kvinden og 12 timer pr. barn.

Kapitel 8. Uddannelse af professionelle medarbejdere (Indikator 5)

En målrettet forebyggelse af mænds vold mod kvinder i familien kræver en helhedsorienteret og tværfaglig indsats. Den danske indsats er derfor en indsats med mange offentlige og private aktører,

For at styrke sammenhængen og udnytte de mange aktørers ressourcer og kompetencer, er det nødvendigt, at de berørte aktører orienteres om, hvilke muligheder, de selv og andre har for at gribe forbyggende ind, og for at støtte såvel ofre som udøvere af volden. Derfor er det vigtigt, at offentlige og private aktører (efter)uddannes om mænds vold mod kvinder og børn, og at samarbejdet mellem aktørerne styrkes.

Som led i den første handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder blev der uddannet en række forskellige faggrupper og samarbejdet mellem offentlige institutioner og myndigheder blev styrket. Der er desuden udgivet »værktøjskasser« til professionelle, med relevante værktøjer og gode råd, som gennem deres arbejde skal hjælpe voldsramte kvinder og børn.

I handlingsplanen til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008 er der stadig fokus på uddannelse af fagfolk og samtidig på forankring af aktiviteter og viden på kommunalt niveau.

Opfølgning på lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold

For at følge op på lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v. er der afsat 2 millioner kroner årligt til at efteruddanne kommunalt ansatte for at fremme opmærksomheden på problemet. Den enkelte sagsbehandler vil desuden få bedre muligheder for at håndtere og rådgive i de sager, hvor der forekommer vold.

Opprioritering af relevante uddannelser

Rapporten ”Vold i familien – et forsømt eller prioriteret undervisningsemne?” blev offentliggjort i januar 2006. Undersøgelsen, som kan findes på www.vfcudsatte.dk, er lavet af Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte (i dag Servicestyrelsen). Under-

søgelsen viser, at emnet vold mod kvinder ikke inddrages i uddannelsesforløbene på en lang række af de relevante uddannelsesinstitutioner.

Undersøgelsen omfatter 106 uddannelsesinstitutioner fordelt på 12 faggrupper (pædagoguddannelsen, læreruddannelsen, socialrådgiver- og socialdiplomuddannelsen, psykologstudiet, politiuddannelsen, jurastudiet, medicinstudiet, sygeplejerske- og sundhedsplejerskeuddannelsen, jordemoderuddannelsen, social- og sundhedsassistentuddannelsen og fysioterapeutuddannelsen). Politi- og jordemoderuddannelserne var de eneste uddannelser, hvor emnet vold mod kvinder indgik obligatorisk på samtlige uddannelsessteder. På nogle af de uddannelsesinstitutioner, der udbyder de øvrige uddannelser, herunder medicinstudiet og sygeplejerskeuddannelsen, indgik emnet dog regelmæssigt eller sporadisk. Der vil blive fulgt op på undersøgelsen i form af udvikling af undervisningsmateriale. LOKKs rapport, "Når vold er hverdag", anvendes nu på en række uddannelser som grundbog om vold i familien og følgerne heraf.

Efteruddannelse af personale i kommunerne

Aktiviteten blev sat i gang med en kick-off konference i januar 2006. Konferencen havde fokus på de juridiske og sociale aspekter af mænds vold mod kvinder.

Servicestyrelsen har i samarbejde med Dialog mod Vold efterfølgende afholdt en række temadage med henblik på at kvalificere kommunernes sociale, pædagogiske og sundhedsfaglige personales faglige viden og forståelse i forhold til voldsramte familier. Viden om vold mod kvinder og dens følger, om forebyggelse af vold, om familiebehandlingen er meget væsentlig for de sociale sagsbehandlers behandling af disse sager. Se også aktiviteter rettet imod voldsudøveren.

Undervisning af beboerrådgivere

Der er via Boligselskabernes Landsforening etableret et internt netværk mellem beboerrådgiverne i form af 3 regionale erfa-grupper, som vil danne udgangspunkt for et undervisningsforløb om forebyggelse af vold i familien. Der vil blive hhv. 1 undervisningsdag om vold i familien, 1 om handlederskaber og konflikthåndtering og 1 dag med opsamling for byudviklere og samarbejdspartnere, i alt ca. 100 personer. Der vil blive afholdt en temadag for socialrådgivere i boligområder og samarbejdspartnere. Undervisningen finder

sted i perioden marts 2007 – januar 2008. Der udarbejdes desuden en værktøjskasse om vold i familien til beboerrådgiverne.

Opkvalificering af krisecentrenes viden om etniske minoritetskvinder og børn

LOKK har i 2005-06 gennemført en række kursusaktiviteter for ansatte og frivillige på krisecentrene om mødet med og metoderne i arbejdet med voldsramte kvinder med etnisk minoritetsbaggrund. Denne uddannelsesrække bliver fulgt op i 2007. Ligeledes har LOKK udgivet en række hæfter og rapporter om erfaringer på området, ligesom der er etableret professionel rådgivning til fagfolk (herunder krisecentrenes medarbejdere) og de unge selv.

LOKK har to særlige projektmedarbejdere tilknyttet området om æresrelateret vold, ligesom de 2 juridiske specialkonsulenter bliver brugt som undervisere, sparringspartnere og rådgivere. Herudover er tilknyttet eksterne konsulenter med specialviden og erfaring på dette vanskelige område.

LOKKs medarbejdere deltager hyppigt som foredragsholdere på seminarer mv. arrangeret af andre aktører, og Rigspolitiet har inviteret LOKK til et samarbejde om vold mod kvinder.

Kapitel 9. Statslige foranstaltninger (Indikator 6)

Vold mod kvinder er, udover at være en straffelovsovertrædelse, også et tegn på manglende ligestilling og respekt mellem kvinder og mænd. Det skønnes, at ca. 70.000 kvinder i alderen 16-64 år årligt udsættes for nogen form for fysisk vold, heraf skønnes det, at 32.000 udsættes for grov vold. I 40 % af det samlede antal voldstilfælde er volden begået af en nuværende eller tidligere partner, hvilket svarer til at ca. 28.000 kvinder i alderen 16-64 år årligt udsættes for partnervold. Det anslås, at ca. 29.000 børn i alderen 0-15 år årligt vokser op i voldsramte familier. Ca. 2.000 kvinder og børn flytter hvert år på krisecenter.

I 2002 blev regeringens første handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder (2002-2004) lanceret. Den første handlingsplan har været med til at bryde tabuet omkring vold mod kvinder i hjemmet, men der er stadig brug for fokus på problemstillingen.

Minister for ligestilling præsenterede derfor den 20. april 2005 en ny 4-årig handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008. Aktiviteterne under handlingsplanen vil blive sat i gang løbende under perioden, for derigennem at opretholde fokus og skabe opmærksomhed omkring mænds vold mod kvinder og børn i familien.

Handlingsplanen for 2005-2008 fokuserer sine aktiviteter på forebyggelse og forankring af indsatsen inden for fire hovedformål:

- Støtte til ofre
- Aktiviteter rettet mod voldsudøveren
- Aktiviteter rettet mod fagfolk
- Viden og information

Der er afsat i alt 64 mio. kroner på satspuljen til implementering af handlingsplanens aktiviteter. Heraf bidrager Integrationsministeriet med 4 mio. kroner til de aktiviteter i handlingsplanen, som retter sig mod etniske minoritetskvinder. 5,8 mio. kroner årligt er øremærket til Dialog mod Vold. Ved satspuljeforligene i 2005 og 2006 blev der yderligere

afsat henholdsvis 8 mio. kroner og 40 mio. kroner til et forsøgsprojekt for børn, der er udsat for vold eller overværer vold i familien.

Handlingsplanen involverer fem ministerier, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Integrationsministeriet, Justitsministeriet, Socialministeriet (i dag Velfærdsministeriet) og Minister for Ligestilling. Ligestillingsafdelingen er, som formand for den tværministerielle arbejdsgruppe til bekæmpelse af vold mod kvinder, tovholder på implementeringen af handlingsplanen. Handlingsplanen kan læses på www.lige.dk under publikationer.

Denne status er en oversigt over implementeringen af aktiviteterne i handlingsplanen pr. april 2007. Statusnotatet er opdelt i temaer og aktiviteter. Derudover nævner oversigten initiativer til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn, som er taget af regeringen uden for handlingsplanen.

Den tværministerielle arbejdsgruppe er ansvarlig for, at der hvert år offentliggøres en status på implementeringen.

9.1 Støtte til ofrene

Der er gennemført særlige juridiske og en lang række almene tiltag med henblik på at støtte voldsofre.

Rigspolitiets overordnede strategi

Rigspolitiets har formuleret en overordnede strategi for en styrket indsats over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser og har den 23. august 2007 udsendt en strategi rettet mod vold i samlivsforhold.

Det fremgår af strategien, at vold i samlivsforhold er et område, som politikredsene bør have meget stor fokus på. Der er ofte tale om sager, der kan udvikle sig meget alvorligt for offeret, og hvor offeret i mange tilfælde ikke ser sig i stand til eller har mulighed for at sikre sig imod, at situationen forværres.

Alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser defineres i strategien som straffelovsovertrædelser af personfarlig karakter begået over for en samlever, en tidligere samlever eller en

person, hvem gerningsmanden har haft en tilsvarende tæt relation til. Der vil typisk være tale om trusler eller vold, men der kan også være tale om seksuelle overgreb.

Formålet med strategien er at intensivere indsatsen over for denne type forbrydelser, herunder ved at styrke samarbejdet med sociale myndigheder og sundhedsvæsen.

De centrale elementer i strategien er:

- Etablering af særlige enheder i politikredsene med henblik på at tilvejebringe og udvikle et højt fagligt kompetenceniveau.
- Udbygning af samarbejdet mellem politi, sociale myndigheder og sundhedsvæsen.
- Effektiv anvendelse af reglerne om bortvisning og tilhold.

Voldsofres retsstilling

Ved lov nr. 517 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser) blev der foretaget en række ændringer af retsplejeloven, der generelt skal styrke retsstillingen for ofre, herunder give forurettede bedre mulighed for at følge sagen mod gerningsmanden.

Der er bl.a. indført en almindelig bestemmelse om vejlednings- og informationspligt for politiet og anklagemyndigheden, en pligt for politiet og anklagemyndigheden til at underrette retten, hvis der er behov for særlig hensyntagen til et vidne, samt en pligt for rettens personale til at bistå den pågældende.

Forurettede skal endvidere underrettes om bl.a. tiltalerejsning og tidspunktet for hovedforhandlingen, og den forurettede får adgang til at overvære lukkede retsmøder i den pågældende straffesag, medmindre formålet bag dørlukningen taler imod det. Forurettede har også fået ret til at modtage en gratis udskrift af dommen.

Endvidere udvides adgangen for retten til på et tidligt tidspunkt forud for selve straffesagens behandling at behandle spørgsmål om blandt andet referat- og navneforbud samt dørlukning.

Ændringerne bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1485/2006 om forurettedes processuelle retsstilling i straffesager.

I forlængelse af lovændringen har Rigsadvokaten den 21. september 2007 udstedt bekendtgørelse nr. 1108 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede

Genoptryk af informationsfolderen ”Stop volden mod kvinder – bryd tavsheden”

Minister for ligestilling har bevilliget midler til genoptryk af informationsfolderen ”Stop volden mod kvinder – bryd tavsheden”. Pjecen findes nu på dansk og 8 fremmedsprog (engelsk, arabisk, urdu, somali, tyrkisk, russisk, thai, farsi). Pjecen er i kreditkortformat og informerer ganske kort om hvilke handlemuligheder og rettigheder man har som voldsramt kvinde. Pjecerne blev i 2006 sendt bredt ud der, hvor kvinder kommer, bl.a. damefrisører, biblioteker, læger, skadestuer og politistationer.

Juridisk rådgivning til fagfolk og voldsramte kvinder

Der er under handlingsplanen bevilliget midler til denne aktivitet i perioden 2005-2007. Der er budgetteret med støtte også i 2008. Ordningen dækker over ansættelsen af en fuldtids jurist og en deltidskonsulent i LOKK.

Ordningen tilbyder juridisk bistand og rådgivning til voldsramte kvinder – fortrinsvis på krisecentrene, men i det omfang ressourcerne tillader det også til kvinder uden for krisecentrenes netværk.

De to jurister dækker et bredt felt af sager på især det sociale, civilretlige, strafferetlige, politimæssige, sikkerhedsmæssige og udlændingeretlige område. Der er dels tale om individuel rådgivning og sagsbehandling. Herudover ydes generel vejledning i juridiske spørgsmål i forhold til krisecentrene og andre organisationer samt myndigheder hvad angår vold i familien og løsningsmuligheder.

Det er LOKK's vurdering, at sekretariat med denne bevilling har kunnet løfte en lang række sager, hvor det ikke tidligere var muligt at hjælpe de pågældende kvinder og børn tilstrækkeligt.

Undersøgelse af ofres processuelle retsstilling i straffesager

Ved lov nr. 558 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven (Forbedring af voldtægtsfres retsstilling m.v. og beskikkelse af bistandsadvokat for pårørende til afdøde i straffesager mod politipersonale) blev retsplejeloven ændret, så der altid beskikkes en bistandsadvokat for den forurettede i sager om voldtægt og andre alvorlige sædelighedsforbrydelser, medmindre den pågældende frabeder sig dette. Endvidere indebar ændringen en forbedring af bistandsadvokatens mulighed for at medvirke under efterforskningen og sagens behandling ved domstolene.

Ændringen bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1458/2005 om forbedring af voldtægtsfres retsstilling.

Forurettede skal underrettes om bl.a. tiltalerejsning og tidspunktet for hovedforhandlingen, og den forurettede får adgang til at overvære lukkede retsmøder i den pågældende straffesag, medmindre formålet bag dørlukningen taler imod det. Forurettede får også ret til at modtage en gratis udskrift af dommen.

Netværk for voldsramte kvinder

LOKK indgik med virkning fra 1. januar 2006 en samarbejdsaftale med Netværk for voldsramte Kvinder, og er ifølge denne aftale bevillingsansvarlig for handlingsplanens midler til Netværket. Samarbejdsaftalen blev endvidere tiltrådt af ligestillingsafdelingen. Der var ved indgåelsen en klar forventning om et flerårigt samarbejde.

Udviklingen i løbet af 2006 viste dog, at det ikke har været muligt at indfri intentionerne bag samarbejdsaftalen, primært fordi der var for stor forskel i LOKK's og Netværkets opfattelse og fortolkning af bevillingsforudsætningerne, hvorfor LOKK opsagde samarbejdsaftalen, hvorefter ligestillingsafdelingen meddelte, at bevillingen bortfaldt. Samarbejdet ophørte formelt pr. 12.2. 2007.

Hotline for voldsramte kvinder

Hotlinen er etableret. Der er bevilliget midler til støtte i perioden 2005-2007. Der er budgetteret med støtte også i 2008.

Hotlinen 70 20 30 82 er døgnåben, og administreres af LOKK. Det er fire krisecentre, som på skift har telefonvagten. Der er adgang til tolkebistand, så voldsramte etniske minoritetskvinder også kan få hjælp.

Der var i gennemsnit i 2006 mellem 6-7 opkald pr. dag, og opkaldene varede i gennemsnit ml. 15-25 minutter, hvoraf nogle kun varede 5 minutter og nogle op til 2 timer. Opkaldene faldt typisk mellem kl. 09 og 23. Der har været en mindre stigning i 2006 i forhold til tidligere.

Det er LOKK's egen vurdering, at hotlinen på nuværende tidspunkt er kendt i befolkningen/fagfolk, og at flere ved, at det handler om vold. Da hotlinen startede, var der flere opkald fra personer, som havde det psykisk dårligt, og ønsket om hjælp var ikke nødvendigvis relateret til vold.

Nogle af opkaldene kommer fra voldsramte kvinder, hvor det ender med indskrivning på et krisecenter, eller der hjælpes med at få etableret en kontakt til kvindens kommune. Andre opkald er typisk fra pårørende samt faggrupper, der ønsker rådgivning. Også mænd har brugt hotlinen, blandt andet mænd, der selv er voldsudøvere og ønsker at få hjælp med deres aggressionsproblemer.

70 20 30 82 er også det nummer som børn i voldsramte familier kan ringe på som Børnehotline.

Akut psykologbistand til voldsramte kvinder

Ordningen er igangsat. Der er bevilliget midler for perioden 2005-2008. Ordningen administreres af LOKK og dækker akut krisehjælp i særlige situationer, og ikke i de tilfælde, hvor sygesikringen normalt skal dække kvindernes behov.

Ordningen fungerer i samarbejde med Falck Healthcare og har været brugt af krisecentre over hele landet. I alt har der i 2006 været tale om knap 60 forløb (en stigning i forhold til 2005, hvor der var 40 forløb), hvoraf der har været behov for tolkebistand i enkelte tilfælde. De enkelte forløb har varet fra 2-10 timer.

Krisecentrenes ledere eller stedfortræder rekvirerer selv assistance fra Falck Healthcare, når det skønnes nødvendigt. Der indsender efterfølgende ved hver rekvisition en kort beskrivelse af årsagen og forløbet til sekretariatet.

LOKK vurderer, at ordningen er en stor succes og det giver krisecentrene en tryghed i dagligdagen med de ofte meget traumatiserede kvinder og børn, at man har denne mulighed til de mest grelle tilfælde.

Metodeudviklingsprojekt om fysisk handicappede kvinder på krisecenter

Socialministeriet har igangsat et tre-årigt projekt (2005-2007). Der er bevilliget 2 mio. kr. til dette projekt. Projektet gennemføres af LOKK. Projektet er en udløber af, at Socialministeriet har bevilget penge til at udvalgte krisecentre kan gøres fysisk tilgængelige for kørestolsbrugere og andre voldsramte kvinder og børn med vidtgående fysisk handicap. På nuværende tidspunkt deltager 7 krisecentre i projektet: Frederiksværk, Ringsted, Kalundborg, Fyn, Århus, Holstebro KC og Egmontgården i København. Ligeledes har Kvindesamfundets krisecenter på Frederiksberg vist interesse for at indgå i projektet.

Projektet evalueres eksternt af Handicap-enheden i Servicestyrelsen. Den anden evalueringsrapport fra 2006 er udkommet i foråret 2007 og kan bl.a. læses på www.lokk.dk. Fra 2008 er metodeudviklingsprojektet gjort permanent, idet der er afsat en bevilling på finansloven. En del af projektet indebærer også en permanent tilførsel af viden samt udannelse af personalet på krisecentrene.

Fokus på voldsramte kvinder med misbrugsproblemer

Socialministeriet har iværksat et udredningsarbejde med henblik på at sætte fokus på helhedsorienterede behandlingsindsatser, der kan rumme såvel borgerens misbrug som de psykiske problemer.

Udredningsarbejdet forventes færdigt inden for de nærmeste måneder, dvs. i starten af 2008.

Oplysningskampagne rettet mod etniske minoritetskvinder

Der er i efteråret 2005 til foråret 2006 gennemført en oplysningskampagne rettet mod etniske minoritetskvinder. Kampagnen havde fokus på etniske minoritetskvinders rettigheder i forbindelse med børn, skilsmisse, vold og økonomi, og er gennemført med sprogskoler landet over.

Som supplement til kampagnen har minister for ligestilling i januar 2006 udsendt en pjece "Familie, køn og rettigheder i Danmark", som er oversat til 7 sprog, og informerer om ægteskab, skilsmisse, vold og økonomi. Pjecen er sendt ud til landets sprogskoler, LOKK, Dansk Flygtningehjælp og Mødrehjælpen.

Som et led i støtten til de voldsramte etniske minoritetskvinder, har Integrationsministeriet finansieret produktionen af fem informationsfilm, som oplyser etniske minoritetskvinder om deres rettigheder og hjælpemuligheder i det danske samfund. Filmene er udarbejdet i et samarbejde med minister for ligestilling.

De fem film informerer om voldsramte kvinders møde med politiet, krisecentret, kommunen, statsamtet og advokaten. Filmene er på 10 sprog (dansk, grønlandsk, engelsk, arabisk, urdu, somali, tyrkisk, russisk, thai, farsi). Hver film er på 5-10 minutter.

Filmene formidler til de voldsramte kvinder, at det er vigtigt at bryde tavsheden for at få hjælp, og at man såfremt man er udsat for vold, kan få hjælp ved de offentlige myndigheder.

Filmene distribueres til bl.a. krisecentre, sprogskoler, kvindedaghøjskoler, rådgivninger for kvinder og etniske minoriteter, beboerrådgivere, kommuner og biblioteker på relevante uddannelser - f.eks. politiskolen og den sociale højskole. De fem informationsfilm kan endvidere ses på www.nyidanmark.dk, www.lige.dk og www.vfcudsatte.dk. Der er produceret et OBS-spot, som gør opmærksom på filmene.

Kampagne "Stop volden mod kvinder – bryd tavsheden" – målrettet etniske minoritetskvinder

Kampagneplanlægningen er igangsat i efteråret 2007.

Udbygning af netværk for voldsramte kvinder

Der er givet bevilling for perioden 2006-2008. Projektet administreres af Dansk Røde Kors, som står for udvikling og udbygning af et landsdækkende tilbud om efterværn for voldsramte kvinder, efter disse har forladt et krisecenter. Projektet har særligt fokus på voldsramte etniske minoritetskvinder, men tilbudet vil gælde alle kvinder, som måtte have brug for det. LOKKs sekretariatsleder er medlem af Røde Kors' nationale udvalg som særlig ressourceperson på dette område.

Netværksaktiviteterne omfatter bl.a. fællesspisning, bondegårdsture, teater og kultur mv. Alle ture er egenfinansieret af deltagerne samt via donationer. Derudover kan kvinderne gratis benytte sig af f.eks. lektiehjælp, cykeltræning som led i de tilbud Røde Kors ellers har. Der gennemføres jævnligt introforløb for nye frivillige og der er afholdt aktivitetslederkursus og inspirationskursus. Røde Kors samarbejder med Region Syd, region Nord, Region Nordjylland, Region Midtjylland samt i Region Sjælland. Herudover vil der blive etableret yderligere et samarbejde med Københavnsområdet på Frederiksberg.

Vold mod kvinder og arbejdspladsers sociale ansvar

Videns- og Formidlingscentret for Socialt Udsatte (i dag Servicestyrelsen) har i samarbejde med Amnesty International igangsat et projekt i foråret 2005 om vold mod kvinder og arbejdspladsers sociale ansvar. Projektet blev indledt med en pilotundersøgelse blandt 30 store offentlige og private virksomheder og efterfulgt af en rundborde diskussion med repræsentanter fra arbejdspladserne. Endvidere blev der udarbejdet en pjece med grundlæggende fakta om mænds vold mod kvinder i familien til arbejdspladserne. Pjecen er blevet delt ud på de arbejdspladser, som deltog i pilotundersøgelsen. D. 20.-22. april 2007 sætter Amnesty International fokus på pjecen på "Female Vision"-messen i Øksnehallen. Pjecen sætter fokus på partnervold, hjælpeforanstaltninger, arbejdspladsens rolle, politik på området mv.

9.2 Støtte til børn og unge

Støtte og behandling til kvinder og børn i voldsramte familier.

Målgruppen for projektet er voldsramte kvinder samt deres børn, som enten har overværet eller været udsat for vold eller trusler om vold i familien. Sekundært er målgruppen de medarbejdere i kommunerne, som skal sikre opsporing, behandling og støtte til voldsramte.

Der er behov for at forbedre og sikre opsporingen af voldsramte børn, og især støtte og behandling. Via en indsats i en række projektkommuner skal nærværende projekt medvirke til at sikre og kvalificere indsatsen for børn i voldsramte familier – en indsats som kommunerne i vidt omfang allerede er forpligtet til, men som der er behov for at styrke og kvalificere yderligere.

Projektet forløber 2007-2010 med et samlet budget på 51,8 mio. kr. Heraf er der bevilget 9 mio. kr. til Kvindecenterfonden Dannerhuset til et selvstændigt projekt under samme tema.

Digitalt børnenetværk - Børnelinket

Der er bevilliget midler til projekt 'Chatroom for børn og unge i voldsramte familier', som er et 3-årigt samarbejde mellem Servicestyrelsen og Børns Vilkår.

Projektet har til formål at styrke indsatsen overfor børn og unge i voldsramte familier blandt andet gennem oprettelse og drift af et chatroom, hvor målgruppen har mulighed for at kommunikere med andre børn og unge i lignende situationer.

Der blev afholdt en undervisningsaften for Børns Vilkårs rådgivere i juni 2006, for at sikre, at de er fuldt ud kvalificerede til at overvåge chatten og til at besvare henvendelser til Børnetelefonen og i Børnebrevkassen.

De foreløbige erfaringer med chatrummet er samlet og en opsummering af resultaterne er offentliggjort i april 2007. Det viser sig, at der er en stor søgning til chatrummet, samt

at en stor del af chatten handler om væsentligt alvorligere overgreb mod børnene end forudset.

Oplysningskampagne rettet mod unge, køn og vold

Der er afholdt temadage om vold i familien og kærestevold på folkeskoler og ungdomsuddannelser rundt om i landet. i august 2007

Temadagene er afviklet af ”Foreningen for børn i voldsramte familier”. Arrangementet er bygget op omkring et panel, hvor der sidder en repræsentant fra det lokale krisecenter, en repræsentant fra det lokale politi, 2 unge piger, hvor den ene er vokset op med vold i familien, og den anden har oplevet vold i et kæresteforhold, da hun var teenager. Derudover deltager formanden for Foreningen for børn i voldsramte familier. Paneldeltagerne fortæller om vold i familien, med fokus på ”vold mod mor” og om vold mellem kærester. Eleverne har efterfølgende mulighed for at stille spørgsmål.

Til arrangementerne deltager en rap-musiker (Da – Jabb), som synger om vold i familien og vold mellem kærester. Der er produceret en film om kærestevold, som vises under arrangementet, ligesom der deles en cd ud med Da-Jabb.

Bofællesskab for voldsramte etniske minoritetskvinder og deres børn

Integrationsministeriet har ydet 1,1 mio. kr. i støtte til etablering af et bofællesskab for voldsramte etniske minoritetskvinder og deres børn. Bofællesskabet er et samarbejde mellem Boligfondens Krisecenter og Diakonissehuset Sankt Lukas Stiftelsen. Projektets målgruppe er kvinder, som ikke længere bor på krisecenter, men som ikke umiddelbart magter at bo i egen bolig. Opholdet i bofællesskabet skal ved hjælp af strukturerede læringsprocesser give kvinderne redskaber til individuelt og med støtte fra personalet og fællesskabet at opnå selvstændiggørelse, så de kan honorere krav og forventninger og klare sig tilfredsstillende i det danske samfund - hvad angår håndtering af daglige opgaver, sprogskole, jobtræning, uddannelse, arbejde, børneopdragelse og samarbejde med børnenes skole og daginstitutioner.

Oplysningskampagne om vold mod børn

I juni 2006 blev der gennemført en oplysningskampagne om vold mod børn. Oplysningskampagnen er en gentagelse af kampagnen fra sommeren 2005. Den retter sig mod den brede befolkning og fagfolk. Formålet med kampagnen er at få folk og fagfolk til at reagere, når de oplever børn, som er udsat for vold.

Forberedende forældrekurser

Socialministeriet har igangsat et projekt om udvikling af undervisningsmateriale og undervisning af udsatte kommende forældre. Formålet er at forberede kommende forældre på forælderrollen, med henblik på at mindske risikoen for at forældre i desperation griber til vold. Der er udviklet undervisningsmateriale, og alle kommuner har fået tilbud om uddannelse af 2-3 undervisere, som skal forestå kurserne. Kommunerne kan søge om dækning af op til 50 pct. af udgifterne ved afholdelse af kurserne i 2006 og 2007. Det er Børn- og Unge-enheden i Servicestyrelsen, der er ansvarlig for projektet.

Styrkelsen af et børneperspektiv i samværssager i voldsramte familier

Videns- og Formidlingscentret for Socialt Udsatte (i dag Servicestyrelsen) har gennemført et projekt i 2006 i samarbejde med Statsamtet i Århus og Århus Kommune Socialforvaltning om styrkelsen af et børneperspektiv i samværssager i voldsramte familier. Projektet har dannet grundlag for en faglig temadag for praktikere i forskellige forvaltninger og organisationer i Århus i november 2006. En yderligere temadag er afholdt 2007 i København.

På baggrund af erfaringerne fra pilotprojektet med statsamtet Århus, har Århus Kommune i 2007 taget initiativ til yderligere et pilotprojekt på området i samarbejde med Statsforvaltningen Midtjylland og Servicestyrelsen. Det nye projekt er desuden aktualiseret af erfaringer fra de to temadage om samarbejde.

Målet er at støtte udviklingen af samarbejdet mellem Statsforvaltningen Midtjylland og Århus Kommunes socialcentre om vanskelige samværssager, herunder samværssager i voldsramte familier gennem at udvikle, afprøve og optimere en *tingmøde metode* som oplæg og forberedelse til statsforvaltningens orienteringsbesøg i socialcentrene. Der sættes fokus på samarbejdet mellem myndighederne og på at udvikle, afprøve, optimere

og formidle metoder i samarbejdet om sagsbehandlingen i vanskelige samværssager, så der kan indføres praksisrutiner for god kommunikation og sagsbehandling. Hvis udfaldet af projektet er positivt, tænkes modellen tilbudt til andre statsforvaltninger.

9.3 Seksualiseret vold

Bekæmpelse af seksualiseret vold og voldtægt

Bekæmpelse af seksualiseret vold og voldtægt er et led i regeringens generelle indsats for at bekæmpe vold mod kvinder. Handlingsplanen til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005-2008 indeholder ikke aktiviteter rettet mod at bekæmpe voldtægt, men indsatsen er kort nævnt i handlingsplanen. Fra 2007 er der sket en omdisponering af den satspuljebevilling, der er givet til videnscenter-funktionen for voldtægtsofre. Bevillingen deles nu mellem Center for Voldtægtsofre på Århus Sygehus og Center for Voldtægtsofre på Rigshospitalet på basis af antallet af henvendelser til centrene.

Baggrunden for omdisponeringen er rapporten ”Sammenlignende analyse af Center for Voldtægtsofre på Århus Sygehus med Center for Voldtægtsofre på Rigshospitalet” udarbejdet af Rambøll Management på foranledning af Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Det fremgår af rapporten, at begge centre har de fornødne kompetencer til at løse opgaven som videnscenter, at de løser opgaven som akut modtageafsnit for ofre for voldtægt og voldtægtsforsøg og at de lever op til Sundhedsstyrelsens målsætninger om tilbud til ofre, der har været udsat for voldtægt og voldtægtsforsøg. Begge centre har en forskningsaktivitet, centeret i Århus har kvantitativt lidt flere forskningsaktiviteter end centeret på Rigshospitalet i forhold til videnskabelige publikationer. Rambøll Management forholdt sig ikke til kvaliteten af forskningen.

Pilotprojekt om krisecentertilbud til handlede kvinder i prostitution

I et krydsfelt mellem vold mod kvinder og handel med kvinder har LOKK modtaget midler til et pilotprojekt om krisecentertilbud til handlede kvinder i prostitution. I 2006 blev der herefter henvist 1 kvinde fra Afrika til Odense krisecenter.

Samlet strategi for politiets indsats mod æresrelaterede forbrydelser

Den 22. januar 2007 udsendte Rigspolitiet til politikredsene en samlet strategi for politiets indsats mod æresrelaterede forbrydelser samt en tilhørende vejledning til brug for behandlingen af sådanne sager. Formålet med strategien er at sikre en effektiv og ensartet politimæssig indsats mod æresdrab og andre strafbare forhold, herunder vold, ulovlig tvang og frihedsberøvelse, der har forbindelse med kulturelt eller religiøst betingede normer og æresbegreber.

9.4 Aktiviteter rettet mod voldsudøverne

Behandling af den voldsudøvende mand

Fra 2005 – 2008 er der via satspuljen afsat 7,8 mio. kr. årligt til behandlingstilbud til voldelige mænd. Midlerne er fordelt med 5 mio.kr. årligt til udvikling af behandlingsmetoder og til at tilbuddet kan etableres landsdækkende, 2, 0 mio.kr. årligt til opgradering af den sociale indsats, f.eks. efteruddannelse af personalet i kommunerne mv., og 0,8 mio.kr. til en særlig indsats, overfor de voldsramte kvinder.

Dialog Mod Vold har etableret behandlingssteder i København, Odense og Århus. Alle aktiviteter er sat i gang. Formålet med behandlingen er at tilbyde behandling til mænd der udøver vold i familien.

Behandlingen tager udgangspunkt i individuelle motivationssamtaler, med fokus på at tage ejerskab for volden. De individuelle samtaler følges af et 6 måneders gruppebehandlingsforløb og afsluttes med individuelle udslusningssamtaler. Der bliver lavet en udredning og efterfølgende en psykosocial profil på alle de voldsudøvende mænd. Denne profil bliver brugt til at målrette behandlingen, samt til en forskningsdatabase, således at erfaringsopsamlingen bliver systematiseret.

Forskningsdatabasen rummer på nuværende tidspunkt viden om 345 voldsudøvende mænd og er det største samlede profil materiale i Europa.

De kvindelige partnere bliver kontaktet i behandlingsperiodens opstart og får tilbudt støttesamtaler gennem hele behandlingsperioden. Såfremt kvinden og manden ønsker det afsluttes med fællessamtaler med fokus på at være familie på nye præmisser.

Dialog mod Vold omfatter også et forløb hvor partneren til den voldsudøvende mand inddrages i individuelle og gruppeforløb.

Dialog mod Vold har igangsat initiativer og formidlingskampagner, med henblik på en opkvalificering af viden om vold i hjemmet i forhold til de kommunale faggrupper, politi, kriminalforsorg m.fl. Der er afholdt 8 nationale konferencer, med et deltagerantal på ca. 800. Derudover tilbydes løbende faglig sparring til landets kommuner i diverse enkelt-sager, hvor vold i familien er temaet. Undervisningen er afholdt i samarbejde med Videns- og Formidlingscentret for Socialt Udsatte (i dag Servicestyrelsen). På baggrund af disse erfaringer kan det konstateres, at der stadig er et stort behov for at kommunale faggrupper kan få specialiseret deres viden i forhold til den voldsramte familie. Herunder indikatorer, voldsspiralen og den generelle behandlingsindsats, samt specifikt fokus på den voldsudøvende mand, idet denne viden ikke tidligere har været tilgængelig. På baggrund af ovenstående vil landets kommunalt ansatte blive tilbudt en dags undervisning i Dialog mod vold regi, i løbet af 2007 i henholdsvis Århus, Odense og København.

Dialog mod Vold har igangsat et omfattende registreringsystem, med henblik på at kunne dokumentere indsatsen - herunder effekten af indsatsen.

Behandling under afsoning

Der tilbydes i de danske fængsler fortsat behandling til personer, der har vanskeligt ved at kontrollere egen aggressivitet. Der tilbydes således et behandlingsforløb i ”anger management”, som løber over ca. 30 timer. Der tilbydes endvidere et mere omfattende behandlingsprogram i forebyggelse af vold, der løber over ca. 100 timer fordelt på 4 måneder, og som er møntet på personer, der flere gange er dømt for vold. Kriminalforsorgen følger løbende behovet for at udbygge tilbudene om behandling.

Opfølgning på lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold m.v.

Lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold mv. trådte som bekendt i kraft den 1. juli 2004.

Som det blev tilkendegivet i bemærkningerne til lovforslaget, iværksatte Justitsministeriet i sommeren 2006 en evaluering af lovens anvendelse. Evalueringen, der er udført af Justitsministeriets Forskningsenhed, blev færdiggjort i december 2006.

Af evalueringen fremgår det blandt andet, at der mellem de forskellige politikredse er store variationer med hensyn til, hvilken andel af de potentielle bortvisningsager der har ført til bortvisning. Det fremgår også, at det er usikkert, om politiet i alle tilfælde har foretaget underretning af de sociale myndigheder om afgørelser om bortvisning, og at underretningen i en del af sagerne er sket for sent.

Justitsministeriet har på den baggrund drøftet spørgsmålet med Rigspolitiet og anmodet om, at Rigspolitiet i fornødent omfang tager initiativ til at sikre, at der i alle politikredse er et tilstrækkeligt kendskab til bortvisningsloven, herunder til de nærmere betingelser for dens anvendelse og til politiets pligt til senest samtidig med en afgørelse om bortvisning at underrette de sociale myndigheder.

Kampagne ”mænd siger nej til vold mod kvinder”

Kampagnen blev gennemført i august 2007.

9.5 Aktiviteter rettet mod fagfolk

Konference for socialchefer

Aktiviteten er under planlægning pr. november 2007.

Uddannelsesdage for fagfolk

Aktivitet er under planlægning pr. november 2007.

Mænds vold mod kvinder og børn i familien som emne på relevante uddannelser

Rapporten ”Vold i familien – et forsømt eller prioriteret undervisningsemne?” blev offentliggjort i januar 2006. Undersøgelsen, som kan findes på www.vfcudsatte.dk, er lavet af Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte (i dag Servicestyrelsen). Undersøgelsen viser, at emnet vold mod kvinder ikke inddrages i uddannelsesforløbene på en lang række af de relevante uddannelsesinstitutioner.

Undersøgelsen omfattede 106 uddannelsesinstitutioner fordelt på 12 faggrupper (pædagoguddannelsen, læreruddannelsen, socialrådgiver- og socialdiplomuddannelsen, psykologstudiet, politiuddannelsen, jurastudiet, medicinstudiet, sygeplejerske- og sundhedsplejerskeuddannelsen, jordemoderuddannelsen, social- og sundhedsassistentuddannelsen og fysioterapeutuddannelsen). Politi- og jordemoderuddannelserne var de eneste uddannelser, hvor emnet vold mod kvinder indgik obligatorisk på samtlige uddannelsessteder. På nogle af de uddannelsesinstitutioner, der udbyder de øvrige uddannelser, herunder medicinstudiet og sygeplejerskeuddannelsen, indgik emnet dog regelmæssigt eller sporadisk. Der vil blive fulgt op på undersøgelsen i form af udvikling af undervisningsmateriale. Rapporten "Når vold er hverdag" anvendes nu på en række uddannelser som grundbog om vold i familien og følgerne heraf.

Efteruddannelse af personale i kommunerne

Som led i Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder i familien 2005–2008, været afholdt 6 temadage på landsplan med deltagelse af 100 fagfolk (kommunale sagsbehandlere, familieretseksperter, politi mv.) om blandt andet indholdet om mulighederne ved lov om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold. Forløbet blev indledt med en kick-off konference i januar 2006 om en tværfaglig behandling af sager om vold i familien med deltagelse af amerikanske eksperter.

Efteruddannelsesforløbet er gennemført i samarbejde mellem Dialog mod Vold og Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte (i dag Servicestyrelsen) for Socialministeriet. Det overordnede formål med temadagene har været at give kommunernes sociale, pædagogiske og sundhedsfaglige personales en tværfaglig viden og forståelse i forhold til voldsramte familier med henblik på at tilgodese de voldsramte kvinders, børnenes og den voldsramte mands behov. Temadagene blev gennemført med oplæg om aspekter af vold i familien fra kvindens, børnenes og mandens perspektiv og med åben supervision i konkrete sager om eftermiddagen.

Undervisning af beboerrådgivere

Der er via Boligselskabernes Landsforening etableret et internt netværk mellem beboerrådgiverne i form af 3 regionale erfa-grupper, som vil danne udgangspunkt for et under-

visningsforløb om forebyggelse af vold i familien. Der vil blive hhv. 1 undervisningsdag om vold i familien, 1 om handleredskaber og konflikthåndtering og 1 dag med opsamling for byudviklere og samarbejdspartnere, i alt ca. 100 personer.

Der vil desuden blive afholdt en temadag for socialrådgivere i boligområder og samarbejdspartnere. Undervisningen vil finde sted i perioden marts 2007 - januar 2008.

Opkvalificering af krisecentrenes viden om etniske minoritetskvinder og børn

LOKK har i 2005-06 gennemført en række kursusaktiviteter for ansatte og frivillige på krisecentrene om mødet med og metoderne i arbejdet med voldsramte kvinder med etnisk minoritetsbaggrund. Denne uddannelsesrække bliver fulgt op i 2007. Ligeledes har LOKK udgivet en række hæfter og rapporter om erfaringer på området, ligesom der er etableret professionel rådgivning til fagfolk (herunder krisecentrenes medarbejdere) og de unge selv.

LOKK har to særlige projektmedarbejdere tilknyttet området om æresrelateret vold, ligesom de 2 juridiske specialkonsulenter bliver brugt som undervisere, sparringspartnere og rådgivere. Herudover er tilknyttet eksterne konsulenter med specialviden og erfaring på dette vanskelige område.

LOKKs medarbejdere deltager hyppigt som foredragsholdere på seminarer mv. arrangeret af andre aktører, og Rigspolitiet har inviteret LOKK til et samarbejde om vold mod kvinder.

Politiets strategi om Alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser

Rigspolitiets har formuleret en overordnet strategi for en styrket indsats over for jalousidrab og andre alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser og har den 23. august 2007 udsendt en strategi rettet mod vold i samlivsforhold.

Det fremgår af strategien, at vold i samlivsforhold er et område, som politikredsene bør have meget stor fokus på. Der er ofte tale om sager, der kan udvikle sig meget alvorligt for offeret, og hvor offeret i mange tilfælde ikke ser sig i stand til eller har mulighed for at sikre sig imod, at situationen forværres.

Alvorlige samlivsrelaterede forbrydelser defineres i strategien som straffelovsovertrædelser af personfarlig karakter begået over for en samlever, en tidligere samlever eller en person, hvem gerningsmanden har haft en tilsvarende tæt relation til. Der vil typisk være tale om trusler eller vold, men der kan også være tale om seksuelle overgreb.

Formålet med strategien er at intensivere indsatsen over for denne type forbrydelser, herunder ved at styrke samarbejdet med sociale myndigheder og sundhedsvæsen.

De centrale elementer i strategien er:

- Etablering af særlige enheder i politikredsene med henblik på at tilvejebringe og udvikle et højt fagligt kompetenceniveau.
- Udbygning af samarbejdet mellem politi, sociale myndigheder og sundhedsvæsen.
- Effektiv anvendelse af reglerne om bortvisning og tilhold.

9.6 Viden og information

Undersøgelse af sammenhæng mellem vold mod kvinder og marginalisering på arbejdsmarkedet

Der blev i 2006 gennemført en indledende interviewundersøgelse/ pilotundersøgelse om voldsramte kvinders tilknytning til arbejdsmarkedet. Resultaterne blev publiceret i et arbejdspapir i marts 2007.

En større undersøgelse på basis af pilotprojektet blev igangsat primo 2007 med henblik på at belyse hvilke konsekvenser vold i hjemmet har på ofrenes forhold på arbejdsmarkedet. En rapport med undersøgelsens resultater offentliggøres november 2007.

Vedligeholdelse af national database om vold mod kvinder

Der blev i 2005 bevilliget midler til Statens Institut for Folkesundhed med henblik på at opdatere den nationale database om vold mod kvinder. Resultatet er herværende rapport. Data om vold vil være tilgængelige i en opdateret database på Minister for Ligestillings Hjemmeside samt på: www.voldmodkvinder.dk.

Indsamling og formidling af årsstatistik om kvinder på krisecenter

Der er bevilliget midler til LOKK's årsstatistikker om kvinder på krisecenter for 2005-2007. Der er budgetteret med støtte også i 2008. Statistikken for 2006 er offentliggjort i maj 2007. Statistikken for 2004 og 2005 kan findes på www.lokk.dk. Statistikkerne er oversat til engelsk.

Som en del af LOKKs årsstatistik 2004 blev der udgivet en særlig rapport "Når vold er hverdag", hvor der bl.a. fokuseres skarpt på voldsramte kvinders marginalisering i forhold til arbejdsmarkedet og konsekvenserne heraf. Rapporten kan læses på www.lokk.dk.

Indsamling og formidling af årsstatistik om børn på krisecenter

Der er bevilliget midler til LOKK's årsstatistikker om børn på krisecenter for 2005-2007. Der er budgetteret med støtte også i 2008. Statistikken for 2006 blev offentliggjort i maj 2007. Statistikker for 2004 og 2005 kan findes på www.lokk.dk.

Børnestatistikken fokuser på de belastningsfaktorer, som børn i voldsramte familier udsættes for, og den giver dermed et helhedsorienteret billede, som udover børnenes liv på krisecentrene også belyser følgerne af en opvækst i voldsramte familier. I 2006 statistikken er der lagt særlig vægt på karakteren og hyppigheden af den vold, børnene udsættes for.

Undersøgelse af etniske minoritetsbørn på krisecenter

LOKK offentliggjorde i november 2005 rapporten "Man skal bare sige det" om etniske minoritetsbørn på krisecentre. Rapporten er et resultat af en kvalitativ interviewundersøgelse, gennemført i 2004 i forbindelse med indsamling af LOKK's generelle børnestatistik. Rapporten kan læses på www.lokk.dk. Opfølgning er planlagt i overensstemmelse med aktiviteten "Opkvalificering af krisecentrenes viden om etniske minoritetskvinder og børn".

Undersøgelse af partnervold blandt unge

Der er bevilliget midler til en undersøgelse "Ung og partnervold – en undersøgelse af omfanget, karakteren og konsekvenserne af partnervold blandt unge i Danmark". Undersøgelsen gennemføres af Statens Institut for Folkesundhed. Undersøgelsen forventes færdig primo 2008.

Undersøgelse af muligheder for støtte til rehabilitering i oprindelseslandet

Integrationsministeriet har sammen med et konsulentfirma iværksat en for/pilotundersøgelse vedrørende mulighederne for etablering af støtteforanstaltninger til rehabilitering af kvinder, der flytter tilbage til oprindelseslandet/ hjemlandet efter at have været udsat for vold. For/pilotundersøgelsen forventes afsluttet medio 2008.

Udvidet offerstatistik

Hvad angår muligheden for at udvide offerstatistikken, således at den også kommer til at omfatte oplysninger om bl.a. relation mellem gerningsmand og offer og gerningsstedets art, har Justitsministeriet oplyst, at politiets nuværende sagsbehandlingssystem (POL-SAS) ikke giver mulighed herfor. En udvidelse af offerstatistikken vil derfor næppe kunne udarbejdes før indførelsen af politiets kommende sagsbehandlingssystem (POLSAG).

Som led i flerårsaftalen for politiet for 2004 – 2006 blev der afsat en ekstra pulje på i alt 195 mio. kr. til IT-udvikling, som på finansloven for 2004 blev øremærket bl.a. til udvikling af POLSAG. Arbejdet med udviklingen af POLSAG er stadig i en forberedende fase, og et nyt POLSAG kan ikke forventes at kunne tages i brug før i 2009.

Rapporten 'Vold og overgreb mod kvinder'

I februar 2006 offentliggjorde Københavns Universitet og Justitsministeriets Forskningsenhed i fællesskab rapporten 'Vold og overgreb mod kvinder'. Rapporten indeholder den danske del af den internationale rapport "International Violence Against Women Survey" (IVAWS). Rapporten kan findes på www.jm.dk (under forskning og dokumentation).

Undersøgelse om hverdag og vold i danske mænds samliv med udenlandske kvinder

Minister for ligestilling offentliggjorde i marts 2006 en undersøgelse om hverdag og vold i danske mænds samliv med udenlandske kvinder. Undersøgelsen er finansieret under regeringens handlingsplaner til bekæmpelse af henholdsvis vold mod kvinder (2002-2004) og kvindehandel. Undersøgelsen er gennemført af Steen Baagøe Nielsen og Thomas Gitz-Johansen, RUC, og kan læses på www.lige.dk.

Oversættelse af rapporten "Når vold er hverdag"

Rapporten "Når vold er hverdag", som bygger på en undersøgelse fra 2004 om baggrundsfaktorer blandt kvinder på krisecentrene, er blevet oversat til engelsk.

Kapitel 10. Evaluering (Indikator 7)

Nedenstående er uddrag af ”*Evaluering af handlingsplanen til bekæmpelse af vold mod kvinder – februar 2005*”, udarbejdet af Rambøll Management.

Som led i regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder, der blev igangsat i marts 2002, blev det besluttet at indsatsen efterfølgende skulle evalueres. Denne rapport er et resultat af denne beslutning. Evalueringen er gennemført af Rambøll Management på opdrag af Ligestillingsafdelingen i perioden november 2004 – februar 2005.

Handlingsplanen til bekæmpelse af vold mod kvinder fokuserer på fire mål og målgrupper:

1. Fokus på kvinderne: Ofrene skal have den støtte, de har brug for.
2. Fokus på mændene: Volden i hjemmet skal bremses. Voldscirklen skal brydes ved behandling af voldsudøveren.
3. Fokus på fagfolkene: De berørte myndigheder skal blive bedre til at tackle vold i hjemmet.
4. Fokus på befolkningen: Forebyggelsen af vold skal forbedres og kvalificeres ved at indsamle yderligere viden om voldens udbredelse og karakteristika, og ved at sikre en løbende debat i offentligheden om vold i hjemmet.

Hertil kommer tre grupper, som handlingsplanen fremhæver, og som skal medinddrages i de af handlingsplanens projekter, hvor det er muligt, nemlig børn, kvinder fra etniske minoriteter og mennesker med handicap.

Sigtet med handlingsplanens konkrete indsatser er således (i) at *forebygge* volden og (ii) at *behandle og støtte* ofre og udøvere, når volden har fundet sted for derved at forhindre, at en voldsspiral sættes i gang og/eller at den brydes, når den findes. Midlerne i handlingsplanen er en opkvalificering af de fagfolk, der skal opdage og bryde voldsspiralen, etablering af nye tilbud om behandling og et omfattende vidensløft på området; både forskningsbaseret, blandt voldsramte kvinder og i offentligheden generelt.

Rambøll Management vurderer på baggrund af en bred tilslutning fra nøgleinteressenter, at handlingsplanens valgte indsatsområder har ramt de væsentligste behov på området. Således peger de interviewede interessenter med stor enighed på, at handlingsplanen har sat fokus på netop de områder, hvor der overordnet set var behov for en indsats. Vi vurderer samtidig, at handlingsplanen har anvendt bredt definerede og langsigtede målsætninger og beskrivelser af indsatsområder, hvilket har muliggjort en fleksibilitet og dynamik i udmøntningen af midlerne. Imidlertid har man ikke i forbindelse med igangsættelsen af handlingsplanen fået konkretiseret og operationaliseret de brede og langsigtede målsætninger, hvilket har som konsekvens at indsatsernes effekter er vanskelige at måle og vurdere her ved afslutningen af handlingsplanen.

Det er Rambøll Managements vurdering, at de brede målsætninger bør specificeres i den fremtidige indsats som en naturlig forlængelse af den vidensakkumulering, der er sket på området.

Gennemførelse

Med handlingsplanen blev der i perioden 2002-2004 af satspuljemidler afsat 10 millioner kroner årligt. Hertil kommer ca. 6 millioner fra Socialministeriet samt 20 millioner kroner afsat i løbet af den treårige periode fra andre involverede fagministerier. Endelig blev der sideløbende med handlingsplanen afsat 40 millioner kr. fra satspuljen til flere pladser og kvalitetsforbedringer på krisecentrene. Denne evaluering har alene fokus på de aktiviteter, der a) har været medtænkt i handlingsplanen fra dennes lancering, eller 2) er kommet til undervejs i handlingsplanens forløb og helt eller delvist er finansieret gennem de 3*10 millioner satspuljekroner.

I modsætning til den typiske udmøntning af puljemidler har der ikke været egentlige udbudsrunder, hvor den tværministerielle arbejdsgruppe, eller Ligestillingsafdelingen bredt og offentligt har inviteret projektforslag inden for forskellige prioritetsområder. I stedet har man løbende haft kontakter med centrale aktører på området, og gennem disse kontakter opfordret til at aktører søgte om penge, samt opfordret til overvejelser om at der blev søgt om midler til forskellige typer projekter. Rambøll Management har gennemgået fordele og ulemper ved denne tilgang til gennemførelse af handlingsplanen og puljestyring, og vurderet at modellen har haft sine fordele i forhold til de forholdsvis brede målsætninger i handlingsplanen. Det løbende engagement og den løbende styring

har gjort arbejdet med at leve op til intentionerne i handlingsplanen med at få dækket alle de fire indsatsområder nemmere. Det har yderligere skabt større mulighed for at skabe en sammenhængende indsats. Ligeledes har modellen sikret en overordnet styring af, hvor midlerne blev anvendt. Imidlertid vurderer vi, at en styring og prioritering af midlerne der ligger mere i tråd med traditionelle udbudsrunder ville have skabt mere klarhed og gennemsækelighed over den faktiske styring af midlerne, hvilket vi finder hensigtsmæssig i den fremtidige indsats – nu hvor man er kommet i gang og har fået sat fokus på området.

Rambøll Management vurderer, at langt størstedelen af midlerne er gået til indsatser med et interventions-sigte og i mindre omfang til aktiviteter med et forebyggende sigte. Overordnet set vurderer Rambøll Management, at så godt som alle de planlagte aktiviteter er blevet gennemført. Hertil kommer gennemførelsen af yderligere projekter, der er kommet til undervejs, hvor der er blevet identificeret uerkendte behov. Vi vurderer, at den valgte styringsmodel har understøttet behovet for dynamik og udvikling på området.

Resultater

Resultaterne af handlingsplanen kan opsummeres i forhold til de fire delindsatsområder. Når vi i dette kapitel snakker om *resultater*, taler vi om de umiddelbare effekter, der er direkte afledt af den gennemførte aktivitet.

Overordnet set vurderer Rambøll Management, at der er gennemført ganske mange af de projekter og de ideer, der blev lanceret med handlingsplanen. Hertil kommer gennemførelsen af et par yderligere projekter, der er kommet til undervejs, hvor nogle har identificeret et uerkendt behov. Det er ligeledes vurderingen, at handlingsplanens projekter har fokuseret på centrale problematikker omkring vold mod kvinder.

Et centralt emne, som samstemmende fremhæves af alle interviewede interessenter, er, at indsatsen har formået at bidrage til en proces, hvor vold mod kvinder er blevet bragt ind i den offentlige sfære og er blevet genstand for debat. – En debat, en aftabuisering, der har tvunget centrale aktører og offentligheden til ikke blot at afskrive fænomenet, som noget der hører til den private sfære.

Bedre støtte til ofrene

Rambøll Management vurderer, at de væsentligste resultater af indsatser rettet mod ofrene for volden er:

At der er blevet gjort opmærksom på de tilbud der findes over for målgruppen, hvilket har betydet, at flere kvinder i dag ved, hvor de kan henvende sig.

At der er tilvejebragt nye tilbud for den voldsramte kvinde, og at anvendelsen af disse tilbud er ved at blive en del af flere faggruppers viden, således at forskellige centrale aktører formår at arbejde sammen og få et positivt udbytte af de nye tilbud.

Aktiviteter rettet mod voldsudøverne

Samlet set har et resultat af handlingsplanen været, at der er kommet fokus på mændenes rolle i forhold til at bryde voldscirklen:

Der er således skabt mulighed for sanktionering i form af lovhjemmel for fjernelse af den voldelige part fra hjemmet samt skabt udvidet muligheder for at give tilhold.

Der er etableret mulighed for behandling af voldsudøveren. Resultaterne på mellemlangt sigt er endnu ikke dokumenterbare. Pt. må det konstateres, at få mænd har været igennem en behandling, og der har ikke været tid nok til, at man kan vurdere hensigtsmæssigheden af de forskellige behandlingsmodeller. Nogle steder har man sat fokus på, hvordan man fremover skal dokumentere de iværksatte indsatser, hvilket er et arbejde vi fra Rambøll Management side ser en nødvendighed af. Det er fremover en central udfordring, at denne dokumentation sikres bredt i gennemførte projekter og sikres ud fra gængse dokumentationskriterier. Det samme kan konstateres om sanktionsmulighederne, der også har været anvendt i ganske begrænset omfang. Men der er taget skridt, og de initierede skridt har tilvejebragt nogle indsatsmuligheder, hvis resultater kan dokumenteres i fremtiden.

Aktiviteter rettet mod fagfolk

Rambøll Managements samlede vurdering af resultaterne omkring en opkvalificering af fagfolk er, at deltagerne har modtaget en relevant opkvalificering. De er blevet bedre i

stand til (i) at identificere problemet omkring vold mod kvinder, og (ii) at agere på mødet med en kvinde der har været udsat for vold. Fagfolk der har deltaget i projekter, er ligeledes blevet klædt bedre på i forhold til at få henvendt sig til andre centrale aktører, alene af den grund, at de har fået knyttet personer til de opgaver de godt kendte i forvejen.

Der peges desuden på to emner, der kunne fokuseres på fremover. For det første en øget satsning på at få inddraget den kommunale ledelse i tilstrækkeligt omfang. For det andet en satsning i forhold til at få de resultater, som de konkrete deltagere i udførte projekter har opnået, til at sive videre ud i de organisationer, som deltagerne kommer fra. Evalueringen indikerer, at der er et uopfyldt behov for en forankringsstrategi for at sikre viden deling i deltagernes organisationer og etablering af samarbejdsprocedurer på tværs, hvorfor Rambøll Management anbefaler at man prioriterer emnet fremover.

At skabe viden, debat og nedbryde tabuer

Det ligger uden for nærværende evaluerings opdrag, at vurdere kvaliteten af den viden der er blevet produceret – eller som er undervejs. Blot vil vi konstatere, at der er sat nogle forskningsprojekter i gang.

I forhold til at få sat fokus på vold mod kvinder i den brede offentlighed vil Rambøll Management pege på, at vold mod kvinder er kommet på dagordenen, og at det er blevet noget der lettere kan tales om, end det var tilfældet tidligere. Der er således sket en af-tabuisering – uden at hermed hævder, at området ikke længere er tabubelagt.

Rambøll Management har gennemført en spørgeskemaundersøgelse, der viser, at der er lidt mere end en tredel af befolkningen generelt, der mener, at vold mod kvinder fylder mere i medierne i dag, end det var tilfældet for to år siden. Det skal understreges, at tabellen er udtryk for en undersøgelse af befolkningens holdninger og viden på et givet tidspunkt.

Forventede virkninger

Rambøll Management har ikke set på, hvad de gennemførte projekter måtte have af virkninger på *længere sigt*. Pga. timingen af nærværende evaluering, der finder sted i umid-

delbar forlængelse af indsatsen, er det endnu ikke muligt at dokumentere virkningerne. Alligevel kan vi pege på nogle konturer af virkninger, der tegner sig:

Der er sket en vidensproduktion, der givetvis vil kvalificere fagfolks viden og kompetencer til at agere i forhold til problemet.

Der er sket en opkvalificering af et betragteligt antal fagpersoner. Således er der skabt netværk blandt potentielle samarbejdspartnere, samt givet redskaber til at identificere og agere på vold mod kvinder. Udbredelsen af disse kvalifikationer er imidlertid mindre entydig, og afhænger af fagfolks forankring i egne organisationer.

Der er igangsat initiativer, der sanktionerer den voldsudøvende mand, ligesom der er igangsat initiativer, der søger at behandle den voldelige mand. Det er en central udfordring at dokumentere virkningerne af disse indsatser.

Vi vurderer, at oplysningsaktiviteterne har øget befolkningens viden om hvor de kan få hjælp, ligesom det har forbedret mulighederne for at tale om vold mod kvinder.

Litteratur henvisninger

- Balvig F (1996) *En rundrejse i voldens nutidshistorie*. Kriminalpræventive råd, Kriminalpræventive råd.
- Balvig F. (1995). Ungdom oplever mere vold! En oversigt over danske voldsofferundersøgelser 1970-94. Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Balvig F. (1998). Vold ude, på arbejdspladsen og i hjemmet. Oversigt over resultater fra voldsofferundersøgelsen 1995/96. Information fra Rigspolitechefen.
- Balvig F. (1998). Voldtægters omfang og karakter i Danmark. En undersøgelse af voldtægtsanmeldelser i 1990, 1991 og 1992 og voldtægtsudviklingen i Danmark. Information fra Rigspolitiet.
- Balvig, F. (2000) Det voldsomme samfund. Om vold som problem og fængsel som løsning. Bind 1: Fortid og nutid. Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Balvig, F. (2001). Kriminaliteten i Danmark - i europæisk perspektiv". *Juristen*, nr. 7: 263-283.
- Balvig F & Kyvsgaard B . Vold og overgreb mod kvinder. Dansk rapport vedrørende deltagelse i International Violence Against Women Survey (IVAWS). 2006a. København, Københavns Universitet; Justitsministeriets Forskningsenhed.
- Balvig F & Kyvsgaard B . Volden i Danmark 1995 og 2005. 2006b. København, Københavns Universitet; Det Kriminalpræventive Råd; Justitsministeriet; Rigspolitechefen.
- Behrens H. (2002) Børn på kvindekrisecentre. Udviklings- og Formidlingscentret for Udsatte Grupper.
- Bjerre L. Jørgensen M.L. (2002). Vold mod kvinder med handicap. Formidlingscenter Øst. Center for Voldtægtsofre. Årsrapporter 2001, 2002 og 2003. H:S, Rigshospitalet.
- Christensen E, Koch-Nielsen I. (1992) Vold ude og hjemme. En undersøgelse af fysisk vold mod kvinder og mænd. Socialforskningsinstituttet; 92:4.
- Ejlersen, J. A., Brink, O. & Charles, A. V. (2004) Vold mod danske og indvandrere kvinder i Aarhus. *Ugeskr.Læger.*, 166, 2436-2440.
- Ekholm O, Kjølner M, Davidsen, M., Hesse U, Eriksen L, Christensen A.I. & Grønnebæk M . Sundhed og sygelighed i Danmark 2005 & udviklingen siden 1987. 2006. København, Statens Institut for Folkesundhed.
- European Action Centre on Politics concerning Violence against Women (2001). Towards a common European Framework to monitor progress in combating violence against women. European Women's Lobby.
- Fabricius, S., Brink, O. & Charles, A. V. (1998) Vold i familien. *Ugeskr Læger*; 160: 4319-23.
- Færgemann, C., Lauritsen, J. M., Brink, O. & Skov, O. (2007) Voldsudviklingen i Odense fra 1991-2002. *Ugeskr.Laeger*, 169, 2532-2535.
- Helweg-Larsen, K. & Kruse, M. (2003) Violence against women and consequent health problems: a register-based study. *Scand.J.Public Health*, 31: 51-57.
- Helweg-Larsen K, Larsen HB. (2002). Unges trivsel i 2002. En undersøgelse med fokus på seksuelle overgreb i barndommen. Statens Institut for Folkesundhed.
- Helweg-Larsen K. (2002). Vold og seksuelle overgreb. I Sundhed og sygelighed i Danmark 2000. Eds: Kjølner M, Rasmussen NK. Statens Institut for Folkesundhed.
- Helweg-Larsen K & Kruse M . Mænds vold mod kvinder. 2004. København, Minister for Ligestilling; Nationale Voldsobservatorium i Kvinderådet; Statens Institut for Folkesundhed.
- LOKK. Landsorganisationen af kvindekrisecentre. (2003). Når drømme og håb forvandles til mareridt. En rapport om danske mænds vold mod udenlandske kvinder og børn.

LOKK. Når vold er hverdag – en undersøgelse af mænds vold mod kvinder i nære relationer. VFC socialt udsatte og LOKK, 2005

Kyvsgaard B. (2000). Offerstatistik og statistik om gerningsituationen. Justitsministeriet.

Kön och våld i Norden. (2002). Ed.: Eriksson M, Nenola A, Nilsen MM. Nordisk Ministerråd; TemaNord 2002:545.

Køn og Vold – om voldsforskning i Danmark. (2001). Eds. Rieck Sørensen Å. Videnscenter for Ligestilling. Minister for Ligestilling (2004). Ung og køn. Kønsforskelle i unges udøvelse af vold og udsathed for vold.

Straus, M. A., Hamby, S. L., Boney-McCoy, S. & Sugarman, D. B. (1996) The revised conflict tactics scales (CTS"). Developmen and preliminary psychometric data. *Journal of Family Issues*, **17**, 283-316.

Sundaram, V., Helweg-Larsen, K., Laursen, B. & Bjerregaard, P. (2004) Physical violence, self rated health, and morbidity: is gender significant for victimisation? *J Epidemiol Community.Health.*, 58: 65-70.

WHO. (2002). World report on violence and health. Eds: Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi AB, Lozano R. World Health Organisation, Geneva.

WHO. (2004). Preventing violence. A guide to implementing the recommendations of the World report on violence and health. World Health Organisation, Geneva.

Links

Vold mod kvinder: Der er omfattende information om vold mod kvinder og hvor man kan finde støtte og rådgivning i tilfælde af vold på:

www.voldmodkvinder.dk

Landsorganisationen af kvindekrisecentre (LOKK)

www.lokk.dk

Servicestyrelsen; Videns- og Formidlingscenter for Socialt Udsatte

Videnscenter om vold mod kvinder.

www.vfcudsatte.dk

Netværket for voldsramte kvinder

www.ffvk.dk

Center for Voldtægtsofre

www.voldtaegt.dk

og

www.loftsloret.dk

Børneboxen - hjælp til børn i voldsramte familier

[Børneboxens hjemmeside under Børns Vilkår](#)

Foreningen for børn i voldsramte familier

Foreningen arbejder for børn i voldsramte familier. Gennem oplysningskampagner søger foreningen at støtte børn, der oplever vold inden for hjemmets fire vægge.

www.familievold.dk

Voldsramte kvinder med handicap

Formidlingscenter Øst's hjemmeside med omfattende information om vold mod kvinder med handicap.

www.voldoghandicap.dk

Feministisk Selvforsvar

Hjemmeside med oplysninger til kvinder om hvordan man kan forebygge vold og voldtægt.

www.feministiskselvforvar.dk

Offerrådgivningen

Offerrådgivningen henvender sig til volds ofre samt alle, der udsættes for en forbrydelse lige fra indbrud i hjemmet, tasketyveri, røveri, trusler, vold, voldtægt m.m.

www.offerraadgivning.dk

Manderådgivninger:

Dialog mod vold

Behandlingstilbud til voldelige mænd og deres familier

www.dialogmodvold.dk

Alternativ Til Vold

Læs om Alternativ Til Vold (ATV), der arbejder i Roskilde.

www.atv-roskilde.dk/forside.html

Manderådgivningen

Nordjyllands Amts behandlingstilbud til voldelige mænd

www.manderaad.dk

Kvinderådet

Kvinderådet er Danmarks største kvindeorganisation og er en paraply for kvindeforeninger og andre organisationer, der arbejder for at sikre kvinders rettigheder og indflydelse overalt i samfundet.

www.kvinderaad.dk

Dansk Kvindesamfund

www.kvindesamfund.dk

Kvinder med handicap (KH)

Kvinder med Handicap er en landsforening for kvinder med handicap, som er interesseret i spørgsmål vedrørende kvinde- og handicappolitik nationalt og internationalt.

www.kvindermedhandicap.dk

Tilbudsportalen

Se Tilbudsportalens Danmarkskort med en oversigt over landets krisecentre på www.tilbudsportalen.dk

KVINFO

KVINFO er et landsdækkende informations-, dokumentations- og kulturcenter, som formidler kvinde- og kønsforskningens resultater til en bredt interesseret offentlighed.

www.kvinfo.dk

Kvisten

Støttecenter for voksne og unge, der har været udsat for seksuelt misbrug.

www.kvistene.dk

Generel oplysning og information

[Politi](#)

Politiets hjemmeside

<http://www.politi.dk>

[Retsinfo](#)

Statens juridiske online informationssystem, hvor man kan finde alle danske love.

<http://www.retsinfo.dk>

[Sandhed & konsekvens](#)

Sandhed & konsekvens er en hjemmeside og et undervisningsmateriale for unge om voldtægt. Undervisningsmaterialet består af en interaktiv CD'rom og henvender sig til 14-18 årige.

<http://www.sandhedogkonsekvens.dk>

[Det Kriminalpræventive Råd](#)

Rådets målsætning er inden for gældende lovgivning at virke for forebyggelse af kriminalitet ved gennemførelse af sikkerhedsfremmende foranstaltninger, ved oplysningsvirksomhed eller på anden formålstjenstlig måde".

<http://www.crimprev.dk/>

[Sikkerflirt](#)

Det Kriminalpræventive Råds side om voldtægt

<http://www.sikkerflirt.dk>

[Vold mod kvinder](#)

Vold mod kvinder

<http://www.voldmodkvinder.dk/>

Landsorganisationer

[Hjælp Voldsofre](#)

Landsforeningen HJÆLP VOLDSOFRE er en uegennyttig, landsdækkende forening, der for et meget lavt kontingent kommer samfundets voldsofre til hjælp på en række områder. Vi hjælper også ikke-medlemmer.

<http://www.voldsofre.dk/>

[Offerrådgivning](#)

Find den lokale afdeling af offerrådgivningen på denne side.

<http://www.offerraadgivning.dk>

[Kvindekrisecentre](#)

Landsorganisationen af kvindekrisecentres sekretariat, hvor du kan få en oversigt over kvindekrisecentre i Danmark og relevante adresser og telefonnumre m.m.

<http://www.lokk.dk>

[Joan Søstrene](#)

Joan-Søstrene er en kvindepolitisk forening, hvis formål ifølge vedtægterne er at arbejde kvindepolitisk med samfundsproblemet seksuelle og fysiske overgreb mod kvinder.

<http://www.joan-soestrene.dk/>

[KRIS](#)

KRIS - Kristen Rådgivning for Incestofre og Seksuelt misbrugte

<http://www.kris-dk.dk/>

[Red Barnet](#)

Red Barnet har bl.a. valgt at koncentrere indsatsen om børnearbejdere, børneprostituerede og andre børn udsat for seksuelle overgreb, børn i krig og på flugt, uledsagede flygtningebørn, børn af misbrugere eller børn anbragt uden for hjemmet.

<http://www.redbarnet.dk/>

[Incest.dk](#)

Rådgivning for unge og voksne kvinder og mænd, som har været udsat for incest og/eller seksuelle overgreb, samt deres pårørende.

<http://www.incest.dk>

[Døgntakten](#)

Krise- og rådgivningscenter for børn og unge i alderen 12-18 år.

<http://www.doegntakten.dk>

[Loftsløret](#)

Ny information om seksuelle overgreb og rettigheder - især til kvinder med anden etnisk baggrund.

<http://www.loftsloret.dk>